

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 200

Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45 Milletvekilinin Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3046) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3046 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Katılma Yazıları.....5
- Genel Gerekçesi7
- Madde Gerekçeleri7

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu.....15

• Muhalefet Şerhleri.....25

• Teklif Metni.....157

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....157

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ertuğrul Kocacık</i>	<i>Cüneyt Aldemir</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>
Sakarya	Tokat	Osmaniye
<i>Yusuf Beyazıt</i>	<i>Cevahir Uzokurt</i>	<i>Harun Mertoğlu</i>
Tokat	Niğde	Rize
<i>Suna Kepolu Ataman</i>	<i>Tuba Vural Çokal</i>	<i>Hakan Aksu</i>
Diyarbakır	Antalya	Sivas
<i>Osman Sağlam</i>	<i>Yahya Çelik</i>	<i>Yusuf Ahlatcı</i>
Karaman	İstanbul	Çorum
<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Süleyman Şahan</i>	<i>Osman Mesten</i>
Tokat	Yozgat	Bursa
<i>Cemil Yaman</i>	<i>Ercan Öztürk</i>	<i>Emre Çalışkan</i>
Kocaeli	Düzce	Nevşehir
<i>İsmail Güneş</i>	<i>Fahrettin Tuğrul</i>	<i>Veysel Tipioğlu</i>
Uşak	Uşak	Kocaeli
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Kaan Koç</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
İzmir	Ardahan	İstanbul
<i>Ömer Oruç Bilal Debgici</i>	<i>Murat Baybatur</i>	<i>Çiğdem Koncağıl</i>
Kahramanmaraş	Manisa	Tekirdağ
<i>İsmail Erdem</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Ali Kıratlı</i>
İstanbul	Ankara	Mersin
<i>Rukiye Toy</i>	<i>Sayın Bayar Özsoy</i>	<i>Murat Cahid Cıngı</i>
Sivas	Kayseri	Kayseri
<i>Ömer Özmen</i>	<i>Mehmet Sait Yaz</i>	<i>Ayşe Böhürler</i>
Aydın	Diyarbakır	Kayseri
<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>	<i>Şaban Çopuroğlu</i>	<i>Dursun Ataş</i>
Ankara	Kayseri	Kayseri
<i>Faruk Kılıç</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>İbrahim Ethem Taş</i>
Mardin	Ankara	Antalya
<i>Halil Eldemir</i>	<i>Hüseyin Yayman</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>
Bilecik	Hatay	Afyonkarahisar
<i>Orhan Erdem</i>	<i>İbrahim Ufuk Kaynak</i>	
Konya	Ordu	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

11.04.2025 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan 2/3046 Esas numaralı “Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne” imzama koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

11.04.2025

Adem Korkmaz

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

14/04/2025

Muhammet Müfit Aydın

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3046 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

14.04.2025

Yücel Arzen Hacıoğulları

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

15/04/2025

Ümmügülşen Öztürk

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Cüneyt Yüksel

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/3046) katılıyorum, imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

14.04.2025

Hulusi Akar

Kayseri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine İmzama Koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

11/04/2025

Necmettin Erkan

Kırşehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Ersan Aksu

Samsun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3046 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 375 Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.04.2025

Abdürrahim Dusak

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3046 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereği arz ederim.

14.04.2025

Mestan Özcan

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3046)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Anayasa Komisyonu

GENEL GEREKÇE

21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişiklik neticesinde parlamenter hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir.

Yapılan Anayasa değişikliği sonrasında 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanunla, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Bakanlar Kuruluna, Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması konusunda yetki verilmiştir. Verilen yetki çerçevesinde 9/7/2018 tarihinde yürürlüğe giren 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde uygulaması kalmayacak olan tüzük, Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakanlık, kanun tasarısı gibi bazı ibareler ile Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenlenmesi gerekli olan konuların kanun ve kanun hükmünde kararname metinlerinden çıkarılması hususlarında düzenlemeler yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, 4/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2018/117 Esas, 2023/212 Karar sayılı ve 5/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2021/125 Esas, 2023/213 Karar sayılı kararları ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle getirilen hükümlerin önemli bir kısmını Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenemeyecek hususları içerdikleri veya 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadıkları gerekçesiyle iptal etmiştir.

Hazırlanan Kanun Teklifi ile Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine uygun olarak iptal edilen hükümlerin kanunla düzenlemesi öngörülmektedir. Bu kapsamda; 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemelerin önemli bir kısmı aynen bazıları ise düzenleme tarihi esas alınarak revize edilmek suretiyle yeniden düzenlenmiştir. Teklif ile ayrıca Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatının 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmesi nedeniyle çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde bu hususta uyum düzenlemeleri yapılması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 703 sayılı KHK’nın 172 nci maddesi ile 657 sayılı Kanuna eklenen 61/A maddesi, Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK’nın 172 nci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 657 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Bu çerçevede bakanlıklarda özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakanın görev süresiyle sınırlı olarak bakan müşaviri istihdam edilebilmesi ve bunların atanma şartları ile mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlenme yapılmaktadır.

Madde 2- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin 703 sayılı KHK'nın 174 üncü maddesiyle değiştirilen birinci ve sekizinci fıkraları ile mezkûr maddeye eklenen dokuzuncu fıkrası hükümleri iptal edilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 174 üncü maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 657 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesi ve uzman ve uzman yardımcılarının mali haklarının belirlenmesi ile bunlara diğer görevlerinin yanı sıra araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilmesi düzenlenmektedir. Ayrıca, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun uzman ve uzman yardımcılarının da sınav, yeterlik, tez ve uzmanlığa atanma gibi hususlar bakımından bu maddede yer alan hükümlere tabi olarak istihdam edilmeleri amaçlanmaktadır.

Madde 3- 657 Sayılı Kanuna 703 sayılı KHK'nın 175 inci maddesiyle eklenen ek 44 üncü madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 175 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 657 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesi ve bunların atanma şartları ile mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 4- 2575 sayılı Kanuna 703 sayılı KHK'nın 184 üncü maddesiyle eklenen geçici 29 uncu madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 184 üncü maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 2575 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile Danıştay meslek mensupları için getirilen sağlık giderlerine ilişkin düzenlemenin, kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin askeri hâkim sınıfından olan Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı ve üyelerinden emekliye ayrılmış olanlar ile geçici 27 nci maddenin yedinci fıkrası kapsamına girenler ve bunların emeklilerine de uygulanmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 5- 703 sayılı KHK'nın 46 ncı maddesinin (b) bendiyle 2879 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine eklenen fıkralar Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 46 ncı maddesinin (b) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 2879 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenlemede Cumhurbaşkanınca atanan personel hakkında 5434 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin birinci fıkrasının uygulanmayacağı ile bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıkları kesilmeyeceği ve ilgililerin yazılı talepte bulunmaları halinde ise aylıklarının kesilerek Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilecekleri hüküm altına alınmıştır. Maddede ayrıca Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2886 sayılı Kanun, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4734 sayılı Kanun, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılıkları, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmayacağı; söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile diğer mali ve sosyal iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesi öngörülmektedir.

Ayrıca 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmiş olduğundan madde ile anılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 6- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK’nın 121 inci maddesiyle eklenen 3238 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK’nın 121 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 3238 sayılı Kanuna dercedilmektedir.

Madde ile Savunma Sanayii Başkanı ile Savunma Sanayii Başkan Yardımcısı kadrolarının mali ve sosyal hak ve yardımları ile emeklilik haklarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 7- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK’nın 12 nci maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen ek 14 üncü maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK’nın 12 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 3289 sayılı Kanuna dercedilmektedir.

Madde ile Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından mevzuat hükümleri gereği yürütülen hizmetler kapsamında elde edilen gelirlerin ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilerek Bakanlık gelirlerinin yine Bakanlık bütçesi içinde kullanılması, ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutar, Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülen tutar ve ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığının bütçe içinde değerlendirilebilmesi için ödenek eklemeye ilişkin Gençlik ve Spor Bakanına yetki verilmesi ve Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımların ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek olarak kaydedilmesi sağlanarak yıl içinde elde edilen gelirlerin takip eden yıllarda da kullanılması amaçlanmaktadır.

Öte yandan, gençlik ve spor il müdürlükleri tarafından tahsil edilen gelirler dahil olmak üzere Bakanlık gelirlerinin, Strateji Geliştirme Başkanlığı adına açılacak hesapta toplanması ile gelirlerin etkin şekilde takibi ve toplanan bu gelirlerin özel gelir karşılığı özel ödenek kaydına esas olmak üzere Bakanlığın merkez muhasebe birimi adına açılacak özel hesaba aktarılarak Bakanlık bütçesine gelir ve ödenek kaydı yapılması sağlanmaktadır. Bakanlık özel hesabı gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi, bu hesaba Bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dâhil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasların etkin, şeffaf ve bürokrasi yaratmayacak şekilde belirlenmesi amacıyla Bakanlığa yetki verilmektedir.

Bu madde kapsamında kaydedilen ödeneklerin Bakanlığın gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefriş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılması amaçlanmakta ve böylece yurt, gençlik ve spor alanındaki yatırımların daha hızlı gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Madde 8- 703 sayılı KHK’nın 196 ncı maddesinin (c) bendiyle 4483 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yer alan “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı” ve “müsteşarlar” ibaresi “Bakan yardımcıları” şeklinde değiştirilmiştir. 703 sayılı KHK’nın 196 ncı maddesinin (c) bendiyle yapılan söz konusu ibare değişiklikleri Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 196 ncı maddesinin (c) bendiyle getirilen bu ibareler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 4483 sayılı Kanuna dercedilmektedir.

Ayrıca 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmiş olduğundan madde ile anılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 9- 703 sayılı KHK'nın 196 ncı maddesinin (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanuna eklenen geçici 4 üncü maddenin birinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 196 ncı maddesinin (ç) bendiyle getirilen birinci fıkra hükümleri kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 4483 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış işlemlerin 703 sayılı KHK ile değiştirilen 3 üncü, 12 nci ve 13 üncü maddelerin değiştirilmeden önceki usul ve esaslarına göre sonuçlandırılacağı belirtilmektedir.

Madde 10- 703 sayılı KHK'nın 197 nci maddesinin (b) bendiyle 4688 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197 nci maddesinin (b) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 4688 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile bazı unvanlarda bulunan kamu görevlilerinden sendika üyesi olamayacaklar sayma suretiyle belirtilmektedir.

Madde 11- 703 sayılı KHK'nın 197 nci maddesinin (e) bendiyle 4688 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197 nci maddesinin (e) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 4688 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile kamu işveren heyetinin ve kamu görevlileri sendikaları heyetinin teşekkülü ile tarafların imza yetkileri belirlenmektedir.

Madde 12- 703 sayılı KHK'nın 197 nci maddesinin (f) bendiyle 4688 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197 nci maddesinin (f) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 4688 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Madde ile Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun teşekkülüne dair düzenleme yapılmakta, ayrıca 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri çerçevesinde kapatılan Devlet Personel Başkanlığının görev ve yetkilerinin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri ile Cumhurbaşkanlığının ilgili birimlerine aktarılması sebebiyle söz konusu maddedeki ibareler yeniden düzenlenmektedir.

Madde 13-112 Acil Çağrı Merkezlerine gelen çağrılarının önemli bir kısmını oluşturan asılsız çağrı, haklı bir nedene dayanmaksızın 112 Acil Çağrı Merkezini meşgul etmek amacıyla görevlilerle konuşan veya ısrarla çağrı bırakan kişilerce yapılan çağrıları ifade etmekte olup 2025 yılı itibarıyla söz konusu oran, 81 ilde bulunan 112 Acil Çağrı Merkezlerine gelen toplam çağrının yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır. Bu durum personelin iş yükünü artırmakta, performansını düşürmekte ve etkin çalışmasına engel olmaktadır.

Asılsız çağrılarının %1'ini oluşturan asılsız ihbar ise 112 Acil Çağrı Merkezlerine yapılan ihbarın asılsız olduğunun olay yerine giden ekiplerce tespit edilmesi durumunda oluşmaktadır. Yapılan bu ihbarlar ile acil yardım hizmeti veren kurum/kuruluşların personel, ekipman, yakıt ve zaman israfı ortaya çıkmakta, acil yardım ekiplerinin asıllı acil yardım ihbarlarına müdahalesi gecikmekte ve bunun sonucunda telafisi mümkün olmayan can kayıplarına kadar varan zararlar oluşmaktadır.

Bu amaçla, 703 sayılı KHK'nın 20 nci maddesiyle 5326 sayılı Kanuna 42/A maddesi eklenmiş ancak söz konusu madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi ile uygulamada karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak 5326 sayılı Kanunda düzenleme yapılmaktadır. Düzenlemeyle, çağrının asılsız olduğunun tespit edilmesi halinde uygulanacak idari para cezalarında caydırıcılığın sağlanmasını teminen artırımı gidilmekte ve ayrıca uygulamada asılsız çağrılarının yanı sıra asılsız ihbarlarla acil yardım hizmeti veren kurum/kuruluşların sundukları acil yardım hizmetinde aksamalara neden olan kişilere yönelik de idari para cezası öngörülmektedir.

Madde 14- Dışişleri Bakanlığı Diploması Akademisi Başkanlığının görev ve yetkileri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 149 uncu maddesinde düzenlenmiş olup; bu kapsamında Diploması Akademisi Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığında göreve yeni başlayan her düzeyde aday personele yönelik temel ve hazırlayıcı eğitimler ile çeşitli pozisyonlarda ilk kez yurtdışı göreve atanacak personel için hizmet içi eğitimler düzenlemektedir. Öte yandan, talep halinde diğer kamu kurumları personeline hizmet içi ve hazırlayıcı eğitim programları ile yabancı ülkelerin Diploması Akademileri ile yapılan ikili anlaşmalar kapsamında yabancı diplomatlara yönelik eğitim programları da düzenlenmektedir.

Diploması Akademisi Başkanlığı bünyesinde kadrolu akademisyen bulunmamakla birlikte, ihtiyaç duyulan eğitimcilerin çoğunluğu Dışişleri Bakanlığının ilgili birimlerinin yetkililerinden oluşmaktadır. Ayrıca, Bakanlık personeline karşılanamayan ve uzmanlık gerektiren konularda üniversitelerden veya diğer kamu kurumlarından eğitimci talep edilmektedir.

Diploması Akademisi Başkanlığının söz konusu eğitim programlarına görevlendirilen eğitimcilere ödenecek ücretin belirlenmesi amacıyla, 703 sayılı KHK'nın 6 ncı maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde değişiklik yapılmış ancak söz konusu değişiklik Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin (b) bendiyle getirilen bu hüküm kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 6004 sayılı Kanuna dercedilmektedir.

Madde 15- Maddeyle, 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununda değişiklik yapılmaktadır. Anayasa Mahkemesi, 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle 6087 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (j) bendinde, üçüncü maddesinin beşinci fıkrasında, 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikleri, 7142 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlama amacı taşımadığı ve Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde kalmadığı gerekçesiyle iptal etmiştir.

Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin iptal ve kararı gerekçesi dikkate alınarak 6087 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (j) bendinde, üçüncü maddesinin beşinci fıkrasında, 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklik yapılmaktadır.

Madde 16- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117, K: 2023/212 sayılı kararıyla iptal edilen hükme ihtiyaç kalmadığından yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 17- Anayasanın 159 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında Adalet Bakanlığı Müsteşarının Hâkimler ve Savcılar Kurulunun tabii üyesi olduğu, altıncı fıkrasında Kurulun, Adalet Bakanı ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki üyelerinin, görevlerinin devamı süresince kanunda belirlenenler dışında başka bir görev alamayacağı veya Kurul tarafından başka bir göreve atanamayacağı ve seçilemeyeceği hükmüne yer verilmiştir. Ancak Anayasamızda veya diğer mevzuatımızda Adalet Bakanlığı Müsteşarının nitelikleri ve atanma usulüne ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Yapılan düzenlemeyle bu Kanunda Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin, anılan kadronun ihdas edilip atama yapılınca kadar Adalet Bakanının belirlediği bakan yardımcısı tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 18- 703 sayılı KHK'nın 110 uncu maddesinin (c) bendiyle 6328 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 110 uncu maddesinin (c) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 6328 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile Kurum Genel Sekreterinin bakanlık genel müdürüne, uzman personel ile diğer personelin ise mali ve sosyal hakları bakımından ve unvanlarına göre Adalet Bakanlığı uzman ve diğer personeline denk sayılması amaçlanmaktadır.

Madde 19- 703 sayılı KHK'nın 110 uncu maddesinin (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 110 uncu maddesinin (ç) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 6328 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Düzenleme ile Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçisi ve denetçilerinin sigorta primine esas kazanç tutarlarının Başdenetçi için “en yüksek Devlet memuru”, denetçiler için “bakanlık genel müdürleri” esas alınarak belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 20- 703 sayılı KHK'nın 71 inci maddesinin (e) bendiyle, geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla tahsis edilen ödeneklere ilişkin düzenleme yapılmasını teminen 6458 sayılı Kanuna eklenen 121/A maddesi Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 71 inci maddesinin (e) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 6458 sayılı Kanuna dercedilmektedir.

Madde 21- 703 sayılı KHK'nın 149 uncu maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yapılan bazı değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 149 uncu maddesinin (c) bendiyle getirilen ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 6701 sayılı Kanuna dercedilmektedir.

Bu kapsamda;

Maddeyle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu üyelerinin sayısı, seçim usulü, göreve başlamaları ve üyeliğe son verilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle Kurulun üye sayısı belirlenmektedir. Buna göre Kurulun biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan on bir üyeden oluşacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle Cumhurbaşkanınca seçilecek üyelerin seçilme usulü hüküm altına alınmaktadır. Buna göre üyelerin görev süreleri dolmadan iki ay önce bu durum Kurum tarafından kamuoyuna duyurulacak, başvurular ve aday bildirimleri Cumhurbaşkanlığına yapılacaktır. Ayrıca fıkra da yeni seçilen üyelerin yerlerine seçtikleri üyelerin görev süresinin bitiminden itibaren göreve başlayacağı düzenlenmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle üyeliğe son verilebilecek haller ve son verme usulü düzenlenmektedir.

Madde 22- 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmiş olduğundan madde ile anılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 23- 375 sayılı KHK'ya 703 sayılı KHK'nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 24 üncü madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 375 sayılı KHK'ya dercedilmektedir. Düzenleme ile bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Madde 24- 375 sayılı KHK'ya 703 sayılı KHK'nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 25 inci madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 375 sayılı KHK'ya dercedilmektedir. Düzenleme ile hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilmesine ve bu görevlendirmenin uzatılabilmesi öngörülmektedir.

Madde 25- 375 sayılı KHK'ya 703 sayılı KHK'nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 27 nci madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 375 sayılı KHK'ya dercedilmektedir. Düzenleme ile Devlet memuru istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülenlere ait hizmetlerin 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütülmesi ve bu istihdama ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Madde 26- 375 sayılı KHK'ya 703 sayılı KHK'nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 28 inci madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 375 sayılı KHK'ya dercedilmektedir. Düzenleme ile Devlet memuru istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülenlere ait hizmetlerin iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülmesi ve bu istihdama ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Madde 27- 375 sayılı KHK'ya 703 sayılı KHK'nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 34 üncü maddenin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 375 sayılı KHK'ya dercedilmektedir.

Madde ile ilgili mevzuatında mali ve sosyal haklara ilişkin özel bir düzenlemesi olmayan bazı yönetici kadrolarının mali ve sosyal hak ve yardımları ile emeklilik haklarına ilişkin belirlemeler yapılmaktadır. Ayrıca, düzenleme ile 657 sayılı Kanunda ek göstergesi belirlenmiş olan Strateji ve Bütçe Başkanının mevcut ek göstergesinin korunması amaçlanmaktadır.

Ayrıca 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmiş olduğundan madde ile anılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 28- 375 sayılı KHK’ya 703 sayılı KHK’nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 35 inci maddenin dokuzuncu fıkrası hariç diğer fıkraları Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 375 sayılı KHK’ya dercedilmektedir. Maddede üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanma ve görevden alınmaya ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. 375 sayılı KHK’nın geçici 33 üncü maddesi kapsamında ilgili unvanlara atanmalar da, maddenin dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesi kapsamına alınmaktadır. Ayrıca en az iki yıl üst kademe kamu yöneticiliği yapanlara sağlanan görev sonrası iki yıl daha aynı ödemelerden faydalanma hakkının bakanlık genel müdürü düzeyindeki ödemeleri geçmemesi sağlanmakta ve kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanlığına bağlı ofislere başkan ve başkan yardımcısı atanarlardan görevlerinden alınanlara iki yıl süreyle mevcut aylıkları nispetinde ödeme yapılmasına ilişkin düzenleme yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 29- 375 sayılı KHK’ya 703 sayılı KHK’nın 178 inci maddesiyle eklenen ek 36 ncı madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için aranan şartlara yönelik düzenlenme yapılmaktadır. Bu kapsamda, söz konusu kadrolara atanabilmek için öğrenim durumu şartı dışında; belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak, 657 sayılı Kanun’un 36 ncı maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dâhil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak, hâkimlik ve savcılık mesleğinden olmak, belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak gibi özel şartlar aranmayacağı düzenlenmektedir. Bu kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dâhil olanlar ile hâkim-savcılık mesleğine dâhil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması hâlinde anılan kadroların hizmet sınıfının bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edileceği hususu ile bu şekilde atanmaların mali haklarına ilişkin düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Madde 30- 375 sayılı KHK’ya 703 sayılı KHK’nın 179 uncu maddesiyle eklenen geçici 33 üncü madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile, 703 sayılı KHK ile ilgili kadroları iptal edilip araştırmacı kadrolarına ve diğer kadrolara atanmaların, eski kadrolarına tekrar atanmaları ve bu kadroların herhangi bir sebeple boşalması hâlinde, bu kadroların hiçbir işlem yapılmadan iptal olması amaçlanmaktadır.

Madde 31- Yürürlük maddesidir.

Madde 32- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

21/04/2025

Esas No: 2/3046

Karar No: 16

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3046 esas numaralı “*Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Komisyonumuzun 16/04/2025 tarihinde yaptığı 28’inci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK ve Tokat Milletvekili Cüneyt ALDEMİR ile 45 Milletvekili tarafından 11/04/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3046 esas numaralı; “*Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ile Anayasa Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 16/04/2025 tarihinde yaptığı 28’inci birleşiminde 2/3046 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahipleri Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK ve Tokat Milletvekili Cüneyt ALDEMİR ile Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Danıştay Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Savunma Sanayii Başkanlığı, Kamu İhale Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Göç İdaresi Başkanlığı, Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN), Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (TÜRKİYE KAMU-SEN), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ) ve Bağımsız Kamu Çalışanları Sendikası (BAK-SEN) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz tarafından 28’inci birleşimde tamamlanan 2/3046 esas numaralı Kanun Teklifinin görüşmeleri; toplam 8 saat 3 dakika sürmüş ve görüşmelerde 74 sayfa tam tutanak tutulmuştur. ¹

2. 2/3046 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3046 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Anayasa Mahkemesinin, 4/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2018/117 Esas, 2023/212 Karar sayılı ve 5/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2021/125 Esas, 2023/213 Karar sayılı kararları ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle getirilen hükümlerin önemli bir kısmını Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenemeyecek hususları içerdikleri veya 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadıkları gerekçesiyle iptal etmesi neticesinde, hazırlanan Kanun Teklifi ile Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine uygun olarak iptal edilen hükümlerin kanunla düzenlenmesine, bu kapsamda; 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemelerin önemli bir kısmının aynen bazılarının ise düzenleme tarihi esas alınarak revize edilmek suretiyle yeniden düzenlenmesine,

- Bakanlıklarda özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakanın görev süresiyle sınırlı olarak bakan müşaviri istihdam edilebilmesi ve bunların atanma şartları ile mali ve sosyal haklarına,

¹ Plan ve Bütçe Komisyonunun 16/4/2025 tarihli 28’inci birleşiminin tutanaklarına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4155>

- Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesi ve uzman ve uzman yardımcılarının mali haklarının belirlenmesi ile bunlara diğer görevlerinin yanı sıra araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilmesi ile taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesi ve bunların atanma şartları ile mali ve sosyal haklarına,

- Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına ilişkin usul ve esaslara,

- Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmayacağına, söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile diğer mali ve sosyal iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesine,

- Savunma Sanayii Başkanı ile Savunma Sanayii Başkan Yardımcısı kadrolarının mali ve sosyal hak ve yardımları ile emeklilik hakları bakımından Savunma Sanayii Müsteşarı ve Savunma Sanayii Müsteşar Yardımcısı kadrolarına denk kabul edilmesine,

- Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından mevzuat hükümleri gereği yürütülen hizmetler kapsamında elde edilen gelirlerin ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretili cetvelinde özel gelir olarak kaydedilerek Bakanlık gelirlerinin yine Bakanlık bütçesi içinde kullanılması, ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretili cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutarın, Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülen tutar ve ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığının bütçe içinde değerlendirilebilmesi için ödenek eklemeye ilişkin Gençlik ve Spor Bakanlığına yetki verilmesi ve Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımların ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek olarak kaydedilmesi sağlanarak yıl içinde elde edilen gelirlerin takip eden yıllarda da kullanılmasına,

- Bazı ünvanlarda bulunan kamu görevlilerinden sendika üyesi olamayacakların sayma suretiyle belirlenmesine, kamu işveren heyetinin ve kamu görevlileri sendikaları heyetinin teşekkülü ile tarafların imza yetkilerinin belirlenmesine, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun teşekkülüne,

- 112 Acil Çağrı Merkezlerine yapılan ihbarın asılsız olduğunun tespit edilmesi hâlinde uygulanacak idari para cezalarında caydırıcılığın sağlanmasını teminen artırımı gidilmesine ve uygulamada asılsız ihbarların yanı sıra söz konusu merkezleri meşgul etmek amacıyla arayarak görevlilerle konuşan veya ısrarla çağrı bırakan kişilere idari para cezası öngörülmesine,

- Devlet memuru istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetlerin iş mevzuatına tabii personel istihdamı yöntemiyle veya 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütülmesine ve bu istihdam yöntemlerine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesine,

- Diploması Akademisi Başkanlığının eğitim programlarına görevlendirilen eğitimcilere ödenecek ders ücretinin belirlenmesine,

- Kamu Denetçiliği Kurumunun Genel Sekreterinin bakanlık genel müdürüne, uzman personel ile diğer personelin ise mali ve sosyal hakları bakımından ünvanlarına göre Adalet Bakanlığı uzman ve diğer personeline denk sayılmasına, Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçisi ve denetçilerinin sigorta primine esas kazanç tutarlarının Başdenetçi için “en yüksek Devlet memuru”, denetçiler için “bakanlık genel müdürleri” esas alınarak belirlenmesine,

- Geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla tahsis edilen ödeneklerin kullanımına,

- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun üye sayısının belirlenmesine, Cumhurbaşkanınca seçilecek Kurul üyelerinin seçilme usulüne ve üyeliğe son verilebilecek hâller ile son verme usulüne,

- Hâkim ve savcılar ile bu meslektan sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilmesine ve bu görevlendirmenin uzatılabilmesine,

- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatının 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmesi nedeniyle çeşitli kanunlar ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede bu hususta uyum düzenlemeleri yapılmasına,

yönelik hükümlerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Birden fazla kanunda değişiklik öngören Tekliflerde; kanun sistematığının, yasama sürecinin hızlanmasına ve çeşitli hak kayıplarına sebebiyet verebilecek ve aciliyet arz eden maddelerin hızlı şekilde kanunlaşmasına imkan sağlamasına karşın yasama kalitesine olumsuz etkilerinin de bulunduğu değerlendirildiği, bu çerçevede Teklif maddelerinin çoğunluğunun Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas alanında olmasına karşın bazı maddelerin diğer komisyonların ihtisas alanına dahil olduğu, söz konusu maddelerin tali olarak ilgili komisyonlarda görüşülmesinin Plan ve Bütçe Komisyonunun iş yoğunluğu ve ihtisas alanı göz önüne alındığında yasama faaliyetini daha etkin hâle getireceğinin değerlendirildiği, ayrıca Teklifin havale edildiği tâli komisyonların da maddeler üzerine görüşmelerini yaparak görüşlerini esas komisyon olarak belirlenen Plan ve Bütçe Komisyonuna iletmesinin yasama kalitesini artıracak bir uygulama olacağı,

- Bakan müşavirlerinin bakanların görev süresiyle sınırlı olarak görev yapmalarına ilişkin düzenlemenin olumlu karşılandığı, buna karşın bakan müşavirliği ve benzeri şekilde istisnai memuriyet kapsamında atanan kamu görevlilerinin bürokrasi içindeki toplam sayılarının arttığının gözlemlendiği, bu durumun kurumsal hafıza ve bürokratik süreklilik ile kamu kurum ve kuruluşlarında liyakatin sağlanması açısından çeşitli sakıncalar doğurabileceğinin dikkate alınması gereken bir husus olduğu,

- Kamuda yer alan uzmanlık ve denetim hizmeti sunan ünvanların farklı bakış açılarıyla ayrı yetiştirilme süreçlerine tabi kariyer meslekler olduğu, buna karşın kamu kurum ve kuruluşların merkez ve taşra teşkilatında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teftiş ve denetleme yetkisi verilmesine ilişkin öngörülen düzenlemenin uzmanlık mesleği ile müfettiş, denetmen, denetçi gibi kariyer meslek mensuplarının yaptıkları işler bağlamında aynılaşmaya sebebiyet verebileceğinin değerlendirildiği, bu bağlamda uzmanlara verilmesi öngörülen teftiş ve denetleme yetkisinin hâlihazırda

uygulama örnekleri olmasına karşın münhasıran kamu denetim elemanları aracılığıyla kullanılmaya devam edilmesinin daha uygun olacağı, ayrıca kariyer meslek mensubu olan uzman, müfettiş ve denetçi gibi ünvanların mahiyeti itibarıyla yalnızca merkez teşkilatlarında çalıştırılmalarının yerinde olacağı, bu bağlamda hâlihazırda görev yapan taşra uzman ve uzman yardımcısı ünvanlarındaki kamu görevlilerinin mali ve sosyal hakları korunarak ihdas edilecek daha uygun bir ünvana aktarılmalarının söz konusu sorunu ortadan kaldıracığı, ayrıca kariyer meslek mensuplarının mali ve sosyal haklarında mesleğe giriş koşulları ve üstlendikleri görevler göz önüne alınarak iyileştirmeler yapılmasının kamu bürokrasisindeki niteliğin artırılmasına katkı sağlayacağını değerlendirildiği,

- Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulunun çeşitli kanunlardan muaf tutulmasına yönelik yapılmak istenen düzenlemelerin Tasarruf Tedbirleri Genelgesinin ulaşmaya çalıştığı bütçe açığını azaltma vizyonu ile uyumlu olmadığı, söz konusu muafiyet ve istisnaların kurum bazlı olarak değil, verilen hizmetlerin nitelikleri itibarıyla yalnızca o hizmetlere özel olmak üzere tüm kurumlarda uygulanmasının daha yerinde olacağı, diğer taraftan kamu ihale mevzuatında çok sayıda istisnanın yer aldığı, bir yandan kamuda genel bir ihale disiplininin temini diğer yandan kamu kurumlarının ihtiyaçlarını karşılayacak kapsamlı bir kamu ihale mevzuatına ilişkin reform çalışması yapılmasına ihtiyaç duyulduğu,

- Bir anayasal hak olan sendikalaşma hakkının hangi durumlarda sınırlanacağını objektif ve somut kriterlere bağlanmasının gerekli olduğu, bu bağlamda personeline sendikalara üye olma hakkı tanınmayan kurumların hangi dayanaklar ve kriterler dikkate alınarak belirlendiği hususunun açıklığa kavuşturulması gerektiği, ayrıca Kamu İşveren Heyetinin ve Kamu Görevlileri Hakem Kurulu üyelerinin kanunda tek tek sayılması ve daha tarafsız bir hakem kurulu oluşturulması için maddelerde yeniden düzenleme yapılmasının toplu sözleşme görüşmelerinin etkinliğini artıracağını ve ara buluculuk mekanizmalarını güçlendireceğinin değerlendirildiği, yine bu çerçevede Kamu Görevlileri Hakem Kurulu üyelerinin objektifliğinin artırılması adına akademisyen üyelerin Üniversitelerarası Kurul tarafından belirlenmesinin yerinde olacağı,

- 112 Acil Çağrı Merkezlerini gereksiz yere meşgul eden, amacı dışında arayan ya da ısrarla çağrı bırakan kişilere 1.500 TL, asılsız ihbar yaparak ekiplerin sahaya yönlendirilmesine neden olanlara ise 15.000 TL idari para cezası uygulanmasına ilişkin düzenlemenin caydırıcılık açısından olumlu karşılandığı; ancak düzenlemedeki asılsız çağrı ve ihbar tanımının metinde daha açık bir şekilde ifade edilmesinin uygulamada yaşanabilecek sorunları önlemek ve suiistimali engellemekle birlikte vatandaşların acil durumlarda ihbar yapmaktan çekinmeyeceği bir dengeyi gözetmesi açısından önem arz ettiği,

- Adalet Bakanlığı Müsteşarı kadrosunun mevzuatta yer almasının Anayasaya uygunluk ve Anayasa Mahkemesi kararının gereğinin yerine getirilmesi çerçevesinde önem arz ettiği, Bakanlık bürokrasisinin kurumsal hafızası olarak değerlendirilen müsteşar kadrolarının diğer bakanlık ve kuruluşlarda da yeniden canlandırılmasının gerekli bir kazanım olacağını değerlendirildiği, müsteşar kadrosunun kurumsal misyonu, sayıları genelde en az 4 olarak atanan bakan yardımcılarını eliyle kısmen yerine getirilse de kurumsal süreklilik bağlamında ortaya çıkan açığın tam olarak karşılanamadığının gözlemlendiği, öte yandan Teklifte düzenlenen Adalet Bakanlığı Müsteşarı atanana kadar görevlerinin belirlenen bakan yardımcısı tarafından yerine getirileceğine dair hükmün anayasaya aykırılık teşkil ettiğinin değerlendirildiği,

şeklinde görüş, eleştiri ve öneriler dile getirilmiştir.

Teklifin ilk imza sahipleri Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK ve Tokat Milletvekili Cüneyt ALDEMİR ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- 21 Ocak 2017 tarihinde kabul edilen ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte daha etkin ve daha hızlı karar alma mekanizmalarını bünyesinde barındıran Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş yapıldığı, söz konusu köklü sistem değişikliği sonrasında Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Bakanlar Kuruluna Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla, 7142 sayılı Kanunla çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde gerekli uyum düzenlemelerini yapma yetkisi verdiği, Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınan yetki çerçevesinde hazırlanan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan bazı düzenlemelerin, yalnızca kanunla düzenlenmesi gereken hususları içerdiği ya da bu düzenlemelerin dayanağını oluşturan yetki kanununun kapsamı dışında kaldığı gerekçeleriyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği, Teklifin amacının bu çerçevede uygulamada doğabilecek tereddütleri bertaraf ederek sistemin işlerliğini güçlendirmek ile hâlihazırda mevzuatta ana hatlarıyla uygulaması devam eden düzenlemelerin kanunla yeniden düzenlenerek Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararlarının gereğini yerine getirmek olduğu, Teklif ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemelerin önemli bir kısmının aynı şekilde, bazılarının ise düzenleme tarihi esas alınıp revize edilerek yeniden düzenlendiği,

- Teklifin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemelerin kanunlaştırılmasına yönelik olarak hâlihazırda yürürlükte bulunan hükümleri yeniden düzenlemesi nedeniyle, ilgili hükümlerin birden fazla kanunda eş zamanlı olarak birlikte ele alınmasının bir ihtiyaçtan kaynaklandığı,

- Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilmesi ile uzman ve uzman yardımcılarının denetim ve teftiş yetkisi verilmesine ilişkin düzenleme kapsamında denetim ve teftiş faaliyetlerinin hâlihazırda çeşitli kurumlarda uzmanlar marifetiyle yapılmaya devam edildiği, bu yetkinin tüm uzman ve uzman yardımcılarını kapsamadığı ve teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi şartının bulunduğu, bu çerçevede ortaya çıkabilecek ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak geçmişteki uygulamaya benzer şekilde muhtelif kurumlarda icra edilen uzmanlık mesleğinin gereklerine uygun bir yetkinin verilmek istendiği,

- Danıştay üyeleri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri için öngörülen sağlık giderlerinin Danıştay bütçesinden karşılanmasına ilişkin düzenlemenin, kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin emekliye ayrılmış askeri hâkim sınıfından olan Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı, üyeleri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri hakkında da uygulanmasına ilişkin düzenleme ile kanuni boşluktan kaynaklanan hak kayıplarının yaşanmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı,

- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatının adının 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmiş olması nedeniyle, çeşitli kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede uyum mahiyetinde düzenlemeler yapıldığı, 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40'ıncı maddesinin birinci fıkrasının uygulanmaması ve emekli aylıklarının kesilmemesi ile Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ile Devlet Denetleme Kurulu hakkında bazı kanunların uygulanmamasına ilişkin düzenlemenin yeni bir düzenleme olmadığı, söz konusu muafiyet ve istisnaların yürütmenin başı olan ve çeşitli durumlarda hususiyet, gizlilik ve aciliyet arz eden görev ve yetkilere sahip olunması sebebiyle uzun yıllardan bu yana uygulanmaya devam edildiği, öte yandan mezkur muafiyetlerin Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkartılan alt düzenleyici işlemlerle söz konusu kanunlardaki hükümlerle benzer mahiyette yapıldığı ve sayılan kanun istisnalarından bazılarının Cumhurbaşkanlığı dışındaki muhtelif kurumlara da tanındığı,

- Kamu görevlilerinin sendika üyeliğiyle ilgili istisnaların Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda kanun yoluyla yeniden düzenlenmesinin amaçlandığı, bu çerçevede özellikle Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı, bağlı kurullar ve bazı kuruluşlarda çalışan kamu görevlilerinin sendika üyeliklerinin kapsamının sayma suretiyle belirlendiği, diğer yandan Kamu İşveren Heyetinin Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya bir bakanın başkanlığında toplanmasına ilişkin düzenleme ile karar alma süreçlerinin daha etkin bir şekilde yürütülmesi ile toplu sözleşme süreçlerinin daha hızlı ve verimli bir şekilde yürütülmesine imkân sağlandığı, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun üye seçimi, sekretarya hizmetleri ve işleyişine ilişkin düzenlemelerin güncellendiği,

- 112 Acil Çağrı Merkezini gereksiz yere meşgul eden, amacı dışında arayan ya da ısrarla çağrı bırakan kişilere 1.500 TL, asılsız ihbar yaparak ekiplerin sahaya yönlendirilmesine neden olanlara ise 15.000 TL idari para cezası uygulanmasına ilişkin düzenlemenin gerçek olmayan ihbar ve çağrılar üzerinde caydırıcı etkide bulunacağının öngörüldüğü, 2024 yılında 112 Acil Çağrı Merkezlerine gelen çağrıların sadece %34'ünün asıllı çağrılar olduğunun görüldüğü, %38'inin anons sırasında kapanan ve %28'inin ise asılsız çağrılardan oluştuğu, acil hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşlarının görevlerinin önemi ve hayati misyonu değerlendirildiğinde Teklifin, kritik anlarda kullanılan 112 Acil Çağrı hattının meşgul edilmesinin önüne geçeceğinin ve kamu kaynaklarının israfının önlenmesine katkı sağlayacağının öngörüldüğü,

- Anayasa'da Hâkimler ve Savcılar Kurulunu oluşturan üyeler arasında Adalet Bakanlığı Müsteşarına da yer verildiği, bu hüküm neticesinde Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin Adalet Bakanlığının bu işlerle görevlendirilen bakan yardımcısına verilmiş sayılacağına ilişkin düzenlemenin yürürlükten kaldırıldığı, bununla birlikte uygulamada boşluğa yol açmamak amacıyla Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin, anılan kadronun ihdas edilip atama yapılınca kadar Adalet Bakanının belirlediği bakan yardımcısı tarafından yerine getirilmesine yönelik geçici düzenleme yapıldığı,

- Devlet memuru istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde öngörülmesi kaydıyla kamu hizmetlerinin verimliliğini artırmak ve kamu kaynaklarının etkili kullanılmasını teminen idari hizmet sözleşmesiyle personel istihdam edilmesine olanak sağlandığı, ayrıca yine devlet memuru istihdamı bulunmayan bazı kamu kurumlarında, hizmetlerin aksamadan yürütülebilmesi için iş mevzuatına tabi personel çalıştırılmasına imkân sağlandığı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin maddelerinin görüşmelerine geçilmesinin oylanmasından önce; Teklifin 17'nci maddesinin Anayasa'nın 159'uncu maddesine, Teklifin 24'üncü maddesinin Anayasa'nın 128'inci maddesine aykırı olduğu gerekçeleriyle İhtüzüğün 38'inci maddesi uyarınca iki adet önerge verilmiş, işleme alınan önergeler oylamaya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Madde 1

Teklifin çerçeve 1'inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin çerçeve 2'nci maddesi; 657 sayılı Kanunun ek 41'inci maddesinin değiştirilen dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "Araştırma" ibaresinden sonra gelen "inceleme," ibaresinin

mükerrer kullanımının önlenmesi amacıyla madde metninden çıkarılması ve aynı fıkranın son cümlesinde yer alan “kurumsal yönetmelikle” ibaresinin kanun yazım tekniğine uyum sağlanması amacıyla “kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle” şeklinde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin çerçeve 3’üncü maddesi; madde ile değiştirilen 657 sayılı Kanunun ek 44’üncü maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesinde yer alan “çıkarılacak kurumsal yönetmelikle” ibaresinin kanun yazım tekniğine uyum sağlanması amacıyla “kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle” şeklinde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12

Teklifin çerçeve 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklifin çerçeve 13’üncü maddesi; madde ile değiştirilmesi öngörülen 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 42/A maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Çağrı Merkezine” ibaresinin anlatıma açıklık kazandırılması ve madde metni içinde ifade birliği sağlanması amacıyla “112 Acil Çağrı Merkezine” şeklinde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 14, 15, 16, 17, 18, 19 ve 20

Teklifin çerçeve 14, 15, 16, 17, 18, 19 ve 20’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 21

Teklifin çerçeve 21’inci maddesi; madde ile değiştirilmesi öngörülen 6701 sayılı Kanunun 10’uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “atanan” ibaresinin anlatıma açıklık kazandırılması ve madde metni içinde ifade birliği sağlanması amacıyla “seçilen” şeklinde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 22, 23, 24, 25, 26 ve 27

Teklifin çerçeve 22, 23, 24, 25, 26 ve 27’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 28

Teklifin çerçeve 28’inci maddesi; çerçeve hükümde yer alan “onsekizinci cümlesi” ibaresinin “ondokuzuncu cümlesi” şeklinde, aynı maddeyle değiştirilmesi öngörülen 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35’inci maddesinin onuncu fıkrasında yer alan “ikinci fıkrada” ibaresinin “dokuzuncu fıkrada” şeklinde değiştirilmesine ilişkin kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 29 ve 30

Teklifin çerçeve 29 ve 30’uncu maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 31 ve 32

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 31 ve 32’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Elazığ Milletvekili Ejder AÇIKKAPI,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Konya Milletvekili Orhan ERDEM,
- Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY,
- Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan <i>Mehmet Muş</i> Samsun	Başkanvekili <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	Sözcü <i>Orhan Erdem</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ayyüce Türkez Taş</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Sadullah Kısacık</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Resul Kurt</i> Adıyaman (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Heval Bozdağ</i> Ağrı (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hüseyin Altınsoy</i> Aksaray (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mustafa Erdem</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye <i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Rahmi Aşkın Türeli</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Cevdet Akay</i> Karabük (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Necmettin Erkan</i> Kırşehir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Veli Ağbaba</i> Malatya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Tahsin Ocaklı</i> Rize (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Erhan Usta</i> Samsun (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ersan Aksu</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Gülcan Kaçmaz Sayyigit</i> Van (Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

2/3046 esas numaralı “ **Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”ne Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen 2/3046 esas numaralı “ **Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan, 32 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklif metninin hem hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM’de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafı bulunmaktadır.

Cumhuriyet Türkiye’sine Osmanlı’dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamname-i Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, 2002’den günümüze Meclisin çoğunluğunu oluşturan AKP iktidarı parlamento hukukunun en temel kurum ve kurallarını ihlal ederek ve aşındırarak bu alandaki tarihsel birikimi ortadan kaldırmaktadır.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

1.1 Söz Konusu Kanun Teklifi Torba Kanun Formatına Getirilmiştir.

Yürürlük ve yürütme 32 maddeden oluşan torba kanun teklifinin, maddelerinin 29’u; Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun

Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye kanun maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır

3 maddesi 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, 1 maddesi 2575 sayılı Danıştay Kanununda, 1 maddesi 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda, 1 maddesi 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda, 1 maddesi 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununda, 2 maddesi 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunda, 3 maddesi 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununda, 1 maddesi 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda, 3 maddesi 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununda, 2 maddesi 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda, 1 maddesi 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda, 2 maddesi 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununda, 9 maddesi 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, değişiklik yapmakta olan maddelerden oluşmakta olan torba kanun teklifinin 29 maddesi daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgilidir.

AKP iktidarı döneminde kanun yapma usul ve yöntemlerinin etkin ve verimli olmayan bir çerçevede oluşturulduğu ve uygulandığı görülmektedir. Nitekim kamuoyunda 'torba kanun' olarak adlandırılan ve istisnai hallerde kullanılmasının uygun olduğu düşünülen bazı kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanun tekliflerinin son dönemlerde adeta hâkim norm haline geldiği gözlenmektedir. Bu kapsamda, birbiriyle hiç ilgisi ve ilişkisi olmayan konular söz konusu 'torba kanun' yöntemi kullanılarak yasalaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte, bu tür kanun hazırlama ve yapma teknikleri, hem torba kanunda ele alınan konuların ilgili ana mevzuatıyla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmakta hem de uygulama aşamasında öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bazen aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmakta ve bu kapsamda düzenlemelerden doğudan veya dolaylı olarak etkilenen vatandaşlar mağdur olmaktadır.

Öte yandan, torba kanun tekliflerinin **TBMM Genel Kurulunda 'Temel Kanun' olarak görüşülmesi de ciddi sakıncalar içermektedir.** TBMM İçtüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü'ne aykırıdır.

Diğer taraftan, kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, **TBMM'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı** ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde de birbiri ile ilintisiz konulardaki kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde yapılan düzenlemeleri görmekteyiz. Bu çerçevede, konu bütünlüğü ve iç tutarlılığı olmayan torba kanun düzenlemesi ile Meclis çalışmalarında komisyon düzleminde ihtisaslaşma anlamsızlaşmakta gerek milletvekillerinin gerekse komisyonların kapasitesinin çok gerisinde bir kanun yapım süreci ortaya çıkmakta ve bu durum parlamento çalışmalarının niteliğini zayıflatmaktadır.

1.2 Kanun Teklifi Tali Komisyonlarda Görüşülmemiştir

Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 55 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi 11.04.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Adalet ve Anayasa Komisyonlarına sevk edilmiştir.

32 maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 16.04.2025 günü saat 10.00 'da başlayan birleşiminde 8 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyonlar olarak görevlendirilen Adalet ve Anayasa Komisyonlarında görüşülmediği öğrenilmiştir.

Ayrıca kanun teklifinde yer alan 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun ek 14. maddesini değiştiren 7. maddesinin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun bazı maddelerini değiştiren 10, 11 ve 12. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmektedir.

Parlamentolarda ihtisaslaşma yasama kalitesi açısından çok önemlidir. Bu konuda İhtisastaki ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir İhtisastaki tali komisyonların çalışmadığı bir durum söz konusu değildir. Bu konu İhtisastaki 23, 34 ve 37. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Nitekim TBMM İhtisastaki'nin 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, İhtisastaki'nin 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. İhtisastaki'nin 34'üncü maddesinin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık alanları göz önüne alınmaktadır. Bu çerçevede, özel uzmanlık alanı ve değerlendirme ve tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonu'nda karara bağlanması hem İhtisastaki'ye uygun olacak hem de yasama faaliyetinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Böylelikle de yasama kalitesi güçlenecektir.

Ancak bu kanun teklifi ile bu perspektiften yoksun olduğu görülmektedir. Bu durum parlamento hukukunu zayıflatmakta ve etkin iş bölümünü ortadan kaldırmaktadır. Bu yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayıp, parlamento hukukunda ana komisyon-tali komisyon ilişkisini tartışmalı hale getirmektedir.

Uygulamada yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; iktidar partisi milletvekillerinin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Konuya bu çerçevede bakıldığında ihtisaslaşmadan yararlanmak suretiyle komisyonların görece teknik çalışmaları yürütebilmesine imkan sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde tali Komisyonun kendi görev alanındaki sorumluluğu yerine getirmekten kaçınması ciddi sakıncalar içermektedir.

1.3 Etki Analizi Raporu Ciddi Eksiklikler İçermektedir

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında teklifin bütünü ile ilgili olarak sunulan Etki Analiz Raporunun özenle hazırlanmadığı, yetersiz olduğu, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Teklifin 29 maddesinin daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgili olduğu ifade edilerek söz konusu düzenlemelerin 9/7/2018 tarihinden beri yürürlükte olduğu, bu nedenle düzenlemelerin ilave bir mali yük ortaya çıkarmayacağı ifade edilerek gerçek bir mali boyut açıklanmasından özenle kaçınılmıştır.

13 adet Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinde ayrıntılı değişiklik ve eklemeler yapan söz konusu yasa teklifinin gelir ve gider etkisinin daha detaylı analizlerle ortaya konulması gerekmektedir. 5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması, yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir

Diğer taraftan Etki Analiz Raporunun komisyon üyelerine kanun teklifinin komisyonda görüşülmesinden sadece 1 gün önce dağıtılması içeriğinin yeteri kadar incelenememesine neden olmaktadır.

1.4 AKP iktidarı kendisinin hazırlanmasına ve yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa’nın hükümlerine uymamaktadır.

21.01. 2017 tarih ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17.maddesi ile 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sına eklenen Geçici 21. maddenin B fıkrası;

“B) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İhtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir.”

Hükmünü içermektedir.

Söz konusu hüküm gereği referandum ile Anayasa’da yapılan değişikliklerin kabulünü müteakiben yasalarda yapılması gereken değişikliklerin en geç altı ay içerisinde yapılması gerekmekte idi.

Bununla birlikte, söz konusu değişiklikler TBMM tarafından gerçekleştirilmediği için 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

Söz konusu kanunun gerekçesinde;

“21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında değişiklik yapılmış ve yapılan değişiklikle, parlamenter hükümet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi getirilmiştir.

Anayasa değişikliğiyle getirilen yeni hükümet sistemine bağlı olarak Anayasada; Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna ilişkin hükümlerde değişiklik yapılmış, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan tüzük şeklindeki düzenleyici işlem uygulamasına son verilmiş, savaş hali hariç askeri mahkemelerin kurulamayacağı düzenlenmiş, Cumhurbaşkanına bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması, üst kademe kamu

yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlemesi, kamu tüzelkişiliğinin kurulması, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri, Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri ile yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı karnamesi çıkarabilme yetkisi verilmiş ve yeni hükümet sistemi çerçevesinde çeşitli maddelerde önemli değişiklikler yapılmıştır. Anayasada gerçekleştirilen yeni hükümet sistemine geçiş için yapılan değişiklikler ilgili kanunlarda bazı düzenlemelerin yapılmasını gerekli hale getirmiştir.

Bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 20/4/2018 tarihli ve 1183 sayılı Kararıyla 3/11/2019 tarihinde yapılması planlanan 27 nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin tarihi 24/6/2018 olarak değiştirilmiştir. Bu sebeple Anayasa değişikliğinin gerektirdiği kanuni düzenlemelerin bir an önce yapılması önem arz etmekte olup ivedi olarak yapılması gereken bazı düzenlemelerin kanun hükmünde kararname çıkarılması yoluyla gerçekleştirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Bu kapsamda çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler ile yeni hükümet sisteminde uygulaması kalmayacak olan tüzük, Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakanlık, kanun tasarısı gibi bazı ibarelerin kanun ve kanun hükmünde kararnamelerden çıkarılması ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin gerektirdiği düzenlemelerin yapılması öngörülmekte olup bu düzenlemeler yapılırken kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi, atama ve görevde yükselmede kariyer ve liyakat esaslarının esas alınması, kamu hizmetlerinde koordinasyonun sağlanması ve kaynak kullanımında israfın önlenmesi gibi ilkeler göz önünde bulundurulacaktır.

Tasarı ile, yukarıda belirtilen düzenlemelerin yapılabilmesi için Bakanlar Kuruluna Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının yemin ederek göreve başladığı tarihe kadar geçerli olacak şekilde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin verilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklamaları yer almaktadır.

Anayasa'nın değiştirilen madde hükümleri gereğince altı ay içerisinde gerçekleştirilmesi gereken yasa değişiklikleri seçimlerin öne alınması gerekçe gösterilerek yasalaştırılan 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve

Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanarak Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılmıştır. Bunlardan 233 maddelik 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK 09.07.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Söz konusu 703 sayılı KHK ile birçok kurumla ilgili teşkilat ve diğer konulardaki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin birçok maddesinde değişiklik yapılmış veya birçok madde veya kanun ve kanun hükmünde kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Tek adam rejimine geçiş için o dönemde hükümetin son gününde çıkardığı 703 sayılı KHK ile devletin teşkilatlanması ile ilgili çok sayıda düzenleme, bilahare Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden düzenlenebilsin diye yürürlükten kaldırılmıştı.

Bu çerçevede, Anayasadaki “kanunlarla düzenlenmiş bir alanda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmasına yönelik engeli ve Anayasanın çizdiği sınırları aşmak için çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanına bütün alanlarda kimseye hesap vermeden düzenleme yapma yolu açılmış ve rejimin otoriterleştirilmesinin ilk adımı atılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 703 sayılı KHK'nin 83 maddesine yetki kapsamında olmaması, 37 maddesine esastan iptal başvurusu yapılmış olup, Anayasa Mahkemesi 7.12.2023 tarih ve 2018/117 E. ve 2023/212 K. sayılı kararıyla toplamda 283 düzenlemeyi iptal etmiş ve bunların 02.06.2025 tarihinden itibaren yürürlükten kalkmasına hükmetmiştir.

Anayasa değişikliğinin verdiği yeni yetkilere dayandırılarak çıkartılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile devletin yapısı baştan aşağı değiştirilmiştir. Devlet örgütlenmesi ve bürokratik yapı, tek adamın belirleyici olacağı, kurumların bir kişiden ve onun dar çevresinden emir alacağı, bir kişiye karşı sorumlu olacağı biçimde yeniden yapılandırılmıştır. Bütün bir devlet geleneği yıkılarak, oturmuş gelenekler bozularak yeni bir yürütme yapısı hayata geçirilmiştir.

Bu kararnamelerle Türkiye'nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiştir. Cumhurbaşkanlığında mevcut kamu

yönetiminde işlevleri bulunan kamu kurum ve kuruluşlara paralel yeni kurul, başkanlık veya ofisler oluşturulmuştur.¹

Bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, bu yöntemle kamu yönetiminde mevcut bellek silinmiştir. Kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki deneyimli kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için oluşturulan havuzlara (?) alınmış, oradan da kendi öz deneyim ve birikimleri ile ilgili bulunmayan diğer kamu kurumlarına tayin edilmişlerdir.

Bu işlemler çok sayıda ve art arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılmamıştır.

Bu kararnameler TBMM'nin de denetimi dışındadır. Bu nedenle T.B.M.M.'nin gündemine alınıp tartışılmamaktadır. Bu kararnameler eski sistemdeki KHK'ların statüsünde bulunmayıp sadece Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi bulunmaktadır.

Kurumların yapısının plansızca ve radikal bir biçimde değiştirilmesi devlet içindeki uyumu ve kamu uygulamalarındaki tutarlılığı da yok etmiştir. Bu çarpık ve hesapsız dönüşüm sürecinin ülkemizin demokratikleşme serüvenine kurumsal birikimimize ve kamu vicdanına verdiği zararlar ne yazık ki muhtemelen kalıcı ve uzun vadeli olacaktır.

2018 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra yürürlüğe konulan özellikle 1, 2, 3, 4 sayılı ve onları izleyen çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi² çıkarılmış bunlarla birçok kamu kurumunu, bakanlıkların, bağlı, ilgili kuruluşlarının teşkilat görev yetki ve sorumlulukları ile ilgili konularda düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan çok sayıda düzenleme ya Anayasa'nın 104/17. Maddesinde yer alan Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen

¹ 28 Mart 2025 tarih ve 32855 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bu ofislerden Digital Dönüşüm, Finans ve İnsan Kaynakları Ofisleri kapatılırken Yatırım Ofisinin adı "Finans ve Yatırım Ofisi" olarak değiştirilmiştir. Aynı kararname ile bazı politika kurullarının isimleri değiştirilmiş ve yeni kurullar oluşturulmuştur.

² Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 16.04.2025 tarihine kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 183 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

hükümün kapsamı dışında bulunmakta veya kanunla düzenlenmesi gereken konulardan oluşmaktadır.

Söz konusu düzenlemelerle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal başvuruları uzun bir süreç geçtikten sonra karara bağlanmaktadır.

Kanun teklifinde yer alan 29 madde Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yasa maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır.

Söz konusu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer alıp, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ve çok sayıda kod kanunda değişiklik yapan 200 ‘ü aşan maddenin bütüncül bir düzenleme halinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu ve diğer ihtisas komisyonlarının gündemine alınarak görüşülüp, değerlendirilip yasalaştırılması konusundaki önerimiz bu aşamada kabul görmemiştir.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN MEVCUT UYGULAMASI TBMM’Yİ NİTELİKLİ YASA YAPMA HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN ALIKOYMAKTADIR.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda altı buçuk yıldan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 183³ adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, "atanmış bakan" müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

"İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması", Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden bu yana geçen seksen iki aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla "torba yasa" biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metnine hakim olamadıkları, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin neredeyse tümü torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistem yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

³ 120,121,122,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,18,139,140,141,142,143,145,146 sayılı Kararnameler Deprem gerekçe gösterilerek çıkarılan OHAL Kararnameleridir

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin seksen iki aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, şu ana kadar ki uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken önemli bir husus; bütün demokratik ülkelerde temel kuralın, parlamentoların yasama yetkisi konusunda ortaksız olduğu, yasama yetkisinin sadece parlamentolar tarafından kullanıldığıdır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri⁴ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir. Bunların çoğunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından başvurularımız üzerine bilahare iptal edilmektedir.

Nitekim söz konusu kanun teklifinde yer alan 29 madde 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununun verdiği izne istinaden çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenmemesi gerektiği halde düzenlenen hususların bilahare başvurumuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanun maddeleri ile düzenlenmesiyle ilgilidir.

Mevcut AKP iktidarı kendisinin yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine dahi uymamaktadır.

2018 yılı Temmuz ayından itibaren seksen iki ay geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 55 Milletvekili tarafından hazırlanan Kanun Teklifi nin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

Bu tespitler Ak Parti iktidarının 28. Yasama Döneminde de bu tutumunu ısrarla sürdürmekte olduğunu ortaya koymaktadır.

⁴ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 16.04.2025 tarihine kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 183 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

III. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasa'ya Aykırılık Savlarımız Değerlendirilmemiştir

1.1. Kanun Teklifinin Bütün Olarak Anayasa'ya Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi Yapılmamıştır

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere, birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 38'nci maddesi “Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” hükmünü taşımaktadır.

İçtüzüğü'nün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. İçtüzüğe göre, bu ön sorun çözülmeden komisyon görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır bir yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya ret kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece ret hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38'in gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2. Torba Kanun uygulamasının Anayasaya uygunluğunun sorgulanması gerekmektedir

Söz konusu 32 maddeden oluşan torba kanun teklifi ile 13 ayrı Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhurbaşkanlığı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesi'nin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekeline bir yetki olarak öngöröldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörölen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez”*

Anayasa'nın11. maddesine göre ise *“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.*

“Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.”

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir.

Söz konusu kanun teklifinde yer alan 29 maddede yer alan düzenlemeler daha önce Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmemesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen hususların bilahare başvurmuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanunlarla düzenlenmesi ile ilgilidir.

13 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 32 maddeden oluşan torba kanun teklifi”nin bu haliyle Anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce ve maddelerin görüşülmesi sırasında; **kanun teklifinin 24. maddesinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3. Kanun Teklifinin Maddelerinin Anayasa'ya Aykırılığı

1.3.1. Kanun Teklifinin 24. Maddesi

Kanun teklifinin 24. Görüşülmekte olan 2/3046 esas numaralı “Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin yer alan **24. madde** ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25. maddesi değiştirilmektedir.

Söz konusu madde kamu kurumları arası geçici görevlendirmeyi düzenlemektedir. Düzenleme ile hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilmesine ve bu görevlendirmenin uzatılabilmesi öngörülmektedir. Bunların mali ve sosyal hak ve yardımlarının kadrolarının veya pozisyonlarının bulunduğu kurumlardan alınacağı, geçici görevlendirmede aranan şartlar ve bunların görevlendirildikleri kurumlardaki mali ve sosyal haklardan faydalanması ile sosyal güvenlik statülerine ve haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Maddeyle getirilen düzenlemede 6 aydan fazla geçici görevlendirmede personelin rızasının alınması getirilmiştir. Maddenin son fıkrası ile de geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile görevlendirmeye ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelik ile belirleneceği düzenlenmiştir.

Söz konusu maddenin son fıkrası hariç aynen yeniden düzenlenmesinin gerekçesi Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararıdır.

375 sayılı KHK'nın 178. Maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 25. Madde, Anayasa Mahkemesi tarafından 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal etmiştir. Söz konusu kararda kararın yürürlük tarihi olarak 4/6/2025 tarihi de düzenlenmiştir.

Bu nedenle madde ile 703 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeler aynen yeniden getirilmiştir.

. Maddede AYM kararına konu olan düzenleme haricinde yapılan değişiklik son fıkrada yapılmıştır. Kurumlar arası geçişlere ilişkin usul ve esasları hazırlayarak Cumhurbaşkanının onayına sunacak olan Devlet Personel Başkanlığının kapatılması nedeniyle bu yönetmeliğin hazırlanması görevi doğrudan Cumhurbaşkanlığına verilmektedir. Ayrıca, geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşları da belirleme görevi de Cumhurbaşkanına yönetmelik ile düzenleme yetkisi dahilinde verilmektedir

Dolayısıyla, kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, özlük hakları gibi konuların kanunla düzenlenmesine yönelik Anayasa'nın 128. Maddesindeki kanunilik ilkesi zedelenmekte ve Cumhurbaşkanına sınırları belirsiz bir yetki devri yapılmaktadır. Bu nedenle, “geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile” ibaresi Anayasa'nın 128. maddesine aykırılık taşımaktadır.

Kanun Teklifi metninin, 24. maddesinin , Anayasa'nın 128'inci maddesi hükümlerine aykırılığı açıkça ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa'ya aykırılık önergemizin kabul edilmemiş olmasının sebebi anlaşılamamıştır.

IV. KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2018 yılından bu yana uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 2.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun faaliyette bulunduğu sürelerde görüldüğü onuncu torba kanun teklifidir.

Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 55 Milletvekili tarafından hazırlanan Kanun Teklifi, genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 13 ayrı kod kanunun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 32 maddeden oluşan torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifinin ilgili kamu kuruluşlarının, meslek odalarının, sektör temsilcilerinin geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu durum teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan öğrenilmiştir.

Kanun teklifi 11.04.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Adalet ve Anayasa Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 16.04.2025 Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nın yine 11.04.2025 tarih ve Z-13922241-130.02-1610846 sayılı yazıları ile Komisyon üyelerine bildirilmiştir.

32 maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 16.04.2025 günü saat 10.00'da başlayan birleşiminde 8 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Adalet ve Anayasa Komisyonlarında görüşülmediği öğrenilmiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Nitekim teklif metnindeki 29 madde Cumhuriyet Halk Partisi'nin 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile ilgili olarak çeşitli

tarihlerde Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal istemlerinin sonuçları ile ilgilidir. Ancak kanun metninde yer alan bazı yeni düzenlemelerin de Anayasa'ya tam uygunluk açısından durumları tartışmalıdır.

Kanun teklifi metninde yer alan 29 madde; bir taraftan geçmiş dönemlerde yetki aşımı ile yürürlüğe konulan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile ilgili olması; diğer taraftan da Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin sonucunda ilgili ihtisas komisyonlarında tartışılmadan acele ile hazırlanmış torba yasalar yöntemiyle yasa yapma alışkanlığının zaaflarını ortaya koyması açısından isabetli bir örnek oluşturmaktadır.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik “Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri” başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosunun, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Teklifin 29 maddesi daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgili olduğu ifade edilerek söz konusu düzenlemelerin 9/7/2018 tarihinden beri yürürlükte olduğu, bu nedenle düzenlemelerin ilave bir mali yük ortaya çıkarmayacağı ifade edilerek gerçek bir mali boyut açıklanmasından özenle kaçınılmıştır.

13 adet kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinde ayrıntılı değişiklik ve eklemeler yapan söz konusu yasa teklifinin gelir ve gider etkisinin daha detaylı analizlerle ortaya konulması gerekmektedir.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

32 maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin;

-5, 13 ve 21 maddelerinin Anayasa Komisyonunda

- 4, 8, 9, 13, 15, 16, 17.maddelerinin Adalet Komisyonunda,
 - 7. maddesinin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda,
 - 10, 11, 12. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda
 - 20. maddesinin İçişleri Komisyonunda,
- ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 32 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi toplam 13 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

BAZI KANUNLAR İLE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ (2/3046) İLE 13 ADET KANUNDA VE 1 ADET KHK'DA DEĞİŞİKLİK YAPILMAKTADIR		
Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu nun 61/A maddesinin başlığı ile birlikte değiştirilmesi
2		657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin birinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarının değiştirilmesi, yedinci fıkrada ibare değiştirilmesi ve altıncı fıkradan ibare çıkarılması
3		657 sayılı Kanunun ek 44 üncü maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
4	2	6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu nun geçici 29 uncu maddesinin değiştirilmesi
5	3	17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun un; • Adının değiştirilmesi • 4 üncü maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, onbirinci, onüçüncü, ondördüncü ve onbeşinci fıkralarında ibare değiştirilmesi ile onbeşinci ve onaltıncı fıkralarının değiştirilmesi • Geçici 3 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında ibare değiştirilmesi
6	4	7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun un geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi
7	5	21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu nun ek 14 üncü maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
8	6	2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun un; a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, b) 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, c) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde ibare değiştirilmesi
9		4483 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi
10	7	25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu nun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendlerinin değiştirilmesi
11		4688 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi

12		4688 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile ikinci fıkrasının değiştirilmesi ile dokuzuncu fıkrasında ibare değiştirilmesi
13	8	30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu nun 42/A maddesi başlığı ile birlikte değiştirilmesi
14	9	7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun un 8 inci maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
15	10	11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu nun; a) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde ibare değiştirilmesi, b) 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasında ibare değiştirilmesi, c) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ibare değiştirilmesi
16		6087 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin yürürlükten kaldırılması
17		6087 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
18	11	14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu nun 27 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarının değiştirilmesi
19		6328 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinin değiştirilmesi
20	12	4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu nun 121/A maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
21	13	6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu nun 10 uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen sekizinci fıkrasının yeniden düzenlenmesi
22	1	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname nin; Ek 10, Ek 11, Ek 38 ve Geçici 14 üncü maddelerinde ibare değiştirilmesi, Eki (II) sayılı Cetvelden ibare çıkarılması Eki (IV) sayılı cetvelin başlığında ve bölümlerinde ibare değiştirilmesi Eki (V) sayılı Cetvelde ibare değiştirilmesi
23		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi

24	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
25	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 27 nci maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
26	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 28 inci maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi
27	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 34 üncü maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının değiştirilmesi, ikinci fıkrasında ibare değiştirilmesi
28	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinde fıkralar değiştirilmesi, dokuzuncu fıkrasında ibare değiştirilmesi, beşinci cümlesine ibare eklenmesi ondokuzuncu cümlelerin yürürlükten kaldırılması
29	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 36 ncı maddesinin değiştirilmesi
30	375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 33 üncü maddesinin değiştirilmesi
31	Yürürlük maddesi
32	Yürütme maddesi

32 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 3 maddesi Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğini, 3 maddesi tüm bakanlıkları, 1 maddesi Danıştay'ı, 1 maddesi Savunma Sanayi Başkanlığını, 1 maddesi Gençlik ve Spor Başkanlığını, 1 maddesi 4483 sayılı kanun uygulaması kapsamındaki kamu görevlilerini, 3 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını, 1 maddesi Adalet Bakanlığını, 1 maddesi Dışişleri Bakanlığını, 3 maddesi Hakimler ve Savcılar Kurulu ile Adalet Bakanlığını, 2 maddesi Kamu Denetçiliği Kurumunu, 1 maddesi Göç İdaresi Başkanlığını, 1 maddesi Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör istihdam eden kamu kurum ve kuruluşlarını, 1 maddesi Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu, 6 maddesi tüm kamu kurumlarını, ve tüm kamu personeli ile ilgilendiren önemli düzenlemeler içermektedir.

32 maddelik Kanun Teklifinde 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesince iptal edilen maddeleri hükümleri ile bağlantılı olarak;

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Bakan müşavirlerinin atanması ile mali ve özlük haklarına ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği kamu kurum ve kuruluşlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdamı ile hükümlerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdamına ve bunların mali haklarına ve görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Danıştay meslek mensupları için getirilen sağlık giderlerine ilişkin düzenlemenin, kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemelerinin mensupları için de geçerli olması için kanun metninde düzenleme yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Cumhurbaşkanınca atanan İdari İşlerler Başkanlığı personelinin mali haklarına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2886 sayılı Kanun, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4734 sayılı Kanun, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanı Yardımcılıkları, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmaması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Savurma Sanayi başkanı ve başkan yardımcılarının mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından mevzuat hükümleri gereği yürütülen hizmetler kapsamında elde edilen gelirlerin ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilerek Bakanlık gelirlerinin yine Bakanlık bütçesi içinde kullanılması ile ilgili düzenlemenin kanun metninde yapılması,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği hakkında soruşturma izni verilen Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ve bakan yardımcılarını yargılamakla görevli yargı merciini belirleyen kuralın kanun metnine işlenmesi,

-703 sayılı KHK'nın 196 ncı maddesinin (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanuna eklenen ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen geçici 4 üncü maddenin birinci fıkrası hükmünün kanun metnine işlenmesi,

-Kamu görevlileri sendikalarına üye olamayacak kamu yöneticileri ile ilgili olup Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükmün kanun metnine işlenmesi,

-Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197. maddesi ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun Toplu Sözleşmenin tarafları ve imza yetkisini düzenleyen 29. maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenmesi,

-Kamu Görevlileri Hakem Kurulu'nun oluşumu ve sekreteryâ hizmetlerine ilişkin düzenlemenin Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, 112 acil çağrı merkezini meşgul edenlere verilen cezaların KHK ile değil kanunla düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Dışişleri Bakanlığı Diploması Akademisi Başkanlığının söz konusu eğitim programlarına görevlendirilen eğitimcilere ödenecek ücretin kanunla belirlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği HSK ile ilgili kanunda geçen “İlgili Adalet Bakan Yardımcısı” ibarelerinin “Adalet Bakanlığı Müsteşarı” olarak değiştirilmesi,

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Adalet Bakanlığı Müsteşarı yeniden HSK üyesi olacağından, HSK'daki ilgili Adalet Bakan Yardımcısının üyeliğine ilişkin görev maddesinin yürürlükten kaldırılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Adalet Bakanlığı Müsteşarının HSK'daki kadro ve atanma işleri yapılarına kadar, bu görevler için Adalet Bakanının bir Bakan Yardımcısının görevlendirilmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Kamu Denetçiliği Kurumu Genel Sekreteri ve personelinin mali ve sosyal hak ve yardımlarının kanunla düzenlenmesi, Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçi ve denetçilerinin sigorta primine ilişkin esas kazançlarının kanunla belirlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla tahsis edilen ödeneklere ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurulu üyeliklerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanması, görev süresi dolan üyelerin yerine yeni üye seçimi ve üyeliklerine son verilmesine ilişkin esasların kanunla belirlenmesi,

-Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Teşkilatının adının Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği olarak değiştirilmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirmeye ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması ve bu konuda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği kamu kurumlarında sözleşmeli personel istihdamına ilişkin esasların kanunla düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği kamu kurumlarında istihdam edilen işçi personelin tabi olacağı iş hukuku mevzuatı ve kendilerine yapılacak ödemelerin üst sınırına ilişkin hükümler,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı İle Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum Ve Kuruluşlarda Görev Yapan Başkan, Başkan Yardımcıları İle Daire Başkanlarına mali, sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanma ve görevden alınmaya ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için aranan şartlara yönelik düzenlenmenin kanunla yapılması,

-Anayasa Mahkemesi kararı gereği 703 sayılı KHK ile ilgili kadroları iptal edilip araştırmacı kadrolarına ve diğer kadrolara atanmaların, eski kadrolarına tekrar atanmaları ve bu kadroların boşalması hâlinde hiçbir işlem yapılmadan iptal edilmesi ile ilgili düzenleme

gibi birbirinden farklı yaklaşık 30 konuda, toplam 13 ayrı kod kanunda 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe Komisyonu bünyesinde oluşturulan bir alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Yeterli hazırlıkları yapılmamış, hızlandırılmış, vizyoner olmayan ve tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılamaması, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan içtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılamamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla birbiriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

13 kod kanunu ve 1 Kanun Hükmünde Kararnameyi ilgilendiren 32 maddelik torba kanun teklifinin ayrıca temel kanun hüviyetinde görüşülmesini de millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında oluşan parlamento hukukumuza da uygun görmemekteyiz.

TBMM İctüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi “düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması” hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İctüzüğü'ne aykırıdır.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili İctüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgili bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler görüşmelerden önce Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Yapılan etki analizi çalışması tarafımızca yetersiz ve özensiz bulunmuştur.

Kanun teklifinde yer alan 29 madde Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117;

K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yasa maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır.

İptal kararlarına kanuni bir çerçeve oluşturma sistematüğini son derece yanlış bulmaktayız

Söz konusu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer alıp, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ve çok sayıda kod kanunda değışiklik yapan 200'ü aşan maddenin bütüncül bir düzenleme halinde Plan ve Bütçe Komisyonu ve diğer ihtisas komisyonlarının gündemine alınarak görüşölüp, değeriendirilip yasalaştırılması konusundaki önerimiz bu aşamada kabul görmemiştir.

Bakanlıkların ve bunların bağılı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının görev, yetki ve teşkilatlanmalarının ana ilkelerini belirleyen bir kod yasasına ihtiyaç vardır; geçmişte yürürlükte olan ancak Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra yürürlükten kaldırılan 1984 tarihli 3046 sayılı Kanun böyle bir kanundu. Kamuda paralel örgütlenmelerin, görev ve yetki çatışması ve çakışmasının ortadan kaldırılması için benzeri bir düzenlemeye gereksinim duyulmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

V. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

13 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değışiklik ve ilaveler yapan 32 maddelik torba yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

1. Teklifin 1. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin 1. Maddesiyle; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Bakan Müşaviri başlıklı 61/A maddesi başlığıyla birlikte mevcut haliyle yeniden düzenlenmektedir. Madde metninde herhangi bir değişiklik bulunmamaktadır. Bu çerçevede bakanlıklarda özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakanın görev süresiyle sınırlı olarak bakan müşaviri istihdam edilebilmesi ve bunların atanma şartları ile mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlenme yapılmaktadır.

Bu maddenin getirilmesinin nedeni, söz konusu maddenin 703 sayılı KHK'nın 172. Maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olmasıdır.

703 sayılı KHK'nın 172. Maddesi ile 657 sayılı Kanuna eklenen 61/A maddesi Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. AYM'nin gerekçesi şu şekildedir: *“1046. Bakan müşaviri kadrolarında görev yapanların mali haklarına ve görev sürelerinin sona ermesine yönelik hükümler öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkı ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdüğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.”*

Görüldüğü üzere Anayasa Mahkemesi, temel hak ve özgürlükler ile ilgili olarak gördüğü bu düzenlemeyi Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçiş düzenlemeleri kapsamında çıkarılan yetki kanunu kapsamında olmadığından ve mülkiyet hakkı ile kamu hizmetine girme hakkı ile ilgili olduğundan yetki yönünden iptal etmiştir. 5/6/2025 tarihinde söz konusu iptal kararı yürürlüğe gireceğinden dolayı ilgili düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir.

Aslında söz konusu düzenlemenin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu yerine Bakanlıkların ve bunların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının görev, yetki ve teşkilatlanmalarının ana ilkelerini belirleyen bir kod yasada yer alması gerekmektedir.

Tarafımıza dağıtılan etki analizinde yer alan bilgilere göre;

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri kapsamında her bakanlıkta azami 15 adet Bakan Müşaviri kadrosunun bulunduğu, toplamda 255 Bakan Müşaviri kadrosu ihdas edilebilmesinin mümkün olduğu, halihazırda Bakanlıklarda toplam 110 Bakan Müşaviri görev yaptığı ifade olunmuştur.

Bakanlıklarda kaç adet Bakan Müşaviri çalışacağına dair düzenleme 1. Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 505. maddesinde yer almaktadır.⁵ Bu maddedeki düzenlemeye göre Cumhurbaşkanı Kararnamesiyle Bakan müşaviri sayısının artırılması mümkün bulunmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında önerilen düzenleme ile Bakanlıklarda görevlendirilebilecek Bakan müşaviri sayısı kanunla 15 adet olarak sınırlandırılmasının kanun metninde yapılması yönündeki önergemiz iktidar partisi milletvekillerince red edilmiştir.

2. Teklifin 2. Maddesinin Değerlendirilmesi

Bu madde ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Uzman İstihdamı başlıklı Ek Madde 41 maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmektedir.

Madde ile kamu kurum ve kuruluşlarında kariyer meslek olarak tanımlanan uzman ve uzman yardımcılarının istihdamı, mesleğe alınma sistemi ve uzmanlığa geçiş sistemi düzenlenmektedir. 666 sayılı KHK'nın 3. Maddesi ile 657 sayılı Kanuna eklenen ek 41. Madde, 703 sayılı KHK'nın 174. Maddesi ile yeniden düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının önceki halinde "Adalet, Dışişleri, İçişleri ve Millî Savunma Bakanlıklarının, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ve Bakanlar Kurulunca belirlenen bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatları ile Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir. Bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatlarında istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcısı kadro unvanlarını tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir." denilmiştir.

703 sayılı KHK ile Maddenin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: "Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere merkez teşkilatlarında, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında,

⁵ **Bakan Müşavirliği MADDE 505** - (1) Bakanlıklarda sayısı onbeşi geçmemek üzere Bakan Müşaviri istihdam edilebilir. Bakan Müşavirlerinin kadroları atama işlemi gerçekleşince hiçbir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve ilgili bakanlığa ait kadro cetvelinin ilgili bölümüne eklenmiş sayılır.

Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargahlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.”

Yapılan değişiklikle kamu kurumlarında uzman istihdamı genişletilerek bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesine imkân tanınmış, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edebilmeleri için teşkilatlanmalarına ilişkin CBK’larında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edebilmelerinin öngörülmesi şartı getirilmiştir.

Söz konusu düzenleme, Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. AYM, temel hak ve özgürlükler ile ilgili olarak gördüğü bu düzenlemeyi Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçiş düzenlemeleri kapsamında çıkarılan yetki kanunu kapsamında olmadığından kamu hizmetine girme hakkı ile ilgili olduğundan yetki yönünden iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi ilgili maddenin sekizinci fıkrasında bu uzman ve yardımcılarının mali haklarının denkliğine ilişkin düzenlemeyi de “1070. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcılarının mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü’nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.” şeklindeki gerekçeyle yetki kanun kapsamında olmadığından iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi dokuzuncu fıkraya ilişkin de iptal kararı vermiştir. Anayasa’nın 20. Maddesine aykırılık tespiti yapan mahkemenin kararı şu şekildedir: *“1074. Anılan fıkranın üçüncü ve dördüncü cümlelerinde araştırma, inceleme, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma ile görevli uzman ve uzman yardımcılarının, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olduğu, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 6245 sayılı Kanun’un 33. maddesinin (b) fıkrası hükmünün uygulanacağı, bunların görevlendirme ve çalışmalarına ilişkin usul ve esasların Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak çıkarılacak kurumsal yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.*

1075. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. /.../ Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir." denilmektedir.

1076. Özel hayata saygı hakkı Anayasa'nın anılan maddesinde koruma altına alınmıştır. Devlet, kişilerin özel ve aile hayatına keyfî olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin haksız saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Özel hayata saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarlardan biri de bireyin mahremiyet hakkıdır. Ancak mahremiyet hakkı sadece yalnız kalma hakkından ibaret olmayıp bu hak, bireyin kendisiyle ilgili bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarını da kapsamaktadır. Bireyin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin rızası dışında açıklanmaması, yayılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılabilmesi ve rızası hilafına kullanılamaması, kısaca bu bilgilerin mahrem kalması konusunda menfaati bulunmaktadır. Bu durum, bireyin kendisiyle ilgili bilgilerin geleceğini belirleme hakkına işaret etmektedir (Serap Tortuk, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31, 32). Özel hayata saygı hakkının kapsamında olan bireylerin kişisel verilerinin korunması hakkı, Anayasa'nın söz konusu maddesinde açık olarak düzenlenmiştir (Nurcan Belin, B. No: 2014/14187, 10/1/2018, § 38).

1077. Kuralda denetime tabi gerçek ve tüzel kişilerin, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılara göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorunda oldukları belirtilmiştir.

1078. Bu itibarla gerçek ve tüzel kişilerin kişisel verileri ile özel hayatı kapsamında olan diğer bilgi ve belgelerin kendilerinden alınma koşullarına yönelik düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan özel hayatın gizliliğine ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır."

5/6/2025 tarihinde söz konusu iptal kararı yürürlüğe gireceğinden dolayı ilgili düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir.

Getirilen bu düzenlemede yeni bazı değişiklikler de yapılmaktadır. Bunlardan ilki, 7. Fıkrasına Tasarruf Mevduat Sigorta Fonunda çalıştırılacak uzman ve uzman yardımcılarının da bu madde kapsamında yer almasına ilişkin düzenlemedir. Öncelikle, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında olan TMSF’de istihdam edilenler Anayasa 128. Maddesi kapsamında memur ve diğer kamu görevlileri arasında değildir. Tıpkı kamu bankalarında çalışmakta olan personel gibi değerlendirilmesi gereken personeldir. Buna ilişkin özel bir düzenleme 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 121. Maddesi ile düzenlenmiştir. Söz konusu madde şu şekildedir:

“Fon personeli

MADDE 121- Bu Kanun ile Fona verilen görevlerin gerektirdiği görev ve hizmetler, Fon avukatları, Fon denetçisi ve denetçi yardımcıları, Fon uzmanı ve uzman yardımcılarının oluştuğu meslek personeli ile idarî personel eliyle yürütülür. Fonun her türlü personelinin bu Kanunun 113 üncü maddesinin birinci fıkrasının (...) bentlerinde yer alan nitelikleri taşımaları zorunludur. Fonun destek personeli bakımından 113 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendindeki koşul aranmaz.

Başkan yardımcıları, daire başkanları, müdürler, başkanlık müşavirleri ve meslek personeli kadro karşılığı sözleşmeli statüde istihdam edilir. Kadro karşılığı sözleşmeli çalışan Fon personeli ücret, mali ve sosyal haklar dışında her türlü hak ve yükümlülükleri yönünden 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir.

(...) Bu Kanunun ekinde yer alan (II) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve mevcut kadro unvanları veya 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, kadro, sınıf, unvan ve derece değişikliklerine ilişkin usul ve esaslar Fon Kurulunca belirlenir.

Fonun ana hizmet birimlerinde uzmanlık gerektiren işlerde meslek personeli çalıştırılması esastır.

Fonun ikinci fıkrada belirtilenler dışında kalan ve ekli (III) sayılı cetvelde yer alan pozisyonlarda çalıştırılacak personeli idarî hizmet sözleşmesiyle istihdam edilir. (...)

İdarî hizmet sözleşmesiyle çalıştırılanlar emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabidir.

Fonda çalışan personel başka kamu kurum ve kuruluşlarında geçici olarak görevlendirilemez.

Fon denetçi yardımcılığı ile Fon uzman yardımcılığına atanacaklar merkezi yarışma sınavıyla belirlenenler arasından seçilir. Fon uzman yardımcılığı ve Fon denetçi yardımcılığına atanalar, üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan yabancı dil puanı alması, yeterlik sınavında başarılı olması ve konuları ile ilgili hazırlayacakları tezin oluşturulacak jüri tarafından kabul edilmesi halinde uzman veya denetçi olarak atanır ve bunlara bir defaya mahsus olmak üzere bir derece yükseltilmesi uygulanır. Mazereti olmaksızın tez hazırlamayan veya sınava girmeyen veya sınavda iki defa başarısız olanlar diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki öğrenim durumlarına uygun kadrolara atanmak üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Fonun meslek ve idarî personelinin yeterlik ve yarışma sınavları, (...) çalışma usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar Fon tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.”

Görüldüğü üzere sadece bu Fonda çalıştırılması öngörülen meslek personelin alımı, yetiştirilmesi ve görevde yükselmelerine ilişkin esaslar özel bir düzenleme ile yapılmıştır. Bu nedenle TMSF’de görev yapan uzmanlar ve uzman yardımcılarının genel anlamda kamuda görev yapan uzman ve uzman yardımcılar ile aynı hak ve yükümlülükleri bulunmadığı gibi mesleğe giriş koşulları da değişiktir. Dolayısıyla, söz konusu eklenen ibarenin madde metninden çıkarılması gerekir. Aksi halde objektif bir biçimde oluşturulması hedeflenen kariyer meslek sistemi bozulmuş olmaktadır.

Aslında söz konusu düzenlemenin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu yerine Bakanlıkların ve bunların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının görev, yetki ve teşkilatlanmalarının ana ilkelerini belirleyen bir kod yasada yer alması gerekmektedir.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmeden bazı kamu kurum ve kuruluşlarında yılların birikimine dayanarak oluşturulan gerçek anlamda kariyere dayanan Devlet Planlama Teşkilatı Planlama Uzmanı, Hazine Uzmanı, Devlet Bütçe Uzmanı vb uzmanlık kadrolarının unvanlarının topluca değiştirilerek yapılan genel düzenlemelerin devlet bürokrasinin ihtiyaç duyduğu uzman kadrolarındaki istihdamın kalitesini olumsuz yönde etkilediğini görmekteyiz.

Madde’de yapılan diğer bir değişiklik de Devlet Personel Başkanlığı ibarelerinin madde metninden çıkarılmasıdır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçiş ile birlikte Devlet Personel Başkanlığı’nın kapatılması bu madde kapsamında çıkarılacak yönetmelikler açısından kurumların inisiyatifine olanak sağlayan bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, bu yönetmeliklerin karmaşık hale gelebilmesi ve farklı farklı yönetmeliklerin ortaya çıkması mümkün olabilecektir. Kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon ve eşitlik sağlanabilmesi açısından bu yönetmeliklerin Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmesi gerekir. Nitekim, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesine göre Cumhurbaşkanlığı idari teşkilatında kurulan Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğüne; "Kamu personeli ile ilgili mevzuat çalışmalarının koordinasyonunu sağlamak" görevi verilmiştir. Dolayısıyla bu birimin koordinasyonu sağlama görevi ile paralel kanuni yetki verilmesi gerekir.

Diğer yandan Maddenin 9. Fıkrasında uzman ve uzman yardımcılara tanınan “denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılara göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorunda oldukları”na ilişkin düzenleme özel hayatın gizliliğini ihlal edici niteliktedir.

Madde metninde yer alan hükümlerle, madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılara teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir.

Kamu yönetimlerinin oluşturulma nedenleri topluma kamusal nitelikli hizmetlerin sunulmasıdır. Vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanmasında genel sorumlu olan örgüt kamu yönetimidir. Kamu yönetiminin vatandaşların istek ve beklentilerine gereği gibi cevap verebilmeleri için kamu yönetimi unsurlarının iyi çalışması gerekir. Kamu yönetiminin en önemli elemanlarından birisi de beşeri unsur olan insandır. Kamu kurumlarında işe alımlarda ve görevde yükselmelerde liyakat ilkesinin temel alınması esastır.

Teftiş, denetim, soruşturma işlevleri farklı bir şekilde eğitim ve yetiştirilme süreçlerini içerdiğinden uzman ve uzman yardımcılarının uhdesine bırakılamaz.

Teklifin 23. Maddesinde yer alan düzenlemede de bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Teklifin bu maddesinde söz konusu fıkradaki düzenleme; kamu görevine giriş, yetiştirme, kariyer ve liyakat ilkelerine aykırılık taşımaktadır. Bu durum unvanlar arası görev ve yetki çatışmasına da neden olabilecektir.

Kamu yönetimine uzman olarak istihdam edilmek üzere alınanlara ayrıca, teftiş, denetim, soruşturma işlevlerinin yüklenmesi kamu yönetiminde telafi edilemeyecek zararlara neden olacaktır.

Bu nedenlerle maddenin dördüncü fıkrasının madde metninden çıkartılması yönünde verdiğimiz önerge komisyonda sözlü açıklamalarda benimsenmesine rağmen iktidar partisi milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Komisyon çalışmaları sırasında söz konusu düzenlemenin gerekçesi konusunda teklif sahipleri ve bürokrasideki görevliler tarafından yapılan açıklamalar tatmin edici bulunmamıştır.

Söz konusu düzenlemenin teklifin TBMM genel kurulunda görüşülme aşamasına kadar yeniden değerlendirilebileceği Komisyon Başkanlığınca ifade olunmuştur.

Söz konusu madde metninde ayrıca uzman yardımcısı alımında uygulanan sözlü sınav sisteminin kayıt altına alınması yönünde düzenlemelere yer verilmesi gerekirdi

3. Teklifin 3. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Taşra teşkilatlarında Uzman İstihdamı başlıklı Ek Madde 44 maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmektedir.

Madde ile Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında kariyer meslek olarak tanımlanan uzman ve uzman yardımcılarının istihdamı, mesleğe alınma sistemi ve uzmanlığa geçiş sistemi ile bunlara denetim, teftiş ve inceleme ve soruşturma yapma yetki verilmesi düzenlenmektedir. 657 sayılı Kanuna eklenen ek 44. Madde, 703 sayılı KHK'nın 175. Maddesi ile düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi

7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. AYM, temel hak ve özgürlükler ile ilgili olarak gördüğü bu düzenlemeyi Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçiş düzenlemeleri kapsamında çıkarılan yetki kanunu kapsamında olmadığından kamu hizmetine girme hakkı ile ilgili olduğundan, mali haklarını düzenlemesi nedeniyle yetki yönünden iptal etmiştir.

5/6/2025 tarihinde söz konusu iptal kararı yürürlüğe gireceğinden dolayı ilgili düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir.

Maddede yapılan tek bir değişiklik vardır o da 3. ve 4. fıkralarında düzenlenen yönetmeliklerin çıkarılmasında devlet personel başkanlığının görüşünün alınmasına ilişkin ibarelerin madde metninde çıkarılmalarıdır. Yapılan diğer bir değişiklik de Devlet Personel Başkanlığı ibarelerinin madde metninden çıkarılmasıdır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçiş ile birlikte kapatılan devlet personel başkanlığına yapılan atıfların kaldırılması yerindedir, ancak bu madde kapsamında çıkarılacak yönetmelikler açısından kurumların inisiyatifine olanak sağlayan bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, bu yönetmeliklerin karmaşık hale gelebilmesi ve farklı farklı yönetmeliklerin ortaya çıkabilmesi mümkün olabilecektir. Kamu kurum ve kuruluşları açısından koordinasyon ve eşitlik sağlanabilmesi açısından bu yönetmeliklerin Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmesi gerekir. Nitekim, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesine göre Cumhurbaşkanlığı idari teşkilatında kurulan Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğüne; "Kamu personeli ile ilgili mevzuat çalışmalarının koordinasyonunu sağlamak" görevi verilmiştir. Dolayısıyla bu birimin koordinasyonu sağlama görevi ile paralel kanuni yetki verilmesi gerekmektedir.

Aslında söz konusu düzenlemenin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu yerine Bakanlıkların ve bunların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının görev, yetki ve teşkilatlanmalarının ana ilkelerini belirleyen bir kod yasasında yer alması gerekmektedir.

Maddenin görüşülmesi sırasında söz verilen Büro Emekçileri Sendikası Temsilcisi, taşra ve merkez uzmanları arasında mali haklar bakımından oluşan farklılıkların giderilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Madde metninde yer alan hükümle, madde kapsamında taşrada istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılara teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı

kararnamelerinde öngörölmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir.

Kamu yönetimlerinin oluşturulma nedenleri topluma kamusal nitelikli hizmetlerin sunulmasıdır. Vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanmasında genel sorumlu olan örgüt kamu yönetimidir. Kamu yönetiminin vatandaşların istek ve beklentilerine gereği gibi cevap verebilmeleri için kamu yönetimi unsurlarının iyi çalışması gerekir. Kamu yönetiminin en önemli elemanlarından birisi de beşeri unsur olan insandır. Kamu kurumlarında işe alımlarda ve görevde yükselmelerde liyakat ilkesinin temel alınması esastır.

Teklifin 23. Maddesinde yer alan düzenlemede de bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Teklifin bu maddesinde söz konusu fıkradaki düzenleme; kamu görevine giriş, yetiştirme, kariyer ve liyakat ilkelerine aykırılık taşımaktadır. Bu durum taşıra yönetiminde unvanlar arası görev ve yetki çatışmasına da neden olabilecektir.

Kamu yönetimine uzman olarak istihdam edilmek üzere alınanlara ayrıca, teftiş, denetim, soruşturma işlevlerinin yüklenmesi kamu yönetiminde telafi edilemeyecek zararlara neden olacaktır.

Bu nedenlerle maddenin dördüncü fıkrasının madde metninden çıkartılması yönünde verdiğimiz önerge komisyonda sözlü açıklamalarda benimsenmesine rağmen iktidar partisi milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Komisyon çalışmaları sırasında söz konusu düzenlemenin gerekçesi konusunda teklif sahipleri ve bürokrasideki görevliler tarafından yapılan açıklamalar tatmin edici bulunmamıştır.

Söz konusu düzenlemenin teklifin TBMM genel kurulunda görüşülme aşamasına kadar yeniden değerlendirilebileceği Komisyon Başkanlığınca ifade olunmuştur.

4. Teklifin 5. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin 5. maddesiyle; 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda bazı değişiklik ve ilaveler yapılmaktadır.

703 sayılı KHK'nın 46 ncı maddesinin (b) bendiyle 2879 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine eklenen fıkralar Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. İptal gerekçesi, Cumhurbaşkanınca atanan İdari İşler Başkanlığı personelinin mali haklarına ve atanmalarına-emekliliklerine yönelik düzenlemenin münhasıran kanunla yapılması gerektiği yönündedir

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 46 ncı maddesinin (b) bendiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 2879 sayılı Kanuna aktarılmaktadır.

Düzenlemede Cumhurbaşkanınca atanan personel hakkında 5434 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının uygulanmayacağı ile bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıkları kesilmeyeceği ve ilgililerin yazılı talepte bulunmaları halinde ise aylıklarının kesilerek Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Maddede ayrıca Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2886 sayılı Kanun, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4734 sayılı Kanun, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkan Yardımcılıkları, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmayacağı; söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile diğer mali ve sosyal iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesi öngörülmektedir.

Ayrıca 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği şeklinde değiştirilmiş olduğundan madde ile anılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılması amaçlanmaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında maddede yer alan bazı ayrıcalık ve istisnaların gerekçesi ve bunların genişletilmesi konusunda tarafımızca yöneltilen sorulara teklif sahibi milletvekilleri ve ilgili bürokratlar tarafından tatmin edici yanıtlar verilmemiştir.

Madde metninde yer alan; Cumhurbaşkanlığı makamı tarafından atanan personel ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik mevzuatı açısından tanınan ayrıcalıklar ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılıkları, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulu hakkında 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2886 sayılı Kanun, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4734 sayılı Kanun, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı yönündeki düzenlemenin madde metninden çıkartılması yönündeki önergemiz iktidar partisi milletvekilleriince reddedilmiştir.

5. Teklifin 7. Maddesinin Değerlendirilmesi

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK'nın 12 nci maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen ek 14 üncü maddesi iptal edilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 12 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 3289 sayılı Kanuna işlenmektedir.

Madde ile Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından mevzuat hükümleri gereği yürütülen hizmetler kapsamında elde edilen gelirlerin ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilerek Bakanlık gelirlerinin yine Bakanlık bütçesi içinde kullanılması, ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutar, Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülen tutar ve ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığının bütçe içinde değerlendirilebilmesi için ödenek eklemeye ilişkin Gençlik ve Spor Bakanına yetki verilmesi ve Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımların ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek olarak

kaydedilmesi sağlanarak yıl içinde elde edilen gelirlerin takip eden yıllarda da kullanılması amaçlanmaktadır.

Öte yandan, gençlik ve spor il müdürlükleri tarafından tahsil edilen gelirler dahil olmak üzere Bakanlık gelirlerinin, Strateji Geliştirme Başkanlığı adına açılacak hesapta toplanması ile gelirlerin etkin şekilde takibi ve toplanan bu gelirlerin özel gelir karşılığı özel ödenek kaydına esas olmak üzere Bakanlığın merkez muhasebe birimi adına açılacak özel hesaba aktarılacak Bakanlık bütçesine gelir ve ödenek kaydı yapılması sağlanmaktadır. Bakanlık özel hesabı gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi, bu hesaba Bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dâhil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Bakanlığa yetki verilmektedir.

Bu madde kapsamında kaydedilen ödeneklerin Bakanlığın gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefriş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılması amaçlanmakta ve böylece yurt, gençlik ve spor alanındaki yatırımların daha hızlı gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Tarafımıza dağıtılan Etki Analizindeki notlarda;

“2024 yılında genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri 12.120.000.000 TL, gerçekleşme 16.716.091.672,80 TL olup bütçede öngörülen geliri aşan 4.596.091.672,8 TL özel ödenek olarak kaydedilmiş ve Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefriş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılmıştır.

Bununla birlikte, 2025 yılında genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri 18.182.143.000 TL, gerçekleşme tahmini 24.000.000.000 TL olup bütçede öngörülen geliri aşacağı tahmin edilen 5.817.857.000 TL özel ödenek olarak kaydedilecek ve Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım,

kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefriş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılacaktır.”

açıklaması yer almaktadır.

2025 yılında Merkezi Bütçe Kanunu ile Gençlik ve Spor Bakanlığına tahsis edilen 231.922.274.000 TL.lik ödenek tavanı dikkate alındığında, adı geçen Bakanlığın bütçe ödeneklerinin % 10'unu aşan ilave bir kaynağa ulaştığı anlaşılmaktadır.

Bakanlıkla ilgili geçmiş dönem Sayıştay Denetim Raporlarında söz konusu ödeneğin kullanımı konusunda uygulamada ve denetim açısından bir takım sıkıntılar ortaya koyan tespitlere yer verilmektedir.

Söz konusu maddenin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda tüm boyutları ile incelenip değerlendirilmeden acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

6. Teklifin 10, 11 ve 12. Maddelerinin Değerlendirilmesi;

Teklifin 10. Maddesi ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun sendika üyesi olamayacakları düzenleyen 15. Maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendleri yeniden düzenlenmektedir.

Madde metninde yapılan değişikliklere bakıldığında ilgili bendlerin aynen yeniden düzenlendiği görülmektedir.

Söz konusu (a) ve (c) bendleri 703 sayılı KHK'nın 197. Maddesinin (b) bendiyle düzenlenmiştir.

Bu değişikliğin nedeni Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile ilgili bendlerde yapılan değişikliklerin iptal etmesidir. Anayasa Mahkemesi ilgili kararında “1495. Bu itibarla kamu görevlilerinin sendika hakkına sınırlama getiren kurallar Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

“1496. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.” şeklindeki gerekçeyle yetki kanunu kapsamında olamayan bu düzenlemeyi iptal etmiştir.

Yapılan düzenlemeyle aynı değişiklikler madde ile yeniden mevcut şekliyle düzenlenmektedir.

Esas olarak ilgili madde sendika üyesi olamayacak kamu yöneticilerini tanımlamaktadır. Dolayısıyla, burada sendika üyesi olamayacak kamu yöneticilerinin belirlenmesi objektif ölçütlerle yapılmalıdır. Kanımızca, 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen üst düzey kamu yöneticileri, bunların atanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine yönelik Anayasa Mahkemesinin belirlediği esaslar çerçevesinde bu maddenin yeniden ele alınıp düzenlenmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, 74 ve 162 sayılı CBK’lara ilişkin verdiği kararlarda üst düzey kamu yöneticilerinin hangi kriterler çerçevesinde belirleneceğini düzenlemiştir. Bu kriterler şu şekilde düzenlenmiştir:

“35. Genel anlamda bir tanımlama yapılacak olursa Anayasa’da yer verilen üst kademe kamu yöneticileri kavramının belirli bir kamu hizmetini yürüten kamu kuruluşunun hiyerarşik bakımdan üst düzeylerinde görev alan ve aynı zamanda o hizmet alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olan kişileri ifade ettiği söylenebilir (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 05/04/2023, § 81).

36. Bu itibarla kurum içinde klasik anlamda belirli bir sevk ve idare, başka bir deyişle yönetim yetkisine sahip olmakla birlikte kurumun görev ve yetkileri çerçevesindeki politikaların belirlenmesi sürecine katılmayan, yönetim yetkisi bu politikaları uygulamakla sınırlı olan yöneticilerin ya da kurumun hizmet alanıyla ilgili kamu politikalarının tayininde sadece istişari nitelikte rol üstlenen kişilerin üst kademe kamu yöneticisi olarak kabulü mümkün değildir (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 05/04/2023, § 82)”

Teklifin 11. maddesiyle; 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun Toplu Sözleşmenin tarafları ve imza yetkisini düzenleyen 29.

maddesinin ikinci fıkrası yeniden düzenlenmektedir. Madde metninde yapılan değişikliklere bakıldığında ilgili fıkranın aynen yeniden düzenlendiği görülmektedir.

Söz konusu maddenin kamu işveren heyetinin oluşumunu düzenleyen ikinci fıkrası 703 sayılı KHK'nın 197. Maddesinin (e) bendiyle değiştirilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasının önceki halinde “Kamu İşveren Heyeti, Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve heyet başkanınca uygun görülen bakanlık temsilcileri ile Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinden oluşur.” denilmiştir. 703 sayılı KHK'nın 197. Maddesinin (e) fıkrası ile “Kamu İşveren Heyeti, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.” şeklinde değiştirilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile ilgili fıkarda yapılan değişiklikler iptal edilmiştir ve 4/6/2025 tarihine kadar süre verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi ilgili kararında;

“1515. Bu itibarla toplu iş sözleşmelerinde kamu idaresini temsil eden Kamu İşveren Heyetinin oluşumunu düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1516. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.” şeklindeki gerekçeyle yetki kanunu kapsamında olamayan bu düzenlemeyi iptal etmiştir.

Yapılan düzenlemeyle aynı değişiklikler madde ile yeniden mevcut şekliyle düzenlenmektedir.

Teklifin 12. Maddesi ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun Kamu Görevlileri Hakem Kurulunu düzenleyen 34. Maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile ikinci fıkrası yeniden düzenlenmektedir.

Madde metninde yapılan değişikliklere bakıldığında ilgili birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (e) bentlerinin aynen yeniden düzenlendiği görölmektedir.

Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında ise yeni bir değişiklik yapılmış ve kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenecek üyeler ile kamu görevlileri sendikaları ile belirlenecek akademisyenlerin devlet personel başkanlığına bildirilmesine ilişkin düzenleme, değiştirilmiş ve bu üyelerin kamu görevlileri hakem kurulunun sekreteryasına bildirilmesi düzenlenmiştir.

Bununla ilgili olarak dokuzuncu fıkrada da Kamu Görevlileri Hakem Kurulu'nun sekreterya hizmetlerinin Devlet Personel Başkanlığı yerine Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı veya bakanlık tarafından yürütülmesi düzenlenmiştir.

Bu çerçevede bakıldığında birinci fıkranın (a), (b), (d) ve (e) bentlerinin aynen yeniden düzenlenmesinin gerekçesi Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararıdır.

4688 sayılı Kanunun 34. Maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri 703 sayılı KHK'nın 197. Maddesinin (f) bendiyle değiştirilmiştir. Bu çerçevede, birinci fıkranın (a) bendinde Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan, Başkanvekili, Başkan Yardımcısı veya daire başkanları arasından Bakanlar Kurulunca Başkan olarak seçilecek bir üyenin; (d) bendinde üniversitelerin kamu yönetimi, iş hukuku, kamu maliyesi, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme bilim dallarından en az doçent unvanını taşıyanlar arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir üyenin; (e) bendinde bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından üç, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından ikiyeşer olmak üzere (d) bendinde belirtilen bilim dallarından en az doçent unvanını taşımak kaydıyla, önerilecek toplam yedi öğretim üyesi arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir üyenin, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunda yer alacağı hüküm altına alınmakta iken anılan bentlerde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibareleri 703 sayılı KHK'nın 197. Maddesinin (f) fıkrasıyla "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmiştir.

Ayrıca, maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin önceki halinde Kamu İşveren Heyeti Başkanınca Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığından görevlendirilecek birer üyenin Kamu Görevlileri Hakem Kurulunda yer alacağı düzenlenmiştir. Anılan bentte 703 sayılı KHK'nın 197.

Maddesinin (f) fıkrasıyla değişiklik yapılarak Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından dört üyenin Hakem Kurulunda yer alması öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasının önceki halinde “Kamu İşveren Heyeti, Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve heyet başkanınca uygun görülen bakanlık temsilcileri ile Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinden oluşur.” denilmiştir. 703 sayılı KHK’nın 197. Maddesinin (e) fıkrası ile “Kamu İşveren Heyeti, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.” şeklinde değiştirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 703 sayılı KHK’nın 197 inci maddesinin (f) bendiyle 4688 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde yapılan değişiklikleri 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal etmiştir. Söz konusu kararda kararın yürürlük tarihi olarak 4/6/2025 tarihi de düzenlenmiştir.

Bu nedenle maddenin bu iki fıkrasında 703 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeler aynen yeniden getirilmiştir.

Madde’de yapılan önemli bir değişiklik ise geçmişte Devlet Personel Başkanlığı tarafından yürütölen Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun sekretarya görevinin yeniden düzenlenmesidir. Devlet Personel Başkanlığının kapatılması nedeniyle bu işlemlerin yerine getirilmesi sürecinden sorumlu kurumun kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Oysa yapılan düzenleme ile sekretarya hizmetleri Cumhurbaşkanının belirleyeceği Cumhurbaşkanı yardımcısı ya da Bakanlık tarafından yerine getirilecektir.

Ancak getirilen düzenleme bu gerekçeyi karşılamamakta ve Cumhurbaşkanına bu konuda yetki vermektedir. Kanımızca, belirsizlik yaratan bu düzenleme yerine Çalışma Bakanlığı’nın bu sekretarya hizmetlerini yürütmesi gerekir. İşçiler açısından kurulan Yüksek Hakem Heyetinin sekretarya hizmetleri Çalışma Bakanlığı tarafından yürütölmektedir. Bunun amacı da çalışma yaşamı açısından her iki kurulun da işveren konumunda olan bakanlıklar ile bağlantısının azaltılmasıdır. Aslında bu tür yapılar bağımsız olması gereken Kurullardır. Yapılan bu düzenleme bağımsız karar alma sürecini doğrudan etkilemektedir.

Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında görüşlerine başvurulana sendikaların temsilcileri maddelerde yer alan örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan düzenlemelerin madde metinlerinden çıkartılması yönünde beyanda bulunmuşlardır.

Çalışma yaşamı ve sendikalaşmayı önemli ölçüde etkileyen sınırlayıcı düzenlemelerin de yer aldığı bu maddelerin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda tüm boyutları ile değerlendirilmeden acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

7. Kanun Teklifinin 15, 16 ve 17. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 15. maddesiyle; 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununda değişiklik yapılmaktadır.

Hakimler ve Savcılar Kurulunun (HSK) oluşumu, görev ve yetkilerini düzenleyen bu Kanunun, AYM kararıyla iptal edilen “m. 2/1-j”, “m. 3/5”, “m. 8/1-a” fıkra ve bentlerinde geçen “Adalet Bakanlığı ilgili Bakan Yardımcısı” ibareleri “Adalet Bakanlığı Müsteşarı” olarak değiştirilmektedir. Böylece yeni hükümet sistemiyle kaldırılan müsteşarlıklardan Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı HSK düzenlemesi üzerinden geri getirilmektedir. 28 Aralık 2024’te, yine 2018 yılında 703 sayılı KHK ile kurulan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, tekrar Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğine dönüştürülmüştür. Yeni hükümet sistemiyle, müsteşarlıkların da kaldırılmasıyla beraber devlet hafızasının silikleştiği ve temel işleyişin, reflekslerin bozulduğu, bürokrasinin birikiminden faydalanılmadığı eleştirisinin haklılığı ortadadır.

AYM’nin 7/12/2023 tarihli ve E: 2018/117, K: 2023/112 sayılı Kararıyla, iptal edilen hükümde, düzenlemenin yetki kanunu kapsamında olmadığı belirtilmiş ve 4/6/2025 tarihine dek yasa yapma yükümlülüğü doğmuştur. İktidar, HSK üyeliğinde “ilgili Adalet Bakan Yardımcısı”nı aynen anarak bunu kanun teklifiyle getirme yolu varken, 2024 yılı sonunda kapsamlı bir dönüş yaparak kendi kaldırdığı müsteşarlığı Adalet Bakanlığı ile HSK’da uygulanmak üzere 7 yıl sonra geri getirmektedir.

2017 Anayasa Değişikliğinde müsteşarlığın kaldırılması öngörülmemiştir. Bununla birlikte, 2018’deki 703 sayılı KHK ile bütün müsteşarlıklar kaldırılırken, Adalet

Bakanlığı Müsteşarlığı, Anayasanın 153. maddesinde yer almaya devam etmesine rağmen, anayasaya aykırı bir şekilde kaldırılmıştır.

Anayasanın 153. maddesinde yazılı olan kurumsal yapıya uyulma zorunluluğu dolayısıyla Kanun teklifinin 15. maddesiyle HSK Kanununda değişiklik yapılarak Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı unvanı geri getirilmektedir. Ancak Adalet Bakanlığı ve HSK bünyesinde Adalet Bakanlığı Müsteşarının görev ve yetkilerinin ne olacağı henüz belli değildir. Bu çerçevede Adalet Bakanlığı Müsteşarının Bakanlıktaki ve HSK'daki görev ve yetkilerinin ne olacağına dair bir kanuni düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

CHP'nin 703 sayılı KHK'nın iptali hakkındaki AYM başvurusunda bu husus sadece Anayasanın mülga 91 inci maddesindeki “yetki kanunu” kapsamı dışında olmakla tarifi edilmemişti. CHP, ayrıca, Hakimler ve Savcılar Kurulunun üye yapısının Anayasanın 159 uncu maddesinde sayıldığını, anayasada Adalet Bakanlığı Müsteşarının HSK'nın tabii üyesi olduğunu, buna rağmen bir KHK ile Anayasada açıkça öngörölmüş Adalet Bakanlığı Müsteşarlığının kaldırılamayacağını savunmuştur. CHP'nin iptal talebinde, Anayasada HSK bahsinde açıkça anılmış Adalet Bakanlığı Müsteşarının bir KHK ile kaldırılarak Anayasada öngörölmemiş bir bakan yardımcısı ile değiştirilmesi ve bir bakan yardımcısının HSK kurul üyeliğine getirilmesi, Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğünün (m. 11) yok sayılması anlamına geldiği de belirtilmiştir. Adalet Bakanlığı Müsteşarının yeniden HSK'ya getirilmesiyle; Kanunun “Tanımlar” maddesinde (m. 2/1, j) geçen ve seçimle gelmeyen Adalet Bakan Yardımcısı kuruldan çıkıyor, yerine yine atamayla gelecek Adalet Bakanlığı Müsteşarı 7 yıl sonra Kurula geri dönüyor. Kanunun Kurul üye yapısındaki değişiklik; adalet bakan yardımcısı kuruldan çıkarılıyor, yerine Adalet Bakanlığı Müsteşarı 7 yıl sonra Kurula geri getiriliyor. Kurul yine 7 üyeden oluşacak. HSK Dairelerinin yapısındaki değişiklik, HSK 1. Daire üyesi ilgili Adalet Bakan Yardımcısının (Mehmet Yılmaz) yerine Adalet Bakanlığı Müsteşarı 1. Daire üyesi olacaktır.

Teklifin 16. maddesiyle; 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun ek 2nci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. 2018'de yeni rejimin teşkilat yapısında müsteşarlık tümüyle kalkmıştı, 7 yıl sonra bu teklifle Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı geri getirildiği ve HSK üyesi yapılacağı için, ilgili bakan yardımcısının unvanı ve görevleri HSK yapısından çıkarılmaktadır.

Maddeyle; ilgili Adalet Bakan Yardımcısının HSK'daki üyelik görevi artık müsteşarlık yeniden getirildiği için sona ereceğinden, Adalet Bakanlığı Müsteşarı yerine 703 sayılı KHK'nın 208nci maddesiyle 2/7/2018'den beri ilgili Adalet bakan yardımcısının üstlendiği görevleri belirten Kanunun ek 2 nci maddesi yürürlükten kaldırılıyor. HSK'nın mevcut üye yapısında, Adalet Bakan Yardımcısı Mehmet Yılmaz, HSK 1. Daire Üyesi olarak gözükmektedir.

Kanun teklifinin 17. maddesiyle, 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununa eklenen geçici maddeyle; teklifin 15 ve 16 ncı maddesine uyum düzenlemesi yapılıyor. Adalet Bakanlığı Müsteşarı 7 yıl sonra yeniden ihdas edildiği ve HSK 1. Daire Üyesi yapıldığından, müsteşara verilen görevler bu kadro ihdas edilip ataması yapılana kadar, bu görevleri Adalet Bakanının belirlediği bakan yardımcısı sürdürecektir. Adalet Bakanı ile müsteşar dışındaki üyeler, görevleri sürerken kanunda sayılı haller dışında başka görev alamadığından, başka göreve seçilemeyeceğinden, adalet müsteşarına verilen görevler bu kadro ihdası ve atama gerçekleşene kadar, geçici süreyle dışarıdan bir kişiye yaptırılacaktır. Geçiş maddesi, Adalet Bakanına bu nedenle bir bakan yardımcısını bu göreve vekaleten atama yetkisi vermektedir.

Madde yazımından, Adalet Bakanının bu geçiş sürecinde mevcut ilgili Adalet Bakan Yardımcısı (HSK 1. Daire Üyesi olan Mehmet Yılmaz) yerine, bir başka bakan yardımcısı da görevlendirebileceği sonucu çıkmaktadır. HSK üyesi olmayan bir bakan yardımcısı bu durumda geçiş sürecinde üye yapılabilecektir.

Söz konusu maddelerdeki hükümler AKP iktidarının Anayasada var olan açık bir hükme⁶ rağmen Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı makamını 703 sayılı KHK maddesiyle devre dışı bırakma gayretinin CHP'nin yaptığı başvuruya istinaden Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı bulunarak reddedilmesi üzerine söz konusu durumun yasal kılıfa uydurulması için yapılan düzenlemelerden ibarettir.

Söz konusu maddelerin Anayasa ve Adalet Komisyonlarında tüm boyutları ile görüşülüp değerlendirilmeden yasalaştırılmasını uygun bulmamaktayız.

⁶ Anayasanın Hakimler ve Savcılar Kurulu başlıklı 159. Maddesinin 3. Fıkrası; “..Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir.” hükmünü içermektedir.

8. Kanun Teklifinin 24. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi ile 375 sayılı KHK'nın ek 25. Maddesi değiştirilmektedir. Söz konusu madde kamu kurumları arası geçici görevlendirmeyi düzenlemektedir. Düzenleme ile hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilmesine ve bu görevlendirmenin uzatılabilmesi öngörülmektedir. Bunların mali ve sosyal hak ve yardımlarının kadrolarının veya pozisyonlarının bulunduğu kurumlardan alınacağı, geçici görevlendirmede aranan şartlar ve bunların görevlendirildikleri kurumlardaki mali ve sosyal haklardan faydalanması ile sosyal güvenlik statülerine ve haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Maddeyle getirilen düzenlemede 6 aydan fazla geçici görevlendirmede personelin rızasının alınması getirilmiştir. Maddenin son fıkrası ile de geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile görevlendirmeye ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelik ile belirleneceği düzenlenmiştir.

Söz konusu maddenin son fıkrası hariç aynen yeniden düzenlenmesinin gerekçesi Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal karardır.

375 sayılı KHK'nın 178. Maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 25. Madde, Anayasa Mahkemesi tarafından 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal etmiştir. Söz konusu kararda kararın yürürlük tarihi olarak 4/6/2025 tarihi de düzenlenmiştir.

Bu nedenle madde ile 703 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeler aynen yeniden getirilmiştir.

Maddede AYM kararına konu olan düzenleme haricinde yapılan değişiklik son fıkrada yapılmıştır. Kurumlar arası geçişlere ilişkin usul ve esasları hazırlayarak Cumhurbaşkanının onayına sunacak olan Devlet Personel Başkanlığının kapatılması nedeniyle bu yönetmeliğin hazırlanması görevi doğrudan Cumhurbaşkanlığına verilmektedir. Ayrıca, geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşları da belirleme görevi de Cumhurbaşkanına yönetmelik ile düzenleme yetkisi dahilinde verilmektedir.

Dolayısıyla, kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, özlük hakları gibi konuların kanunla düzenlenmesine yönelik Anayasa'nın 128. Maddesindeki kanunilik ilkesi zedelenmekte ve Cumhurbaşkanına sınırları belirsiz bir yetki devri yapılmaktadır. Bu nedenle, “geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile” ibaresi Anayasa'nın 128. Maddesine aykırılık taşımaktadır. Bu kurumlar Maddenin birinci fıkrasında açık bir biçimde tanımlanmalı veya sayılmalıdır.

Maddenin komisyondaki görüşülmesi sırasında maddenin son fıkrasının madde metninden çıkarılması yönünde verdiğimiz önerge iktidar partisi milletvekilleriince reddedilmiştir.

Sonuç olarak; , I'inci Bölümde açıklanan usul eksikliklerini içermiş olması, II'nci Bölümünde açıklandığı üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin mevcut uygulamasının TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoyması nedeniyle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılmasını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, III'üncü Bölümde belirtilen nedenlerle Kanun teklifinde yer alan bazı düzenlemelerin Anayasa'nın bazı hükümlerine aykırılık taşıması, IV'üncü Bölümünde Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, V'inci Bölümde maddeleri üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda ayrıntılı olarak açıklanan nedenlerle 2/3046 esas numaralı “Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Rahmi Aşkın Türeli

İzmir

Cevdet Akay

Karabük

Veli Ağbaba

Malatya

Mustafa Erdem

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Tahsin Ocaklı

Rize

GENEL DEĞERLENDİRME

Torba Yasa Usulü Etik ve Hukuki Değildir

Siyasi iktidarın ekonomi-politik tercihleriyle derinleşen çoklu krizlerle beraber yoksullaşma ciddi boyutlara varmıştır. Gelir dağılımında adaletsizlik artmış, enflasyonla birlikte yurttaşların alım gücü düşmüş, gelecek kaygısı daha önce hiç olmadığı kadar artmıştır.

Türkiye'nin yakıcı gündeminde emeklilerin, asgari ücretlilerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin, işçilerin, çiftçilerin, küçük üreticilerin, esnafın, engellilerin, çocukların çözülmeyi bekleyen yığınla sorunları varken, yine AKP-MHP ittifakı tarafından bu sorunlara çözüm getirmeyen bir torba yasa teklifi getirilmiştir. Asgari ücretle geçinemeyen emekçinin görmezden gelindiği, yoksulun derin ekonomik sorunlarla cebelleştiği, gelecekleri çalınmış gençlerin intihara sürüklendiği, kadınların katledildiği bir ortamda siyasi iktidar tüm bu sorunlara bir çözüm üretmekten uzak, göstermelik ve günü kurtarmaya dönük düzenlemeleri hayata geçirmeye devam etmektedir. Bunları yaparken halkın ihtiyaç duyduğu yasal düzenlemeler yerine Saray'da karar verilen mevzuat değişiklikleri Meclis gündemine getirilmektedir. Bu yasa tekliflerinin neredeyse tamamı da torba yasa olarak hazırlanmaktadır.

Torba yasalarla hukuk devletin dayandığı hukuki güvenilirlik, hukuki belirlilik ve hukuki tutarlılık ilkeleri ihlal edilmektedir. Torba yasa yöntemiyle Meclis’e getirilen kanun teklifleri aracılığıyla onlarca farklı yasada ve birçok farklı konuda aynı anda düzenlenme yapılmakta bu da yasama bütünlüğünü bozarak milletvekillerinin kanunu denetleme ve düzeltme olanağını zorlaştırmakta hatta neredeyse ortadan kaldırmaktadır. Bu durum, “Hiç kimse pek çok farklı alanda düzenleme getiren bir yasal düzenleme için tek bir görüş bildirmeye zorlanamaz” şeklindeki evrensel hukuk ilkesine aykırıdır.

Demokratik sistemlerde yasama süreçlerinde sadece parlamentonun etkili olduğu bir süreç yerine sivil toplumun, özellikle de meslek örgütlerinin görüşlerinin dinlendiği, muhatapların itiraz ve önerilerinin dikkate alındığı kısacası kamuoyunun yasama sürecinde etkin ve katılımcı olduğu bir mekanizmanın olması elzemdir. Oysa torba yasalarda kamuoyunun yasama sürecine katılma imkânı olmamaktadır. Sadece belli çıkar gruplarının istekleri doğrultusunda, Saray’da şekillenen yasal metinler, araç haline getirilmiş idari onay ofisi olan Meclis’e getirilerek prosedür tamamlanmaktadır.

AKP-MHP iktidarının son yıllarda benimsediği bu çalışma yöntemi/dayatması yasama kalitesini düşürmekle beraber gereksiz mesai ve meşguliyele sebep olmaktadır. Toplumun aciliyet gerektiren birçok sorunu varken iktidarın bu sorunlara duyarsız kalıp, sadece belli gruplara fayda sağlayan yasa tekliflerini tekrar tekrar Meclis gündemine getirmesi toplumsal sorunlara ne kadar duyarlılık gösterdiğini ve yapılan düzenlemelerin ne kadar ciddiyetle ele alındığını göstermesi açısından da çarpıcıdır.

AKP iktidarı 2010’lu yıllardan başlayarak torba yasa yapmayı gelenek haline getirmiştir. Bu yolla toplumun ihtiyacı değil yürütmenin ihtiyacı olan düzenlemeler sistematik ve düzenli bir şekilde komisyonlardan hızlıca geçirilerek Genel Kurul’da kanunlaştırılmaktadır. Bu nedenle etki analizine sahip olmayan ve ivedilikle, oldubittiyle getirilen yasaların sonrasında yeniden düzenlemeye

ihtiyaç duyulmaktadır. Torba yasalar yasama kalitesini düşürmektedir. Mevzuatta gedikler açan eksiklikler ise yine torba yasalar marifetiyle giderilmeye çalışılmaktadır.

Yasalar komisyon aşamasında yeterince izahat içermeyen metinlerle, genellikle hazırlanmayan etki analizleriyle, ivedi ve çoğunlukla usulüne uygun sayılmayacak görüşme yöntemleriyle yasalaştırılmaktadır. Bu yöntemle farklı alanlara ilişkin birçok düzenlemenin arasında gizlenen bazı düzenlemelerin toplumsal ve politik muhalefetin direncine takılmadan yasalaştırılması amaçlanmaktadır.

AKP-MHP iktidarlarındaki yasa yapım süreçleri demokratik süreçlerin işletildiği, toplumsal katılımın sağlandığı, diyalog ve müzakerelerinin yürütüldüğü, şeffaf ve demokratik yasa yapım süreçleri değildir. AKP iktidarının deyim yerindeyse olağan hale getirdiği yasa yapma biçimi ihlali, torba yasalarda görüşülen kanun maddelerinin gerekli şartları sağlamaması ve dolayısıyla müzakere edilmeyen, tartışılmayan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine veya uygulamada yaşanan sorunlar nedeniyle aynı konuların düzeltilmek üzere Meclis gündemine tekrar getirilmesine neden olmaktadır.

Yasama etiğini ayaklar altına alan ve yasama kalitesini düşüren bu yasa yapma tekniği aynı zamanda halkın temsilcilerinin halkın sorunlarına çözüm bulabilmesini engelleyen sonuçlar doğurmaktadır. Bu sebeple torba yasa uygulamasından ivedilikle vazgeçilmelidir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle Normlar Hiyerarşisi Boşa Düşürüldü

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin inşa edildiği süreçte yapılan anayasal değişikliklerden birisi de millet iradesinin temsil edildiği Meclis'in

kanun yapma yani yasama yetkisinin sembolik bir hale getirilmesidir. Hatta bu süreçte kanunla düzenlenmesi gereken birçok husus Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle (CBK) düzenlenmeye çalışılmış ve bu kararların önemli bir kısmı ise AYM’den dönmüştür.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçişi sağlayan 2017 Anayasa değişikliğiyle yürütme organının Kanun Hükmünde Kararname çıkartma yetkisi kaldırılmış, yerine CBK çıkartılması ikame edilmiştir. CBK’ler, kanunlarla düzenlenmemiş ve Anayasa’da kanunla düzenlenmesi öngörülmemiş olmak kaydıyla yürütme yetkisine ilişkin konularda ve ayrıca Anayasa’da belirtilen münhasır alanlarda Cumhurbaşkanlığı’nın doğrudan doğruya Anayasa’dan aldığı yetkiye dayanarak çıkardığı düzenleyici işlemler olarak tanımlanmasına rağmen, kanunla düzenlenmesi gereken alan ve konularda kararnameler çıkarılmıştır.

Anayasa’ya göre, yürürlükteki kanunlarda açıkça düzenlenmiş bulunan konularda kararname ile düzenleme yapılamaz. Yine Anayasa’da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda da CBK çıkarılamaz. Ancak buna rağmen kanunla düzenlenmesi gereken konularda CBK’lerin çıkarıldığı görülmektedir. Bu şekilde yapılan düzenlemeler Anayasa’ya ve kanuna uygun olmadığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi’ne taşındığında mahkeme tarafından iptal edilmektedir. Ancak iktidar CBK marifetiyle yapamadığını torba kanunlar marifetiyle yapmaya devam etmektedir. İktidar böylelikle hem Meclis’teki çoğunluğunu kullanarak istediği kanunu çıkarıp yargıyı saf dışı bırakmakta, hem de kanunu toplumsal ihtiyaca göre değil, Cumhurbaşkanlığı’nın talebine göre yapmaktadır.

Bu süreçte, yasama sadece şekil şartını yerine getiren bir onay mercii haline getirilmiş, Meclis’in yasaların gündeme gelmesi ve onaylanması konusunda şekil şartı dışında hiçbir fonksiyonu kalmamıştır. 9 Temmuz 2018 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’yle birlikte Meclis’in itibarsızlaştırılması süreci son sürat devam etmektedir. Saray’da

hazırlanan torba yasalar, kanun teklifinin altında imzası olan milletvekilleri tarafından önce komisyonlara, ardından da hiçbir değişikliğe uğramadan TBMM Genel Kurulu’na sunulmakta ve sadece gerekli teknik prosedürler yerine getirilmektedir.

Yasama Kurnazlığı: AYM İptal Edene Kadar İktidar KHK’lerle İşini Görüyor!

32 maddeden oluşan bu torba yasa teklifinin 17. ve 22. maddeleri hariç geriye kalan 30 maddesi AYM’nin iptal kararları uyarınca yapılacak düzenlemelere ilişkindir. 2/3046 sayılı bu torba yasa teklifi esasen KHK’ler ile düzenlenen ancak AYM tarafından yasal düzenlemelerle yapılması gerektiği yönünde alınan kararlar gereğince Meclis’e sunulmuştur.

Çoğu kez pek çok torba yasa teklifi içerisine serpiştirilen “AYM kararı uyarınca yapılan yasal değişiklikler” AKP-MHP iktidarının yasama kurnazlığında ulaştığı seviyeyi de ele vermektedir. İktidar işini halletmenin yeni ve zahmetsiz bir yöntemini daha bulmuştur. Buna göre iktidar herhangi bir alanda KHK ya da CBK ile düzenleme yapmakta, istediği değişikliği hayata geçirmekte, sonrasında AYM KHK ile yapılan düzenlemeyi iptal etmektedir. İktidar tarafından bile isteyerek AYM kararı ile iptal edileceği açık olan düzenlemeler böylelikle iptal edilene kadar hayata geçirilmektedir.

Bu taktik düpedüz bir yasama kurnazlığıdır. Normlar hiyerarşisinin ortadan kaldırılması, yasama organı olan Meclis’in devre dışı bırakılması ve hukukun arkasından dolanılmasıdır. Dolayısıyla bu yasama taktiği “bilgisizlik”, “yasama kalitesizliği”, “özensizlik” değil bilinçli bir şekilde hayat geçirilen antidemokratik bir yöntemdir. Bunun kabul edilmesi mümkün değildir. Yasama faaliyeti sadece ve sadece halkın oylarıyla seçilen temsilciler aracılığıyla Meclis tarafından yerine getirilebilir.

AKP Sendikal Hakları Tırpanladı

Torba yasalarla yasama işini kotarmayı alışkanlık haline getiren ve Meclis’i onay makamı haline getiren AKP’nin getirmiş olduğu 2/3046 Sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nde emekçilerin, emeklilerin, çiftçilerin, gençlerin, kadınların, esnafların, engellilerin yararına tek bir düzenleme dahi yoktur. Aksine emekçilerin hilafına düzenlemeler yer almaktadır. Bu bağlamda bu torba yasa teklifinde yer alan önemli düzenlemelerden biri de 10. Maddedir. Bu maddede sendikal haklara yönelik tırpanlama ve daraltma uygulamaları devam ettirilmek istenmektedir. AKP döneminde artan grev yasakları, barajlar, yetki itirazları, baskılar ve işten atmalar sendikalaşmanın önündeki en önemli engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. İktidar döneminde artan bu engeller, bugün sendikalı işçilerin sayısını yüzde 14,97’ye kadar düşmesine sebep olmuştur. Hali hazırda 2 milyon 524 bin olan sendikalı işçinin ancak 1 milyon 350 bini toplu sözleşmelerden yararlanabilmektedir.

Son bir yılda Polonez’den Fernas’a, TKIS Blinds’tan As Plastik’e kadar pek çok iş yerinde binlerce işçi sendikalaştığı için işten atılmış, polis şiddetine maruz kalmış ve gözüaltına alınmıştır. Oysa Anayasa’nın 51. Maddesi sendika üyeliğini hak, bunun engellenmesini ise suç olarak tanımlamaktadır. İktidar anayasaya aykırı bir şekilde sermayenin çıkarlarını gözetecek şekilde yasaklamaları arttırmaktadır. İşçiler özgürce sendikalarını seçemedikleri gibi sendikalaşma noktasında türlü türlü engellerle karşılaşmaktadırlar. Birçok engele rağmen sendikalaşan işçiler ise toplu sözleşme imzalama hakkından mahrum bırakılmaktadırlar. Çünkü bu kez de grev yasakları söz konusu olmaktadır.

Türkiye’de, özellikle de son üç dört yılda, gelir adaletsizliği iyiden iyiye artmıştır. Sendikal örgütlülük özellikle 12 Eylül 1980 darbesinden sonra neredeyse yok düzeyine gelirken bu durum AKP döneminde de bu devam

etmiştir. Sermayeyi temsil eden iktidar, müsaade sınırları içerisinde sendikal temsili benimsemiş, bu şekilde yönetmeyi benimsemiştir. Durum o kadar vahim bir hal almıştır ki birçok sendika düzenlemelerden dolayı iş kolu, iş yeri ve işletmede baraj sınırından dolayı üyelerinin toplu sözleşmelerden yararlanabilme hakkını gerçekleştirememektedir. Zira yasanın dayattığı yüzde 1'lik baraj kimi sendikalarda ve iş kolunda on binlerce işçi anlamına gelmektedir. Bunu sağlayamadığınızda işçiler toplu iş sözleşmelerinden yararlanamamaktadır. Hatta bu barajı aşabilen kimi sendikalar Çalışma Bakanlığının keyfi ve hileli uygulamaları dolayısıyla yine de toplu iş sözleşmesi yetkisini alamamaktadırlar. Örneğin Dev Sağlık-İş, mahkeme raporlarıyla da barajı geçmiş ancak üyeleri yine de TİS hakkını kullanamaz hale getirilmiştir. Hatta bazı işletmelerde temsil için yüzde 40-50 barajı söz konusudur.

Sendika tüm bu şartları gerçekleştirmiş olsa bile -üye yapıp da sendikalaşma çabasına girdiği zaman- işçiler işten atılmalarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Hatta mobbinglerle, baskılarla, patronların yasa dışı davranışlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu süreçte kimi zaman işten atılmalar olurken kimi zaman işverenlerin baskısıyla üyelikten istifalar gerçekleşmekte bu da toplu iş sözleşme hakkının gaspını beraberinde getirmektedir. Tüm bu engeller aşılmıca bu sefer de grev yasakları söz konusu olabilmektedir. Bunların hepsini bir bütün olarak ele alındığında Türkiye'de sendikal haklar neredeyse yok düzeyindedir. Çünkü grev hakkı olmayan bir yerde toplu iş sözleşmesi sürecinden bahsetmek çok mümkün değildir. Bu benzeri uygulamalar dolayısıyla özel sektörde çok düşük bir sendikal örgütlülük söz konusudur. Durum o kadar vahimdir ki özel sektörün yüzde 96'sından fazlası örgütsüz, sendikasız, sendikal mücadelenin dışındadır. İktidar yaptığı yasal düzenlemelerle işçilerin çalışma hakkını, geleceğini ve yaşam koşullarını patronların ve siyasi iradenin kararına bırakmış durumdadır.

Türkiye’de işçiler gerçek anlamda kendilerini ifade edebildikleri, toplu iş sözleşmesi taslağını kendi görüşleriyle hazırladıkları ve kendi iradeleriyle karar verdikleri, demokratik hak ve özgürlüklerini kullanabildikleri, kendi temsilcilerini özgürce seçebildikleri sendikacılık söz konusu değildir.

Bu sebeple;

- Grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

- Asgari ücret geçim ücreti olmaktan çıkarılmalıdır.

- Asgari ücret en azından yoksulluk sınırının yarısı olacak şekilde belirlenmeli ve yılda en az 4 kez arttırılmalıdır.

- Asgari Ücret Tespit Komisyonu demokratik, katılımcı ve çoğulcu olacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

- Vergi dilimleri en az “yeniden değerlendirme oranı”nda düzenlenmelidir.

- Emeklilik sistemi çalışanlar lehine baştan aşağıya yeniden yapılandırılmalıdır.

- Sendikalaşmanın önündeki engeller kaldırılmalı, toplu sözleşme temsiliyeti çoğunluğun taleplerini yansıtacak şekilde demokratikleştirilmelidir.

Küresel Kapitalist Sistemde Yer Yerinden Oynarken İktidarın Bir Planı Yoktur

Asgari ücretlilerin, emeklilerin, memurların, çiftçilerin, gençlerin, kadınların, esnafın, engellilerin yararına tek bir düzenlemenin dahi yer almadığı bu torba yasa bir kere daha göstermiştir ki AKP-MHP iktidarı küresel ekonomik gelişmelerin olası risklerine karşı da hazırlıklı değildir.

Son yıllarda dünya ekonomisinde artan korumacılık politikaları özellikle büyük ekonomiler arasında yaşanan adına “ticaret savaşları” denen hegemonya savaşlarını büyütmüş, merkantilizmin yeni bir versiyonunun yaşandığı tartışmalarını beraberinde getirmiştir. ABD ve Çin arasındaki ticaret gerilimleri bu sürecin en dikkat çekici örneklerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. 2018 yılında ABD’nin Çin’e uyguladığı gümrük vergileriyle başlayan süreç iki ülkenin karşılıklı yaptırımlarıyla devam etmiştir. Bu da küresel tedarik zincirlerini ve yatırım ortamını derinden etkilemiştir. Ticaret savaşları yalnızca ABD ve Çin ile sınırlı kalmamış, Avrupa Birliği, Hindistan, Japonya gibi ülkeler de zaman zaman benzer politikalarla ticari çıkarlarını koruma yoluna gitmiştir. Bu durum, küresel kapitalist düzende uluslararası serbest ticaretin önündeki engellerin artmasına ve ekonomik büyüme beklentilerinin aşağı çekilmesine neden olmuştur.

Pandemi sonrası dönemde ülkeler, ekonomik toparlanmayı hızlandırmak için yerli üretimi destekleyen politikalar geliştirmiştir. Bu da “ekonomik milliyetçilik” kavramını güçlendirmiş ve yeni ticaret gerilimlerinin önünü açmıştır. Yüksek teknoloji ürünleri, yarı iletkenler ve “yeşil enerji” ekipmanları gibi stratejik sektörlerde yaşanan rekabet, yeni nesil ticaret savaşlarının odak noktası haline gelmiştir. Gelecekte küresel ticaretin devam edebilmesi için çok taraflı ve eşit birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi ve adil bir ticaret sisteminin oluşturulması kritik öneme sahiptir.

Donald Trump, 2016 yılında ABD başkanı seçildiğinde, dış ticaret politikalarında köklü değişiklikler yapacağını açıkça belirtmişti. Başkanlığı süresince de özellikle gümrük vergileri konusunda agresif bir yaklaşım sergileyerek ABD’nin dış ticaret açığını azaltmayı, Amerikan sanayisini korumayı ve Çin gibi ülkelerle olan ticaret ilişkilerini yeniden dengelemeyi hedeflemiştir. Bu noktada Trump yönetiminin en dikkat çekici uygulamalarından birisi de 2018 yılında Çin’e karşı başlatılan ticaret savaşı olmuştur. Çin’den ithal

edilen yüz milyarlarca dolarlık ürüne ek gümrük vergileri getirilirken Çin de misilleme olarak ABD ürünlerine benzer vergiler uygulamıştır. Bu süreç, iki ülke arasında karşılıklı vergilendirme dalgasına sebep olmuş ve küresel ticarete büyük dalgalanmalara yol açmıştır.

Trump, bu politikalarıyla Amerika'nın çıkarlarını önceleyen, gümrük vergileri sayesinde Amerikan üreticilerinin dış rekabetten korunacağını ve yurtiçi istihdamın artacağını ifade etmiştir. Özellikle çelik ve alüminyum sektörlerinde uygulanan tarifelerle Amerikan sanayisinin yeniden canlandırılmasını amaçlamıştır. Ancak bu politikalar bazı eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Bazı ekonomistler, gümrük vergilerinin en nihayetinde Amerikan tüketicisine daha yüksek fiyatlar olarak yansıtacağını ve bazı sektörlerin bu durumdan zarar göreceğini belirtmişlerdir. Ayrıca ABD'li çiftçiler, Çin'in misilleme tarifeleri nedeniyle büyük ölçüde gelir kaybına uğrayacaktır. Bu sebeple, Trump'ın gümrük vergileri politikası, modern ABD tarihinde en agresif korumacı ticaret yaklaşımlarından biri olarak kayda geçmiştir. Bu politikalar, küresel ticaret sistemini ve ABD'nin uluslararası ekonomik ilişkilerini derinden etkilemeye devam edecektir. Trump'ın 2025 yılı başlarında yeniden ithal ürünlere yönelik önemli gümrük tarifeleri uygulamaya başlaması uluslararası ekonomik ilişkileri yeniden biçimlendirecektir.

ABD, Çin, Avrupa Birliği ve diğer ekonomik güç merkezleri arasında yaşanan ekonomik ve politik gerilim yalnızca ticaretin alışlagelmiş/geleneksel akışını bozmakla kalmamış, aynı zamanda küresel kapitalist sistemde “gelişmekte olan” ülkeler olarak tarif edilen ülkeleri de bu ekonomik depremin artçı sarsıntılarıyla baş başa bırakmıştır. Gümrük vergilerinin yükseltilmesi ulusal ekonomileri koruma iddiasıyla yola çıkarken küresel tedarik zincirlerini kesintiye uğratmış, üretim maliyetlerini artırmış ve en nihayetinde tüketiciye yansımıştır. Bu savaşta kaybeden yalnızca ithalat ya da ihracat yapan şirketler değildir. Aynı zamanda işçiler, çiftçiler, küçük üreticiler de zarar görmektedir. Üstelik bu

gümrük hamlelerinin büyük bir kısmı uluslararası hukuk çerçevesinde tartışmalı bir zemine oturmakta, Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumların işlevini sorgular noktaya taşımaktadır.

Trump’ın ilk döneminde uygulanan gümrük vergileri -özellikle çelik ve alüminyum gibi ürünlerde- korumacı ekonomi politikalarının bir yansımasıydı. ABD’nin uyguladığı bu politikaların Türkiye açısından getirileri olduğu gibi riskleri de olmuştur. Türkiye’ye getirileri açısından baktığımızda Türkiye, bu dönemde bazı ürünlerde alternatif tedarikçi olarak öne çıkma fırsatı yakalamış, ABD’nin Çin’e yönelik yaptırımları, Türk firmalarının ABD pazarına yönelmesini teşvik etmiştir. Bu da Türkiye’nin ihracat pazarlarını çeşitlendirmesi açısından olumlu bir etki doğurmuş, bazı Asya merkezli firmaların Trump’ın vergilerinden kaçınmak için üretimlerini farklı ülkelere taşımasına sebep olmuştur. Bu da Türkiye’ye doğrudan yatırım gelmesi için bir zemin oluşturmuştur. Ancak bu fırsat iktidarın keyfilik taşıyan politikaları yüzünden sınırlı düzeyde değerlendirilebilmiştir. Türkiye için doğurduğu riskler açısından baktığımızda ise Trump, 2018’de milli güvenlik gerekçesiyle Türkiye dahil birçok ülkeye çelikte %25, alüminyumda %10 gümrük vergisi koymuştur. Bundan dolayı Türkiye, ABD’ye yaptığı çelik ihracatında %50’ye yakın düşüş yaşamıştır. ABD, Türkiye’den ithalatı zorlaştırırken Türkiye’nin ABD’den ithalatında kısıtlayıcı önlem almaması ticaret açığını artırmıştır. Ayrıca Trump yönetimi, Türkiye’yi 2019’da ABD’nin “Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi”nden (GTS) çıkarmıştır.

Trump tarafından Nisan 2025 tarihinde getirilen yeni vergi tarifeleri de hali hazırda enflasyon sarmalında olan Türkiye için riskler barındırmaya devam etmektedir. Bu gelişmelerden zarar görmeden geçmenin yolu ise gelişmeleri doğru okuyarak gerekli tedbirleri almaktan geçmektedir. Ancak iktidarın Meclis’e getirdiği yasaların niteliği ve içeriğine baktığımız zaman iktidarın yaşanan gelişmelerin farkında olmadığı veya yaşanan gelişmeleri umursamadığı ortaya

çıkılmaktadır. Bizzat Erdoğan tarafından ifade edilen “şiddetli kasırga geliyor” tespitinin gereğinin yapılmasına dair en ufak bir emare yoktur. Bunu bu torba yasa teklifinde de net bir şekilde görmekteyiz.

Hukuksuzluklar Ekonomiye Derinden Sarsıyor

Küresel alanda hegemonya savaşları belirgin bir hal alırken komisyona getirilen yasaların niteliği ve hayata geçirilen antidemokratik uygulamalar iktidarın değişen yeni dünyayı okuma konusunda büyük sorun yaşadığını ortaya koymaktadır. Türkiye’nin siyasal yapısında ve karar alma süreçlerinde hayata geçirilen anti demokratik uygulamalar doğal olarak sadece siyasal ve sosyal alanda etkide bulunmamakta, ekonomik alanda da riskleri arttırmaktadır. Mevcut ekonomi yapısında demokratik değerlere ve hukukun üstünlüğüne aykırı her türlü uygulama ekonomide negatif etkiye sebep olmakta ve ortaya çıkan ekonomik maliyet yine emekçi halkın üzerine yıkılmaktadır.

Başta Kürt sorunu olmak üzere yapısal demokrasi sorunları ülke ekonomisine büyük bir yük yüklemektedir. Sadece Kürt sorununun çözümsüz bırakılmasının ve 40 yılı aşkın bir süredir devam eden çatışmaların ülke ekonomisine yaklaşık maliyeti 3 trilyon dolar olarak hesaplanmıştır. 2024 yılının ikinci çeyreği itibariyle Türkiye’nin GSYH’sinin 1,3 trilyon dolar olduğu hesaba katıldığında aynı zamanda bir demokrasi sorunu olan Kürt sorununun çözümsüzlüğünden dolayı halkın sırtına ne kadar büyük bir maliyet yüklendiği net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Halkın iradesini ve demokratik taleplerini dikkate almamanın ekonomiye getirdiği son maliyet İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne yönelik yapılan operasyonla birlikte ortaya çıkmıştır. 19 Mart Operasyonu’yla birlikte hali hazırda zaten kırılgan olan Türkiye ekonomisi büyük bir maliyetin altına sokulmuştur. Sadece operasyonun yapıldığı sabahın ilk saatlerinde dolar 41 TL’yi aşarak rekor

kırmış, Merkez Bankası dünyanın en yüksek faizlerinden birisini ödeyerek toparladığı rezervinin yaklaşık yarısı olan 30 milyar doları birkaç günde doların yükselişini engellemek için eritmek zorunda kalmıştır. Borsadaki kayıp 2 trilyon TL’ye ulaşırken devre kesiciler devreye girmiş, iktidarın çok önemsedığı “yabancı sermaye” ülkeden çıkış yaparken bazı uluslararası yatırım firmaları borsadaki haklarından feragat ederek Türkiye piyasasından çıkmıştır. Son yapılan hesaplamalara göre döviz rezervlerindeki erimenin boyutunun 50 milyar dolara ulaştığı ve erimenin devam edeceği kaydedilmektedir.

Bizzat Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek’in de ifade ettiği gibi 19 Mart Operasyonu sonrasında döviz talebi artmıştır. Artan döviz talebinin yüzde 60’ını yabancı yatırımcı, yüzde 30’unu yerli şirketler ve yüzde 10’unu ise bireylerden kaynaklanmıştır. Uzunca bir süredir Türkiye ekonomisini dolarize etmiş olan iktidarın ekonomi politik tercihleri ve yanlış ekonomi politikaları nedeniyle bu süreçte yaklaşık 525 milyar dolara çıkmış olan dış borç birkaç saate oluşan kur farkından dolayı TL bazında yaklaşık 700 milyar TL artış göstermiştir. Dolarda meydana gelen 1 kuruşluk bir artış Türkiye’nin dış borcunu yaklaşık 5,3 milyar lira arttırmaktadır.

Öte yandan Türkiye ekonomisinde ithalatta ara mallarının payı yaklaşık yüzde 70 iken kur atışının üretim maliyetlerini nasıl arttıracığı ve dolayısıyla “enflasyonla mücadele” nasıl sekteye uğratacağı ortadadır. Enflasyonun bir an önce ülke gündeminden sorun olmaktan çıkması açlık sınırının çok çok altında gelirle yaşam sürmeye çalışan asgari ücretli, emekli ve geçim sorunu ve yardıma muhtaç bir şekilde hayatını idame etmek zorunda kalan milyonlar için ayrıca önem taşımaktadır. TÜİK’in şaibeli verileriyle bile enflasyon hala yüzde 38 bandındadır. Uzun süredir ülkenin önemli gündemlerinden olmaya devam eden barınma sorunu artarak devam ederken yüksek kira sorunu çözülemez bir sorun haline gelmiştir. Durum o kadar vahim bir hal almıştır ki iktidar tarafından enflasyonun düştüğü iddiasına rağmen Mart 2025’te yıllık kira artış oranı hala

yüzde 51,26 seviyesindedir. Buna karşılık iktidar sene başında emekçilerin maaşına sadece yüzde 11,54 emeklilere ise yüzde 15,75 oranında zam yapmıştır. 19 Mart Operasyonu gibi demokrasiye aykırı adımlar kronik hale gelmiş enflasyon sorununu daha da büyütecektir bu vahim tabloyu daha da kötüleştirecektir.

Antidemokratik uygulamalar Türkiye'nin ekonomik yapısını derinden sarsmaya devam etmektedir. Zaten kısıntı halinde kalmış olan demokrasiye açıktan aykırı bir şekilde alınan siyasi kararlar ekonomide derin tahribatları beraberinde getirmektedir. Merkez Bankası'nın 17 Nisan 2025 tarihli son Para Politikası Kurulu toplantısındaki kararı bu bağlamda okumak gerekmektedir. Merkez Bankası tedrici bir biçimde uyguladığı faizi düşürme politikasından vazgeçerek politika faizini 350 baz puan birden arttırıp yüzde 46'ya çıkarmıştır. Bu durumda kredi maliyetleri artacağı, bunun da üretim maliyetlerinin artması yani enflasyonun artmasına, büyümenin yavaşlamasına ve işsizliğin artmasına neden olacağı ortadadır. Merkez Bankası'nın toplantı özetinde de ısrarla söylediği orta vadede yüzde 5 enflasyon hedefi mümkün değildir. İktidarın hiçbir zaman tutmayan hedefleri enflasyon konusunda yine yaşanacak ve yıl sonu enflasyon hedefi tutmayacaktır. Örtük bir vergilendirme olan yüksek enflasyonun faturası her zaman olduğu gibi yine emekçi, emekli ve yoksul yurttaşlara kesilecektir. Artan kiralara birlikte geçim sıkıntısı daha da büyüyecektir.

Barınma Krizi Büyüyor: Ücret Artışları Kira Artışlarının Çok Gerisinde

AKP döneminde uygulanan sermayenin çıkarına uygun ekonomi politik tercihler, yapı stokunun yanlış planlanması ve sosyal konut açığı nedeniyle özellikle son yıllarda ciddi bir konut sıkıntısı ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ciddi bir barınma ve kira krizi yaşanmaktadır. Ekonomik krizle birlikte kira fiyatları kontrol edilemez noktaya gelmiş, birçok yerde astronomik artışlar olmuştur. Yüksek enflasyon ve hayat pahalılığının etkisiyle ortaya çıkan yüksek kira

artışları emeğiyle geçinen yurttaşları ciddi anlamda zorlamaya başlamıştır. Hatta durum o kadar vahim bir hal almıştır ki kiracılar gelirlerinin büyük bir kısmını kiraya ayırmak zorunda kalmaktadırlar.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri 2024 verilerine göre Türkiye’de ev sahipliğinin giderek azaldığı görülmektedir. Özellikle 2021 sonrası hızlanan yükselişle birlikte konut fiyatlarındaki artış ev sahibi olmayı birçok kişi için daha da zorlaştırmıştır. Ev sahipliği oranı 10 yıldır azalmaya devam etmektedir. Gelir seviyelerine göre bakıldığında medyan gelirin yüzde 60’ının altında kalan vatandaşların ev sahibi olma oranının daha hızlı düştüğü dikkat çekmektedir. Toplamda ev sahipliği oranı yüzde 61,1’den yüzde 56,1’e gerilerken bu oran düşük gelirli kesimde yüzde 57,8’den yüzde 45,8’e inmiştir. Orta gelir grubunda yüzde 58,6’dan yüzde 56,3’e, yüksek gelir grubunda ise yüzde 65,4’ten yüzde 61,4’e düşüş yaşanmıştır.

TÜİK verilerine göre kurumsal olmayan nüfus 2014’ten 2024’e yüzde 10 artarken buna karşılık bu dönemde ev sahibi sayısı sadece yüzde 2 artış göstermiştir. Son 10 yılda nüfus 7 milyon 799 bin kişi artarken yalnızca 1 milyon kişi ev sahibi olabilmıştır. Düşük gelirli kesimde ise ev sahibi sayısı 10 yılda 630 bin 758 kişi azalmıştır. Bu sorunun çözümünde ciddi bir politika geliştirilmediği için Türkiye Avrupa’da konut ve kira fiyatlarının en fazla arttığı ülkelerden birisi olmaya devam etmektedir. Konut sorununun yaşandığı Türkiye, Avrupa ülkeleri içinde konut sahipliği oranının en düşük olduğu 4. ülke konumundadır. Avrupa Birliği’nde konut sahipliği oranı yüzde 70’ler düzeyindeyken iken Türkiye’de bu oran 2023 itibarıyla sadece yüzde 56,7’dir.

AKP-MHP iktidarı, yapısal bir çözüm getirmek yerine 11 Haziran 2022 ile 1 Temmuz 2024 tarihleri arasında yapılacak kira artışlarını yüzde 25’i geçemeyecek şekilde belirlemişti. İktidarın kendi sorumluluğunu üzerinden atmasını sağlayan bu uygulama, sorunu çözmekten uzak palyatif bir uygulama olarak karşımıza çıkmıştı. Öte yandan iktidarın konut kiralalarına getirdiği yüzde

25 zam sınırı, bizzat emlakçıların verdiği bilgilere göre büyük oranda uygulanmamış, ev sahipleri yüksek enflasyonu gerekçe göstererek yüzde 25'in çok üzerinde oranlarda zam yapmışlardır. Bu da kiracıların mağdur olmasına ve ev sahipleriyle kiracıların sıklıkla karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Bu süreçte kiracı-ev sahibi cinayetleri yaşanmış, mafya ve çeteler konuya dahil olmuştur. Ayrıca son iki yılda kiracılara yönelik tahliye davalarında da çok ciddi artışlar olmuştur.

1 Temmuz 2024 sonrası kiralarda yeniden tüketici enflasyonunun (TÜFE) belirleyici olacağı açıklanmış, o günden bugüne kira artış oranları yüzde 50 bandının altına hiç düşmemiş, Mart 2025'te ise yüzde 51,26 seviyesinde gerçekleşmiştir. Asgari ücrete sene başında sadece yüzde 30, emekli maaşına yüzde 15,75, memur maaşına yüzde ise 11,54 zam yapılırken buna karşılık 2025 yılının başından itibaren kiralar yüzde 50'nin üzerinde arttırılmaktadır. Verilen zamlar kira artışlarını bile karşılamaktan çok uzaktır.

Dünyanın her yerinde en temel insan haklarından biri olan barınma hakkının izlenen yanlış ekonomi politikaları sonucu bir ciddi barınma krizine ve bu barınma krizinin de gittikçe derinleşen bir toplumsal soruna dönüştüğü açıktır. Meclis'in yurttaşlar için büyük bir sorun haline gelmiş fahiş kira artışlarıyla ilgili sorumluluk alarak kamunun yurttaşlar için sosyal konutlar inşa etmesi, inşaat maliyetlerini düşürecek tedbirler alması, kamu emekçilerinin kazanılmış hakkı olan lojmanların yeniden tahsis edilmesi, yoksulluk sınırının altında gelir elde eden ailelere kira desteği sağlanması, doğru bir gelir ve kira politikasının hayata geçirilmesi, kamu denetimlerini arttırılması başta olmak üzere halkın talebi doğrultusunda bir politika yürütülmesi yönünde çalışma yapması gerekmektedir.

Bu sebeple, kira sorununun çözümünde için her ay sendikalar tarafından açıklanan yoksulluk sınırının altında gelire sahip olan hanelere dünyada da pek çok örneği bulunan kira yardımı uygulamasına geçilmesi sosyal devlet olma iddiasının getirdiği bir zorunluluktur. Yoksulluk sınırının altına gelir elde eden ve

ev sahibi olmayan her bir haneye aylık olarak her ay sendikalar tarafından açıklanan en yüksek açlık sınırının yüzde 25'i oranında kira yardımı yapılması anayasal hak olan barınma hakkının kamu tarafından sağlanması için zaruridir. DEM Parti olarak yakın zamanda bunun için bir Meclis'e kanun teklifi verdik. Emekçi halkın yararına hiçbir düzenlemenin olmadığı bu torba yasa teklifine hiç değilse bu düzenlemenin eklenmesi gerekmektedir. Böylelikle emeğiyle geçinmek için büyük mücadele veren yurttaşlar kira yardımı uygulaması ile bir nefes alabileceklerdir.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 1: Yapılan düzenleme ile 703 sayılı KHK'nın 172. maddesiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na Geçici 61/A maddesi eklenmektedir. Bu madde, Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı iptal kararını dikkate alarak, “özel önem ve öncelik taşıyan konularda” bakan müşaviri istihdam edilmesini ve bu müşavirlerin atanma şartlarının mali ve sosyal haklarla ilişkilendirilmesini düzenlemektedir. Yapılan bu düzenleme ile bakanlıklarda doğrudan bakana bağlı olarak çalışacak, bakanın görev süresiyle sınırlı sürede görev yapacak müşavirler atanacaktır. Ancak bu atamalar yapılırken, 657 sayılı Devlet Memurlar Yasası'ndaki atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümlerden hiçbirisi uygulanmayacaktır.

Madde, “özel önem ve öncelik taşıyan konular” gerekçesiyle bakan müşaviri atamalarını düzenlemektedir. Ancak, bu atamaların “bakanın görev süresiyle sınırlı” olması, liyakat ilkesini zedelemekte ve bu pozisyonların siyasi beklentiye dayalı olarak doldurulacağını kanıtlamaktadır.

Maddede yer alan “özel önem ve öncelik taşıyan konular” ifadesi son derece belirsizdir. Hangi konuların bu kapsama gireceği, hangi kriterlere göre atama yapılacağı açıkça tanımlanmamıştır. Bu belirsizlik, atamaların keyfi bir şekilde gerçekleşmesine ve idarenin kötüye kullanımına yol açacaktır. Oysa şeffaf ve hesap verebilir bir kamu yönetimi için atama süreçlerinin net ve objektif kriterlere dayandırılması gerekmektedir.

Teklifin hazırlanma sürecinde, kamu görevlilerinin temsilcileri, sendikalar, sivil toplum örgütleri ve diğer paydaşların görüşleri alınmamıştır. Bakan müşavirliği gibi önemli bir düzenlemenin, demokratik katılım ilkesi göz ardı edilerek yasalaştırmaya çalışılması, halkın iradesine ve çoğulculuk ilkesine aykırıdır.

Bakan müşavirlerine tanınacak mali ve sosyal haklar, diğer kamu görevlileriyle kıyaslandığında büyük bir eşitsizlik yaratacağı aşîkardır. Ekonomik kriz koşullarında, kamu kaynaklarının bu tür siyasi atamalar için keyfi bir şekilde kullanılması adaletsizliği derinleştirmektedir. Tasarruf Tedbirleri kapsamında memurların ögle yemeğine, servisine kadar kısıtlama yapma ihtiyacı duyan siyasi iktidar mevzu kendi yandaşları, kadroları olunca tasarruf tedbirlerini rafa kaldırabiliyor. Bu durum da yapılan işin aslında samimiyetsiz ve göstermelik olduğunun açıkça ortaya koymaktadır. İktidar kişiye özel kadrolar marifetiyle etki alanını son sürat genişletmeye, büyötmeye devam etmektedir. Ancak öte yandan halkın gariban, kimsesiz yoksul çocuklarının yıllarca emek verip KPSS’den derece yapmalarına rağmen devlet kadrolarına atanamamaları, haklarının göz göre gasp edilmesi kabul edilemez. Bu haksız, hukuksuz, hakkaniyetsiz anlayışa bir an evvel son verilmesi ve liyakate dayalı, hak edenin hak ettiğı yerde olacağı bir düzenin tesis edilmesi zaruridir.

Madde 2: Madde, Anayasa Mahkemesi’nin 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı iptal kararı doğrultusunda, ek 41. maddenin bazı fıkralarını yeniden düzenlemektedir.

Yapılan düzenleme ile kamu kurumlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilecektir. Uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yetkileri de verilmektedir. Denetime tabi gerçek ve tüzel kişilerin, gizli dahi olsa tüm belge, defter ve bilgileri ibraz etme zorunluluğu getirilmektedir. Para ve para hükmündeki evrakın gösterilmesi, sayımına yardımcı olunması da bu kapsamda yer almaktadır. Denetimdeki uzman ve uzman yardımcılarını, kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişiler dahil birçok yerden her türlü belge ve bilgiyi talep edebilecek ve bu taleplerin yerine getirilmesi zorunlu olacaktır.

Uzman ve uzman yardımcılarının her türlü yetkiyi tanıyacak bu düzenleme gizli belgelerin ibrazı zorunluluğu, veri gizliliği ve bireysel haklar açısından son derece sorundur.

Teftiş yetkisi, kamu kurumlarının faaliyetlerini denetleyen, usulsüzlükleri ortaya çıkaran ve kamu yararını koruyan kritik bir denetim mekanizmasıdır. Bu yetkinin tarafsız, bağımsız ve liyakate dayalı bir şekilde kullanılması, kamu yönetiminin meşruiyeti ve güvenilirliği açısından vazgeçilmez bir unsurdur. Ancak, iktidarın kendi atadığı uzman ve uzman yardımcılarının teftiş yetkisi vermesi, bu yetkinin tarafsızlığını ve bağımsızlığını tamamen ortadan kaldırma riski taşımaktadır. İktidar tarafından atanan bu görevliler, doğal olarak siyasi otoriteye bağımlı hale gelebilir ve teftiş süreçlerinde tarafsız bir denetim yapmaktan ziyade, iktidarın çıkarlarını koruma yönünde hareket edebilir. Bu durum, son kertede teftiş mekanizmasının bir denetim aracı olmaktan çıkarak, iktidarın bir kontrol ve baskı aracı haline dönüşmesine yol açacaktır.

İktidarın atadığı uzman ve uzman yardımcılarının teftiş yetkisine sahip olması teftiş sistemini uzmanlar eliyle yürütülmesi ve doğal olarak müfettişlik

sisteminin özerkliğini erozyona uğratarak, denetim mekanizmalarını işlevsiz hale getirecektir.

Kamu yönetiminde denetim mekanizmalarının, halkın iradesine ve kamu yararına hizmet etmesi gerekirken, iktidarın kendi çıkarlarını koruma aracı haline getirilmesi kabul edilemez.

Bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğunu değerlendiriyor ve şu önerileri sunuyoruz: Birincisi, teftiş yetkisi yalnızca liyakate dayalı, bağımsız ve tarafsız müfettişlere özgü bir yetki olarak kalmalıdır. İkinci olarak, uzman ve uzman yardımcılara teftiş yetkisi verilecekse, bu görevlilerin atama süreçleri Anayasa'nın liyakat ve eşitlik ilkelerine uygun, şeffaf ve demokratik bir şekilde yapılmalıdır. Üçüncüsü, teftiş yetkisinin tarafsızlığını sağlamak için, bu görevlilerin siyasi baskılardan korunmasını sağlayacak net yasal güvenceler getirilmelidir. Son olarak, bu tür düzenlemeler yapılırken, ilgili tüm paydaşların katılımıyla demokratik bir süreç işletilmelidir.

Madde 3: 703 sayılı KHK'nın 175. maddesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na eklenen ancak Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen uzman ve uzman yardımcısı istihdamına ilişkin hükümleri yeniden düzenlenmektedir.

Bakanlıklar ve diğer kamu kurumlarının taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı kadrolarının istihdamına olanak sağlamaktadır. Bu ihtiyacın nerden hasıl olduğu ne kanun ne de ilgili madde gerekçesinde sarıh bir şekilde anlaşılmamaktadır.

Getirilen düzenleme ile uzman ve uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlilik sınavları çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kurumlarınca çıkarılacak ilgili yönetmelikle düzenlenecektir.

Bu madde kapsamında istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcıları görevlerinin yanı sıra teftiş, inceleme ve soruşturma yapabilecektir. Teftiş, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilen uzman ve uzman yardımcılarını yer değiştirme suretiyle atamaya tabi tutulacak bunların görevlendirme, çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar kurumsal yönetmelikle düzenlenecektir.

Uzman ve uzman yardımcılarının özlük hakları, maaşları ve sosyal güvenceleri gibi konularda düzenlemeler getirilmektedir. İlk defa ihdas edilecek uzman ve uzman yardımcısı kadrolarında bulunanlar, defterdarlık uzman ve uzman yardımcılarını için mevzuatında kadrolarına bağlı olarak öngörölmüş olan mali ve sosyal hak yardımları ile aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanacaktır.

Yapılan düzenleme ile uzman ve uzman yardımcılığına atanacak şartlar ile görev, yetki ve sorumlulukların belirlenmesinde idareye geniş bir yetki tanımlamaktadır. Bu durum AYM’nin iptal kararında açıkça ifade ettiğı gibi hukuki belirlilik ilkesine aykırı olup, eşitlik ilkesini zedeleyecek keyfi uygulamalara yol açacaktır.

Madde, kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlemeler içerirken, bu hakların “Ortak Hükümler”e atıfla belirlenmesi belirsizliğe yol açmaktadır. Bu durum mali hakların belirlenmesinde farklı statüdeki kamu görevlileri arasında ayırım yaratabilecektir. Bu da Anayasa’nın 55. maddesinde belirtildiğı gibi “devlet çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır” hükmüyle bağdaşmamaktadır.

Madde 5: Yapılan düzenleme ile 2879 sayılı “Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun”un adı “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiştir. Kanunun 4. maddesinde geçen “İdari İşler Başkanlığı” ibareleri “Genel Sekreterlik” olarak değiştirilmiştir.

Önceden adı “Genel Sekreterlik” olan İdari İşler Başkanlığı yerine yeniden “Genel Sekreterlik” ibaresinin getirilmesi ve bu bağlamda sürekli bir yeniden düzenlemeye gidilmesinin altındaki neden izaha muhtaçtır. Adeta bir yap boz tahtasına dönüştürülen bu düzenlemelerin ülkenin çözülmeyi bekleyen yüzlerce kronik sorunu varken hayata geçiriliyor olması bu düzenlemelerden bir kamu yararı beklenmediği, bilakis siyasi çıkarlar için yapıldığının akla getirmektedir.

Düzenleme ile Cumhurbaşkanınca atanan personel hakkında 5434 sayılı kanunun 40. maddesinin birinci fıkrasının (iştirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi 65 yaşını doldurdukları tarihtir) uygulanmayacağı ile bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıklarının kesilmeyeceği ve ilgililerin yazılı talepte bulunmaları halinde ise aylıklarının kesilerek Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilecekleri hüküm altına alınmıştır. Türkiye’de milyonlarca emekli muhtaç duruma düşürülmüşken ucuz et, ucuz yumurta kuyruklarında bekletilirken siyasi iktidarın bu düzenlemeyle kendisine yakın olanlara tanıdığı bu hak adaletle, hakkaniyetle ve vicdanla anlatılması pek mümkün değildir. Adeta ayrıcalıklı bir zümre yaratıp devlet kaynaklarından sonsuz, sınırsız nemalandırılmaktadır.

Harcirah Kanunu, Taşıt Kanunu, Kamu Konutları Kanunu, Kamu İhale Kanunu hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılıkları, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmayacağı ve bu işlemlerin usul ve esaslarının Cumhurbaşkanlığınca belirleneceği belirtilmiştir. 2017 anayasa değişikliği sonrası sınırsız yetkilerle donatılmış olan Cumhurbaşkanlığı makamı ve ilişkili birimler getirilen kanuni düzenlemelerde yer verilen muafiyetlerle ayrıcalıklarını çoğaltarak devam ettirmektedir.

Madde 7: Yapılan düzenleme ile Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından mevzuat hükümleri gereği yürütülen hizmetler kapsamında elde edilen gelirler de artık

“özel gelir” olarak kaydedilecektir. Bakanlık gelirleri yine bakanlık bütçesi içerisinde kullanılacaktır. Bakanlık, özel hesabı gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi, bu hesaba bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dahil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkili olacaktır.

Özel gelir marifetiyle elde edilen ödenğin yatırım programlarıyla ilişkilendirilmeden harcama yapılıyor olması beraberinde sağlıklı bir denetime tabi tutulmamasını da doğurmaktadır. Denetimden azade bu işleyiş kamu idaresinin en temel ilkelerinden olan denetime tabi olma, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine aykırıdır.

İşsiz, aşsız, umutsuz ve son kertede geleceksiz bırakılan, intihara sürüklenen bu ülkenin yurttaşı milyonlarca genç gerçekliği karşısında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından adı özel gelir olan ama ne idiği belirsiz, hesabı verilmeyen kalemlerle kendi bütçesini büyüten bir bakanlığın asıl yapması gereken bu kronikleşmiş sorunların çözümüne yönelik etkili ve samimi adımları ivedilikle atmasıdır.

Madde 10: Kanunlaştırılan düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği’nde çalışan kamu görevlileri sendikalara üye olamayacak, sendika kuramayacaktır. Anayasal hak olan örgütlenme özgürlüğünün açık ihlali olan bu düzenlemeyle, Cumhurbaşkanlığı ve bağlı kurullarındaki işleyiş ve anlayış da gözler önüne serilmektedir.

Anayasa Mahkemesi’nin Anayasa’nın mülga 91. maddesi kapsamında KHK’lar ile düzenlenmesi yasak olan alanda kaldığından iptal ettiği, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun sendika üyesi olamayacakları belirleyen 15. Maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi aynı şekilde

yeniden yasalaştırılmak istenmektedir. Bu düzenlemenin aynı şekilde kabul edilmesi Anayasa’nın sendikal haklara ilişkin 51. maddesine, 13. maddedeki demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçölülük ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Örgütlenme özgürlüğünün önüne geçilerek bu kurumlarda çalışanların hak savunuculuğu ellerinden alınmaktadır. Sendikal örgütlenmenin önündeki tüm engellerin kaldırılması gerekmektedir. Sendika üyeliğı önüne yasak konulmamalı, kanun koyucu eliyle sendikal özgürlükler sağlanmalıdır. Fakat AKP iktidarında tam tersi olmakta, kanun koyucu eliyle temel hak ve özgürlükler her geçen gün sınırlandırılmakta, hak arayışları mahkeme kararlarıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Nitekim, 4688 sayılı Kanunun 15. Maddesinin ilk halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışanları da sendikalara üye olamayacaklar arasında sayılmaktayken, Anayasa Mahkemesi 2015/84 sayılı Kararı ile TBMM çalışanları açısından sendika yasağını dile getirilen gerekçelerle ilgili düzenlemeyi iptal etmiştir. Yine düzenleme yapılırken kesinleşmiş yargı kararları dikkate alınmalı, ilgili düzenleme idari, hukuki gelişme ve kararlar göz önüne alınarak yapılmalıdır. Milli Saraylar Başkanlığı’nın TBMM bünyesinden Cumhurbaşkanlığı’na bağlanmasıyla sendika üyesi olan çalışanlarının sendika üyeliklerinin iptal edilmesine karşı konunun yargıya taşınması sonucu 12. İş Mahkemesi’nin aldığı kararda konu Anayasa’nın 90. maddesi kapsamında değerlendirilmiş, “Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında çalışan kamu görevlilerin sendika kurma ve bir sendikaya üye olma hakkı bakımından ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile 4688 sayılı Kanun’un 15 inci maddesi farklı hükümler içermekle, Anayasa’nın 90’ıncı maddesinin son fıkrası gereğince somut uyuşmazlıkta uluslararası sözleşme hükümlerinin uygulanması gerektiğinden, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı’nda çalışan kamu görevlilerin sendika kurma ve bir sendikaya üye olma hakkına sahip olunduğı ve sendika aidatlarının ödenmesi gerektiğinin tespitine” karar vermiştir. Bu karar Yargıtay 9. Hukuk Dairesi tarafından da 16.01.2025 tarihinde onanmıştır. Düzenleme yapılırken kesinleşmiş yargı

kararları bile dikkate alınmamış, yargı kararının bir gereği olarak ilgili düzenlemede hariç olan kurumlar içerisinde Milli Saraylar Başkanlığı sayılmamıştır. Bu durum AKP'nin kanun yapma pratiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Madde 11: 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 29. Maddesinde 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğinden kanunlaştırılmak istenilmektedir. Toplu sözleşme görüşmelerine kamu idaresi adına Kamu İşveren Heyeti, kamu görevlileri adına Kamu Görevlileri Sendikaları Heyetinin katıldığı, Kamu İşveren Heyetinin Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluştuğu kanunlaştırılmaktadır.

İktidarın temsilcisi olan Kamu İşveren Heyeti tek adam rejiminin yansıması olarak çalışmaktadır. Gerçek yoksulluk endekslerini baz alarak, milyonlarca emekçinin hakkı gözetilerek toplu sözleşme masalarına gelinmemekte, teklif edilen zamlar emekçileri daha da yoksullaştırmaya, resmi enflasyon tahmin ve beklentilerinin dahi altında kalan zam oranlarıyla emekçileri ezdirmeye devam etmektedir. Düzenlemenin yasalasmasıyla, Cumhurbaşkanının istek ve kararları doğrultusunda şekillenen heyetin, hiçbir gerçek endeks baz alınmayarak tek kişinin yönetiminde, tek ağızdan belirlenen ve reva görülen zam oranlarıyla emekçilerin mağduriyetinin ve emek sömürüsünün devam ettirileceği açıktır. Kamu İşveren Heyeti bu haliyle lağvedilmelidir. Bu yapı ve işleyişin emek ve emekçiden yana hiçbir tasarrufta bulunmadığı ve bulunmayacağı ortadadır. Kamu emekçilerinin ücretlerinde insanca yaşamak için gerekli iyileştirmenin yapılması doğrultusundaki talepleri her yıl karşılığını bulamamakta ve görüşmeler iktidarın istediği şekilde sonlanmaktadır.

Kamu İşveren Heyeti'nin kurumlarının tek tek sayıldığı önceki yapılanması, AKP eliyle Cumhurbaşkanın belirlediği yardımcısı veya bakan başkanlığında, belirlenen bakanlıkların, belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileriyle oluşturulmakta, tek kişinin istek ve görüşlerine göre şekillenmektedir. Tek kişinin istek ve tasarruflarıyla değişen bu yapılanma terk edilmeli, objektif kriterler ve kurallar çerçevesinde, ilgili alanın temsilcileri ve kurumlarından oluşan, görev tanımları belli, atama usulüyle görevinde bulunmayan, gerçek kamu yararını gözetecek bir temsiliyetten oluşacağı yeni bir yapılanmaya gidilmesi gerekmektedir.

Madde 12: 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 34. Maddesinde 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğinden ilgili kanuna eklenerek düzenlenmektedir. 4688 sayılı Kanunun 34'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan “bakanlar kurulunca” ifadeleri “cumhurbaşkanınca” şeklinde, (b) bendi “Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından 4 üye” olarak, maddenin ikinci fıkrasında da “kamu işveren heyeti başkanınca görevlendirilen” ibaresi “(b) bendi gereğince belirlenen” olarak değiştirilmektedir. Dokuzuncu fıkrasında yer alan “Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun sekretarya hizmetleri Devlet Personel Başkanlığınca” yürütülür ifadesinde Devlet Personel Başkanlığınca ibaresi yerine “Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanlık tarafından yürütülür” ibaresi getirilmektedir.

Bu haliyle Kamu Görevlileri Hakem Kurulu oluşumu ve işleyişi açısından iktidarın onay mercii haline gelmiş durumdadır. Geçmiş toplu sözleşme görüşmelerine bakıldığında da bu pratik ortadadır. Örneğin milyonlarca memur ve memur emeklisinin 2024 ve 2025 yılları için maaş zammının belirlendiği görüşmelerde anlaşma sağlanamaması üzerine yetkili konfederasyon Memur-

Sen’in Hakem Kurulu’na yaptığı çağrı sonrası Hakem Kurulu nihai oranı belirlemiş ve memurlara 2024 için ilk altı ay yüzde 15, ikinci altı ay yüzde 10; 2025 için de yüzde 6+5 zam yapılmasını kararlaştırarak son müzakerelerde hükümetin teklif ettiği oranları aynen kabul etmiştir. İktidarın kararı aynen uygulanmıştır. Kurulun kararlarının nihai ve itiraz hakkı bulunmadığı da göz önüne alındığında adeta noter vazifesi gördüğü açıktır. Hakem Kurulu 11 üyeden oluşmakta, 7 üyesi yürütmenin başı olarak cumhurbaşkanı tarafından belirlenmektedir. Yapılan düzenleme ile de kararların oy çokluğuyla alındığı Kurul’da kimin etkisinin olduğu açıktır. Tarafsız bir hakem kurulu oluşturulmalı, düzenlemeler bunun için yapılmalıdır. Bu haliyle iktidarın istediği şeyin geçtiği hakem kurulu ve onun icraatları ile yürütülen süreç asla gerçek anlamda bir toplu sözleşme süreci değildir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu bu haliyle lağvedilmelidir.

Madde 13: Madde ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’na 112 Acil Çağrı Merkezlerine gelen asılsız çağrı ve ihbarda bulunan kişilere karşı uygulanan idari para cezalarının arttırılmasını düzenleyen 42/A maddesinde yapılan değişiklikler muğlak ifadeler içermektedir. 42/A maddesinin 1.fikrasında yer alan “112 Acil Çağrı Merkezini meşgul etmek amacıyla arayarak” ifadesindeki meşgul etmek amacıyla aramanın tanımının yapılması ve buradaki belirsizliğin giderilmesi gerekmekte, hangi kriterlerle aramanın meşgul etme amacı taşıdığı ortaya konulmalıdır. Muğlak ve kişiye göre değişebilecek ya da farklı yorumlanabilecek ifadelerle bir cezalandırma sistemi oluşturulmamalı, haksız uygulamalara sebep olabilecek düzenlemelerin önüne geçilmeli, uygulamada belirsizliklere yol açılmamalıdır.

Madde 15: 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği referandumu ile başlayan, OHAL’de çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelerle şekillendirilen ve 24

Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimi sonrasında Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle son şeklini alan yüksek yargı organlarının işleyişi ve üyelerinin belirlenmesindeki değişimler içerisinde yer alan, 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nda 703 sayılı KHK’yla yapılan değişiklikler sonucunda, Anayasanın 159. Maddesine göre Adalet Bakanlığı müsteşarı Hakimler ve Savcılar Kurulu’nun (HSK) doğal üyesi olmasına karşın, müsteşar yerine adalet bakan yardımcısı getirilmişti. Buna göre bakan yardımcısı, anayasaya aykırı şekilde HSK üyesi olarak görev yapmaktaydı.

16 Nisan referandumunda kabul edilen Anayasa değişikliği metninde, “Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir” ibaresi olmasına karşın, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Yasası’ndaki “müsteşar” ifadesi kaldırılarak yerine “bakan yardımcısı” getirilmiş, müsteşarın kurulun tabi üyesi olduğuna yönelik maddeye de bakan yardımcısı eklenmiş, böylece anayasanın öngörmediği bir bürokrat, HSK üyesi olarak yargı yönetimine dahil olmuştu. Bu durumda aynı zamanda bakan yardımcısının “birinci daire üyesi” olarak attığı her imza, anayasaya aykırı olarak gerçekleşmişti.

İlgili düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğinden, 6087 sayılı kanunun 2, 3 ve 8.maddelerinde yer alan “ilgili bakan yardımcısı” ibareleri “Adalet Bakanlığı Müsteşarı” olarak değiştirilmektedir. Yani Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı kadrosu tekrar ihdas edilmektedir. Fakat kâğıt üzerinde, Anayasa Mahkemesi iptali üzerine değişiklik yapılan bir düzenleme olduğu açıktır. Müsteşarlık kadrosu kamu yapılanmasından tamamen kaldırılmıştır. Kaldırılmış olan bir kadronun yeniden ihdasında, diğer ilgili düzenleme ve mevzuatların da yapılması gerektiği açıktır. Zira teklifin 17. Maddesinde de belirtilen bu kadroya atama yapılmıncaya kadar Adalet Bakanının belirleyeceği bakan yardımcısının bu görevi yürüteceği ibaresinden de anlaşılacağı üzerine, şekil şartı olarak yerine getirilen bir düzenlemedir. Gerçekten bir atamanın yapılıp yapılmayacağı belirsizdir. Anayasada HSK ile ilgili geçen maddelerde bulunan “adalet bakanlığı

müsteşarı” görevi, Anayasaya aykırı bir şekilde bakan yardımcısı üzerinden yürütülmeye çalışılmaktadır.

Madde 17: Yapılan düzenlemeyle bu Kanunda Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin, anılan kadronun ihdas edilip atama yapıncaya kadar Adalet Bakanının belirlediği bakan yardımcısı tarafından yerine getirileceği hükmü yer almaktadır.

Teklifte bulunan bu ve bunun gibi birçok madde usulen Plan Bütçe Komisyonu’nun konusu olmadığı halde yine bir torba yasa ile Plan Bütçe Komisyonu’nda görüşülmüştür. Teklifte Anayasa’da müsteşara verilmiş olan üyelik fiilen bakan yardımcısı tarafından kullanılacaktır. Anayasal olarak devrilmez olan bu yetkinin kanuna eklenen geçici bir maddeyle düzenlenmesi yine Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir.

HSK’nın yapısı, kuvvetler ayrılığı ilkesiyle yargının bağımsız ve tarafsız yapısının temel dayanaklarından birisidir. Kurulun bağımsız ve tarafsız olmasına dair teklifte bir nokta bile değişmezken, atama ve disiplin işlemleri de yine iktidarın gücünün altında ezilmiştir. Yasama ve yürütmenin yanında apayrı bir görevi icra eden yargı erki tüm baskı ve etkilerden uzak tutulmalıdır.

Madde 18: 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’na ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. Bu düzenlemelerle Kamu Denetçiliği Kurumu Genel Sekreteri ve Kamu Denetçiliği uzman ve uzman yardımcılarının mali ve sosyal hak ve yardımları ile Başdenetçi ve denetçilerin emekliliklerine yönelik denkliliklerin belirlenmesi yer almaktadır.

Her şeyden önce ombudsmanlık kurumu kurulduğu günden bu yana toplumun beklentilerini karşılamaktan uzaktır. Oysa ombudsmanlık toplumsal barış, kötü yönetim, hak ihlalleri, çocukların korunması, cinsiyet eşitliği, kadına

yönelik şiddet gibi alanlarda toplum lehine çalışabilir. İdareyle yaşanan sorunlarda ombudsmanlık uzlaşma yolunu açabilmeli, mahkemelerin iş yükünü azaltabilmeli ve adaletin zamanında tecelli etmesini sağlamalıdır. Bunun için de ombudsmanın yürütmeden bağımsız olması, hukukun üstünlüğünün somut olarak uygulanmasına destek olması gerekmektedir.

Buna karşılık kendisine özel bütçe ayrılmış, bireylerin uğradığı olumsuzluklara bir katkı sunması beklenen bir kurumun halihazırda ortaya çıkardığı olumlu bir tek örnek dahi yoktur. Ancak cezaevlerinde çocuklar tecavüze, tacize uğramakta, kadınlar sokakta neredeyse her gün öldürülmekte, şiddet toplumun her kesiminde farklı biçimiyle yaşanmaya devam etmektedir.

Madde 20: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda değişiklik yapılarak geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla Göç İdaresi Başkanlığı bütçesinden geçici barınma merkezlerine ödenek ayrılması ve bu alandaki diğer işlemlere ilişkin düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Ancak geçici barınma merkezlerinde yoğun hak ihlalleri yaşanmaktadır. Merkezlerde fiziki koşullar yetersizdir. Konteynerlerin bakımını yapılmamakta ve mahremiyet sağlanamamaktadır. Yine, uzun süre kamplarda kalan mültecilerin, ülkenin ekonomik ve sosyal yapısına uyum sağlamakta zorlandıkları ve bu durumun bağımlılık oranlarını artırdığı ifade edilmektedir. Geçici barınma merkezlerinde sunulan eğitim ve sosyal hizmetler, mültecilerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamamakta ve uzun vadeli entegrasyon için yetersiz kalmaktadır.

Tüm bu sorunlara karşılık kapalı ve izole geçici barınma merkezleri yerine, mültecilerin yerel topluluklarla birlikte yaşadığı, komünite destekli barınma modelleri teşvik edilmelidir. Belediyelerin, yerel STK'ların, mahalle meclislerinin aktif rol oynayabileceği yerel dayanışma ağları kurulmalıdır. Barınma merkezlerinde yaşayanların yönetim süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.

Karar alma süreçlerine mültecilerin doğrudan katılabileceği, düzenli geri bildirim mekanizmaları kurulmalıdır. Tüm geçici barınma merkezleri, bağımsız sivil izleme mekanizmalarına açık hale getirilmelidir. Hak ihlallerine dair şikayetleri değerlendirecek bağımsız bir denetim ve şikâyet mekanizması oluşturulmalıdır. “Geçici koruma” rejimi, belirsizlik ve güvencesizlik yarattığından uluslararası koruma başvurularının daha hızlı ve şeffaf sonuçlandırıldığı, statü temelli bir sistem oluşturulmalıdır. Hukuki statüsü belirsiz olan mülteciler için toplumsal bütünleşmeyi destekleyen ikincil mevzuatlar hazırlanmalıdır. Belediyelerin mülteci hizmetlerinde daha aktif ve bağımsız rol oynaması sağlanmalıdır. Belediyelere bu hizmetler için özerk bütçe ve yetki verilerek yerel çözümler üretilmesi teşvik edilmelidir. Konteyner/kamp tipi yerleşimlerden çıkılarak, şehir merkezine yakın, erişilebilir, sosyal yaşamla iç içe alanlara yerleştirme yapılmalıdır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler vb. için özel korunma ve barınma önlemleri alınmalıdır. Psikolojik destek, travma terapisi, dil kursları, meslek edindirme gibi uzun vadeli programlar uygulanmalıdır. Topluluk merkezleri aracılığıyla toplumla etkileşim desteklenmelidir.

Öte yandan yapısal bir dönüşüm, mültecilere sadece “yer” değil, özne olabilecekleri bir yaşam alanı sunmayı da gerektirmektedir. Türkiye’deki mevcut geçici barınma merkezleri insani krize müdahale amacıyla kurulmuş yapılardır. Ancak artık bu geçici modelin ötesine geçmek, hak, eşitlik ve onur temelinde yeni bir barınma ve yerleşim paradigması kurmak gerekiyor. Geçici barınma merkezleri, sadece kısa vadeli çözümler olarak değil, mültecilerin uzun vadeli entegrasyonunu destekleyecek şekilde planlanmalıdır.

Madde 21: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) üyelerinin seçim sürecinde Cumhurbaşkanı geniş atama yetkisine sahiptir. Üye seçiminin tek elde toplanması kurumun tarafsızlığını ortadan kaldırmakta, etkin bir şekilde çalışmasına da engel teşkil etmektedir. TİHEK kuruluş amacına uygun şekilde

bağımsız ve tarafsız olmalıdır. Bu durum bağımsız insan hakları denetimi açısından ciddi bir sorundur.

Ülke genelinde yaşanan türlü hak ihlallerine rağmen hiçbir önlem alınmadığı ve hukuksal prosedür işletilmediği gibi, hak ihlallerini izlemek ve önlem almak amacı ile kurulan, kendine ait bütçesi de olan TİHEK’in ihlallere ilişkin kayda değer çalışma yürütmemesi son derece çarpıcıdır.

Oysa TİHEK 2012 yılında kurulmuş olan Türkiye İnsan Hakları Kurumu’nun yerini almak üzere, 20 Nisan 2016 tarihinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile kurulmuştur. Üyelerini yürütmenin seçtiği ve hiçbir başvuru kabul etmeyen bu kurumun amacı net değildir. Örneğin 15 Temmuz sonrası çok fazla hak ihlali yaşanmış olmasına rağmen bu ihlallere karşı idari dava yolunu kapatılmış, yaşanan haksızlık ve hukuksuzluklara ilişkin OHAL İşlemlerini İnceleme Komisyonu’nu adres gösterilmiş TİHEK bypass edilmiştir. Bu da kurumun varlığını tartışmalı hale getirmiştir.

Madde 23: Madde, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebilecektir.

Madde 24: Kamu kurumlarına yönelik atamalar ile kademe yükselme görevlerinde yaşanan tartışmalar, personel sisteminde süregelen yapısal sorunları ortaya koymaktadır. Özellikle AKP iktidarlarında ehliyet ve liyakat yerine sadakat ve tarafgirliğin esas alındığına yönelik genel bir kanaat mevcuttur. Oysaki Anayasa’nın 70’inci maddesinde “hizmete alınmada, görevinde gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemez” hükmü yer almaktadır. Buna

rağmen Olağanüstü Hal (OHAL) sürecinde getirilen “mülakat” zorunluluğu, bugün de genel bir kural olarak devam etmektedir. On yıllardır kamu personel sistemine yönelik “kayırmacılık” eleştirileri Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle birlikte artarak devam etmiştir.

2018 yılında hayata geçen hükümet sistemi değişikliğiyle birlikte uyum düzenlemeleri yapılmak istenmiştir. Bu kapsamda birçok uyum düzenlemesi 703 Sayılı KHK ile yapılmıştır. Kararnamelerle yapılan değişikliklerle Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin yasama yetkisi bypass edilirken değişikliklerin yasalarda yer almasına da gerek duyulmamıştır. Buna bağlı olarak Anayasa Mahkemesi’nin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla süre ve esas bakımından 703 Sayılı KHK’nin birçok maddesi “yetki aşımı” gerekçesiyle iptal edilmiştir.

AYM, “yetki kanununun sınırının aşılmasından dolayı” 703 Sayılı KHK’nin 178’inci maddesinde bulunan ek 25’inci maddeyi de iptal etmiştir. Bu madde ile “kamu kurumları arasında geçici yapılan görevlendirmeler” düzenlenmektedir. Buna göre hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç tutulmak şartıyla statülerine bakılmaksızın yapılacak görevlendirme ile mali ve özlük haklara ilişkin esaslar belirlenmektedir. Söz konu maddenin son fıkrasında ise “görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir” denilerek Cumhurbaşkanlığı temel belirleyici olarak düzenlenmiştir.

Bu sebeple AYM ilgili kararında Anayasa’nın “kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” hükmünü taşıyan 128’inci maddesine vurgu yaparak bu yetkinin Cumhurbaşkanına verildiğini ifade etmiştir. Burada temel sorun sadece “kanunilik” değil, ilke ve kuralların belirsizliğinin oluşturacağı handikaplardır. Çünkü yürütme organına genel ve sınırsız bir yetkinin verilecek olmasıyla kamu personel sisteminde liyakat ve ehliyet esasının

da zarar göreceği aşıkardır. Dolayısıyla hem üniversiteyi bitirerek kamu görevine girmek isteyenler için hem de mevcut görevinde yükselme veya görevlendirmelerde kayırmacılığın ve sübjektif kararların ortaya çıkması muhtemeldir. Bu sebeple kamu personeliyle ilgili tüm tasarrufun tek bir kişide toplanması kabul edilemez.

Madde 25 ve 26: 375 sayılı KHK'nın ek 27 ile ek 28'inci maddelerinde sözleşmeli personel ve iş mevzuatına tabii personelin istihdamına ilişkin esaslar yer almaktadır. 2018 yılında 703 Sayılı KHK ile yapılan düzenleme Anayasa Mahkemesince Anayasa'nın 128'inci maddesine aykırı bulunarak 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararla “yetki sınırlarının aşıldığı” gerekçesiyle iptal edilmiştir. AYM, ilgili kararında yetki kanununun kapsamının amacından bağımsız değerlendirilemeyeceğini belirterek “Anayasa değişikliğine uyum ile ilgisi olmayan konularda, bir KHK ile düzenleme yapılamaz.” vurgusu yapmaktadır.

AYM'nin 703 Sayılı KHK'yla ilgili esasa ilişkin değerlendirme ve uyarılarına rağmen sadece son fıkrada bir değişikliğe gidilerek personel istihdamına yönelik usul ve esaslarda “Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak” ibaresi çıkarılmıştır. Her ne kadar buna ilişkin hususların ilgili kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği yer olsa da ilgili maddelerin 1 ve 2'nci fıkralarında personele ilişkin mali ve sosyal hak ile yardımlar konusunda Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamın söz sahibi olacağı belirtilmektedir.

AYM'nin 25'inci maddenin içinde bulunan ek madde 27'nin 1'inci fıkrasında geçen “657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağılı olmaksızın” ifadesine rağmen herhangi bir değişiklik yapılmayarak metnin olduğu gibi Plan ve Bütçe Komisyonu'na getirildiği anlaşılmaktadır. Aynı şekilde yürütme organına esasları ve çerçevesi

belirsiz yetki sağlayan 2’nci fıkra da Anayasa’nın 2., 7., 10. ve 128. Maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmektedir. Çünkü 25’inci ve 26’ncı maddelerde yapılan düzenleme, emekçilerin temel haklarına yönelik güvencesizliği de büyötmektedir.

Bugün de bu kapsama giren binlerce emekçi, 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi gereği belirlenen mali haklarına kavuşamadıklarını belirtmektedirler. Dolayısıyla Anayasa’ya aykırılığın yanında emekçilerin hak edişlerinin dahi zarar görmesi söz konusudur. Bu sebeple mali ve sosyal haklar ile yardımlar hususunda yetkinin Cumhurbaşkanlığında toplanması yerine emekçilerin sendikal haklarının ilgili sendikalarca belirlenmesi daha yararlı olacaktır.

Madde 27: 2018 yılında 703 sayılı KHK’nın 178’inci maddesiyle 375 Sayılı KHK’ya ek 34’üncü madde eklenerek bazı yönetici kadrolarının mali ve sosyal hakları ile emeklilik haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi’nin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararından dolayı 1’inci, 3’üncü ve 4’üncü maddelerinde değışikler yapılırken 2’nci fıkrada yer alan “İdari İşler Başkanı” ibaresi “Genel Sekreteri” olarak düzenlenmiştir.

Her ne kadar bununla 2018 yılında yapılan değışiklikle yürürlükte olan uygulamanın devam edeceği ve bütçeye ilave bir yük getirmeyeceğı belirtilse de KHK’lerin Anayasa maddelerine aykırılığı devam etmektedir. Bu sebeple AYM’nin 703 Sayılı KHK’ye ilişkin bazı iptal gerekçeleri bu maddeyi de kapsarken AKP iktidarının üzerinden geçen onca yıla rağmen bunun kanunda yer almasını sağlamak için adım atmadığı unutulmamalıdır. Çünkü geçen bunca süreye rağmen KHK’ların kanunların yerine geçmesinin önüne geçilmemiştir.

Madde 28: 2018 yılında 703 Sayılı KHK’ya konulan ek madde 35 ile üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanma ve görevden alınmaya

ilişkin birçok usul ve esas belirlenerek 375 sayılı KHK’ya eklenmiştir. Fakat Anayasa Mahkemesi 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararla bir fıkra hariç hepsini iptal etmiştir. AYM, düzenlemeyle yasama yetkisinin bypass edildiğini belirterek Anayasa’nın 128’inci maddesinde bulunan “üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir” ilkesinin altını çizmektedir.

KHK’larla Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin yasama yetkisinin yürütmeye devredilmesi gibi de facto durum oluşmaktadır. Düzenlemeler için yasamaya başvurulmamakta KHK’larla kotarılmaya çalışılmaktadır. Bu sebeple kamu personeli rejiminde de yetkinin yürütmeye verildiği, kanuna gerek duyulmadığı görülmüştür. Ek madde 35’te de üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmenin koşulu olarak Cumhurbaşkanlığının kararnameleri gösterilmektedir. Bununla 657 sayılı Kanununun hükümlerine bağlı olunması aranmadığı gibi atanma ve mali haklarda Cumhurbaşkanına yetkiler verilmektedir. Bu durum, AYM’nin ilgili iptal kararlarının da ana gerekçesidir.

AYM’nin gerekçesinde “Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi, yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir.” diyerek yürütme ve yasama arasındaki dengeye de işaret etmektedir. Buna rağmen siyasi iktidarın bu dengeyi gözetmeden KHK’larla yetki aşımı yaptığı açıkça görülmektedir.

Madde 29: 2018 yılında yayınlanan 703 sayılı KHK’nin 178’inci maddesindeki ek madde 36 ile kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için aranan şartlara yönelik düzenlenme yapılmıştır. Bunun da Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212

sayılı kararı ile “yetki kanununun sınırının aşılmasından dolayı” iptal edildiği unutulmamalıdır.

AYM, maddeye ilişkin kararlarında Anayasa’nın 2’nci, 7’nci ve 128’inci maddelerini hatırlatırken “kişilerin taşıyacağı nitelikler ve diğer şartların ise kanunla belirlenmesi gerekir” uyarısında bulunmaktadır. Çünkü KHK’larla çerçevesi ve esasları belirsiz, yürütmeye genel ve sınırsız yetkiler verildiği vurgulanırken söz konusu maddede de kanun yapma yetkisinde yasama erkinin bypass edildiği, düzenlemelerin KHK’larla değil kanunla yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla kamu personellerini ve emekçileri ilgilendiren konularda KHK’larla değil, kanunla düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Madde 30: 375 sayılı KHK’ya 703 sayılı KHK’nın 179’uncu maddesiyle eklenen geçici 33’üncü maddeyle ile bulundukları bakanlık müşaviri, müşavir vb. kadroları iptal edilen ve araştırmacı kadrolarına ve diğer kadrolara atananların talepte bulunmaları halinde 2018 yılında bulundukları eski kadro unvanlarına tekrar atanmaları öngörülürken ilgililerin mevcut kadroları ile atanacakları yeni kadrolarının ise herhangi bir sebeple boşalması durumunda hiçbir işlem yapılmaksızın iptal edilmeleri de düzenlenmiştir.

Yasama erkinin devre dışı bırakılması ile kanunla bir düzenlemenin yapılmamasından dolayı geçici madde 33’ün içinde bulunduğu 179’uncu madde de Anayasa Mahkemesi’nin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Çünkü siyasi iktidarın hükümet sistemi değişikliği sonrasında Anayasa’ya uyum kapsamında KHK yayınlarken AYM “Anayasa değişikliğine uyum ile ilgisi olmayan konularda, bir KHK ile düzenleme yapılamaz” demektedir. Bunu hatırlatan AYM ilgili geçici madde hakkında ise “Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır” ifadelerini kullanarak 179’uncu maddenin yetki kanununun amaç ve kapsamı içinde olmadığını altını çizmektedir.

Sonuç olarak siyasi iktidar, yedi yıl önce yasama erkiyle kanun yapmak yerine KHK’larla düzenleme yoluna giderken bugün buna TBMM eliyle kanunilik kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu durum, onlarca yıl AYM kararlarına aykırı bir şekilde uygulamaların yapıldığı gerçeğini ve siyasi iktidarın bundaki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Heval Bozdağ
Ağrı

Gülcan Kaçmaz Sayyigit
Van

MUHALEFET ŞERHİ

Esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu, tali komisyonları ise Adalet Komisyonu ve Anayasa Komisyonu olmak üzere 11/04/2025 tarihinde havale edilen 2/3046 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 32 maddeden oluşmaktadır.

Teklif;

- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu
- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu
- 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun
- 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu
- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
- 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu
- 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu
- 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
- 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu
- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname olmak üzere 13 farklı kanun ile 1 kanun hükmünde kararnamede düzenlemeler içermektedir.

Teklifte yer alan düzenleyici 30 maddenin 28'i Anayasa Mahkemesinin iptal kararları uyarınca hazırlanan maddelerdir.

Teklif 16/04/2025 tarihinde yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş, tali komisyonları olan Anayasa Komisyonu ve Adalet Komisyonunda görüşülmeden komisyon sürecini tamamlamıştır.

Teklifin komisyon görüşmelerinde yürütülen müzakerelerde, muhalefet partileri tarafından sunulan hiçbir değişiklik önerisinin kabul edilmemesi ve verilen tüm önergelerin sistematik biçimde reddedilmesi, yasama sürecinde katılımcılık ve çoğulculuk ilkelerinin ciddi biçimde zedelendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle bazı maddelerde yalnızca redaksiyon düzeyinde sınırlı değişikliklere gidilmesi, teklifin içeriğine ilişkin esaslı bir değerlendirme yapılmadığını ve muhalefetin denetim ve katkı sunma işlevinin yok sayıldığını göstermektedir. Bu durum, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin müzakereci demokrasi ilkesi çerçevesinde işlemesi gereken yasama fonksiyonunun, fiilen tek taraflı bir onay mekanizmasına indirgenmesi anlamına gelmekte; siyasi çoğunluk iradesinin, anayasal eşitlik ve temsilde adalet ilkelerini gözetmeden belirleyici olduğu bir karar alma sürecini kurumsallaştırmaktadır.

Usule Dair Görüş

Meclise sunulan bu teklif, yalnızca çok sayıda farklı kanunda ve 375 sayılı KHK'da değişiklikler öngörmemekte, doğrudan Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarını konu edinmekte ve kapsamlı etkiler doğurmaktadır. Buna rağmen teklif, yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonu'na havale edilerek Anayasa Komisyonu ve Adalet Komisyonu'nun inceleme ve müzakere sürecinin dışında tutulmuştur. Bu tercih hem TBMM İçtüzüğü'ne, hem de anayasal denge denetim ilkesine açıkça aykırıdır.

Anayasa'nın 87'nci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne kanun koyma, değiştirme ve kaldırma yetkisini verirken, bu yetkinin hukuk devleti ilkesine ve anayasal usule uygun biçimde kullanılması gerektiğini varsaymaktadır. Teklifin yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonu'na sevk edilmesi suretiyle, teklifin içeriği itibarıyla ilgili olan komisyonların sistematik dışlanması, yasama sürecinde anayasal denetim ve ihtisaslaşma ilkesinin ihlali anlamına gelmekle birlikte yasama süreçlerinin ciddiyetine ve anayasal işleyişe aykırıdır.

Üstelik bu teklifin büyük ölçüde 2018 yılında çıkarılan ve Anayasa Mahkemesi'nce yetki aşımı gerekçesiyle iptal edilen 703 sayılı KHK düzenlemelerini yeniden yasallaştırmaya yönelik olduğu gözetildiğinde, konu salt teknik değil; hukuki ve anayasal meşruiyet bakımından tartışmalı bir mahiyet taşımaktadır. Böyle bir teklifin bütçe komisyonunun sınırlarında ele alınması, anayasa yargısının bağlayıcılığını da tartışmalı hale getirmektedir.

Sunulan teklifin gerekçesinde açıkça belirtildiği üzere, 703 sayılı KHK ile yapılan ve daha sonra Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemelerin yerine geçmek üzere “Anayasa Mahkemesi kararlarının doğuracağı hukuki boşlukların giderilmesi” amaçlanmaktadır. Bu durum, teklifin yalnızca teknik bir uyum düzenlemesi olmadığını, doğrudan anayasa hükümlerinin uygulanmasına ilişkin bir düzenleme olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede teklifin Anayasa Komisyonu’na havale edilmeden görüşülmesi, İçtüzük’e aykırı olduğu gibi Anayasa’nın 2’nci maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesini de zedelemektedir.

Yine sunulan teklif, yalnızca kamu personelinin istihdam edilebilmesi ve bunların atanma şartları ile mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlemeleri değil; Kabahatler Kanunu ile Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanununa ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Dolayısıyla, teklifin Adalet Komisyonu’nun uzmanlık alanına giren çok sayıda madde içermesine rağmen bu komisyonda görüşülmemesi teklifin alanında uzman ve ihtisaslaşmış milletvekilleri tarafından incelenememesi, müzakere ve istişare edilememesi sonucunu doğurmuştur.

Bu itibarla sunulan teklif, taşıdığı kapsam ve doğuracağı etkiler bakımından yalnızca mali düzenlemeleri değil; anayasanın uygulanmasını, yargı teşkilatını, kamu personel rejimini ve idari yapıyı doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle teklifin Anayasa Komisyonu ve Adalet Komisyonu’nda da görüşülmesi, yalnızca İçtüzük açısından değil, anayasal meşruiyet ve hukuki denetim mekanizmalarının işlerliği bakımından da zorunludur.

İYİ Parti olarak, TBMM’nin ihtisas komisyonlarının görüş bildirme görevlerinin bu denli keyfi biçimde bertaraf edilmesini reddediyor; bu usul eksikliğinin aynı zamanda yasama sürecine olan toplumsal güvenini de derinden sarsacağını vurguluyoruz.

Diğer taraftan; tekliflerin Meclise sunulmasında, anayasal usullerin tamamlayıcı bir parçası olan etki analizleri, düzenlemenin ekonomik, idari, toplumsal ve hukuki sonuçlarının önceden öngörülmesi ve değerlendirilmesi açısından vazgeçilmez bir araçtır. Ancak teklifin Meclise sunulması sürecinde etki analizinin teklifin hazırlanmasından sonra eklendiği anlaşılmaktadır. Bu uygulama, yasama kalitesini doğrudan etkilemekte ve düşürmektedir.

Etki analizinin, kanun teklifinin hazırlanma sürecinin bir parçası olarak eş zamanlı yürütülmesi ve komisyonumuza sunulması gerekirken; bu teklif özelinde olduğu gibi son aşamada üyelerin bilgisine sunulması, düzenlemenin getireceği yüklerin, sonuçların ve faydaların kapsamlı bir biçimde değerlendirilememesini ortaya çıkarmaktadır.

Etki analizlerinin, sadece şekli bir prosedür değil; kamusal sorumluluğun bir gereği olarak yasama sürecine entegre edilmesi zorunludur. Aksi halde hazırlanan düzenlemelerin mali ve yönetsel sonuçları öngörülemez hale gelmektedir.

Teklifin Geneli Üzerine Görüş

Teklif, başta 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin içeriğini yeniden kanunlaştırmaya dönük bir irade taşımakta olup, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarıyla doğrudan ilişkili maddeler içermektedir. Bu itibarla, söz konusu teklif yalnızca teknik bir uyum düzenlemesi değildir. Teklif, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği hükümleri yeniden yürürlüğe koyarak, Anayasa hükümlerinin nasıl uygulanacağına ilişkin kuralları fiilen ve esasen değiştirmeye çalışmaktadır. Bu yaklaşım, mevcut anayasal çerçevede öngörülme-yen yeni bir uygulama biçimi yaratmakta ve anayasanın bağlayıcı hükümlerini dolaylı yoldan etkisizleştirme riskini taşımaktadır. Dolayısıyla teklifin niteliği, basit bir mevzuat güncellemesi olarak değil; anayasal düzenin temel ilkeleri üzerinde etkisi olan siyasi ve hukuki bir müdahale olarak değerlendirilmelidir.

Ak Parti hükümeti, özellikle cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle, bilerek ve isteyerek Anayasa'ya aykırılığı sabit olan düzenlemeleri Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri çıkarmak yoluyla yürürlüğe koymakta, iptal edilmesi neredeyse kesin olan normları yasalaştırma yoluna gitmektedir. Bu yaklaşım, “Anayasa Mahkemesi nasıl olsa yıllar sonra iptal eder, biz o zamana kadar uygulamış oluruz” mantığına dayanmaktadır. Bu mantık ise yalnızca hukuk devleti ilkesine değil; aynı zamanda yürütme erkinin hesap verebilirliğine, yargı denetiminin etkinliğine ve anayasal sadakat yükümlülüğüne açıkça aykırıdır.

Nitekim geçmişte çıkarılan 703 sayılı KHK'nın içerdiği pek çok düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu, teklifin dayanağı olan bürokrasi tarafından dahi bilinmekteydi. Buna rağmen ilgili düzenlemeler yıllar boyunca yürürlükte kalmış, kamu kurumlarının idari yapıları buna göre şekillendirilmiş, toplumun hukuki güvenlik beklentisi istismar edilmiştir. Şimdi de aynı içerik, bir “uyum düzenlemesi” kisvesi altında yeniden yasallaştırılmak istenmektedir.

703 Sayılı KHK ile Getirilen Düzenlemeler “Paralel Bir Yasama Faaliyetidir”

Ak Parti hükümeti, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yi 5 Temmuz 2018'de yürürlüğe koyarak, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişin hukuki temelini fiilen hazırlamış ancak bunu, sistem değişikliği resmen gerçekleşmeden önce yaparak anayasal süreci manipüle etmiştir. Zira Anayasa değişikliğinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişi

niteliğindeki maddeleri cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe girmiştir. 9 Temmuz’da Cumhurbaşkanının yemin etmesiyle yeni sistem yürürlüğe girmiş olsa da bu kritik geçiş öncesinde eski sistemin halen devam eden yetkileri kullanılarak yeni sistemin hukuki altyapısının oluşturulması, iktidarın anayasal düzeni kendi lehine şekillendirmeyi tercih ettiğini göstermektedir.

Parlamente sistemin son günlerinde çıkarılan bu KHK ile yasama yetkisi baypas edilmiş ve kanunla düzenlenmesi gereken konularda dahi KHK ile değişiklik yapılmıştır. Bu süreç, Anayasa’nın üstünlüğünü zedeleyen bir oldubittiye dönüşmüş, yürütmenin hukuku araçsallaştırarak güç tahkimine gitmesine somut bir örnek teşkil etmiştir. Bu yüzden, 703 sayılı KHK bir uyum düzenlemesi değil, Ak Partinin anayasal yetkileri aşarak kendisine yeni sistemde sınırsız yetki kazandıran bir siyasi mühendislik hamlesidir.

2017 Anayasa değişikliğiyle Bakanlar Kurulunun olağan dönemde KHK çıkarma yetkisi kaldırılmış ancak henüz yürürlüğe girmemişken, yasama organının yetki alanına giren konularda 703 sayılı KHK’nın yürütme organı tarafından çıkarılması Anayasa’nın mülga 91’nci maddesine aykırıdır. Yetkisi sona ermek üzere olan bir Bakanlar Kurulunun, sistem değişikliğine dair kanunla yapılması gereken düzenlemeleri KHK ile yapması, hukuken mümkün değildir. Bu durum, yasaların TBMM’de görüşülmesi sürecini ortadan kaldırmış, demokratik meşruiyet açısından da ciddi bir sorun yaratmıştır.

Bir diğer önemli hukuki sorun, 703 sayılı KHK’nın, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi resmen yürürlüğe girmeden Cumhurbaşkanına geniş yetkiler tanımış olmasıdır. 9 Temmuz’da sistem tam anlamıyla değişmeden önce, bu KHK ile Cumhurbaşkanına başbakanlık yetkileri devredilmiş ve yeni yönetim yapısı oluşturulmuştur. Ancak bu yetkilerin Cumhurbaşkanı tarafından kullanılabilmesi için sistem değişikliğinin resmen gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu durumda, Anayasa’da açık bir düzenleme olmaksızın yetki kayması yaşanmış ve Cumhurbaşkanı, yeni sistemin resmen yürürlüğe girmesinden önce genişletilmiş yetkilerini fiilen kullanmaya başlamıştır.

703 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeler, anayasal ve hukuki açıdan birçok aykırılık içermektedir. Yetki Kanunu’nun sınırlarının aşarak yasa koyucu gibi hareket edilmesi, olağan dönemde KHK çıkarma yetkisinin hukuka aykırı bir şekilde kullanılması, Meclis’in yasama sürecinin devre dışı bırakılması, hukuki denetimin zayıflatılması ve Cumhurbaşkanına sistem değişikliği öncesinde geniş yetkiler tanınması, bu KHK’nın meşruiyetini tartışmalı hale getirmiştir. Bu nedenle, 703 sayılı KHK, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş sürecinde

hukuki belirsizlikler yaratan, demokratik mekanizmaları zayıflatan ve yürütme erkinin yasama organı karşısında orantısız bir şekilde güçlenmesine zemin hazırlayan bir düzenleme olarak değerlendirilmelidir. Nitekim bu kanun teklifi de 703 sayılı KHK ile getirilen düzenlemelerin Anayasa’ya aykırılığını tescilleyen bir teklif mahiyetindedir.

Teklifte Anayasaya Aykırı Düzenlemeler Konu Edilmiştir

Anayasaya aykırılık önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 38’inci maddesi uyarınca, bir kanun teklifinin Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili komisyonda görüşülmeden önce reddedilmesini talep eden bir önerge türüdür. Bu önergeyle amaçlanan, yasama faaliyetlerinin Anayasanın üstünlüğü ve hukuk devleti ilkesi çerçevesinde yürütülmesini güvence altına almaktır.

İçtüzüğün 38’inci maddesi açıktır:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya teklifleri Anayasa’ya, kanun yapma usul ve şekline uygunluk bakımından inceleyerek gerekli görürlerse Anayasaya aykırılık gerekçesini belirterek reddederler.”

Dolayısıyla Anayasaya aykırılık önergesi, maddelerin müzakeresine geçilmeden önce, teklifin Anayasanın lafzı ya da ruhuna aykırı olduğunu tespit eden milletvekilleri tarafından verilir ve bu önerge üzerine teklifin görüşülüp görüşülmeyeceği belirlenir.

Ak Parti tarafından sunulan bu teklif özelinde de, madde 17’de, Adalet Bakanlığı Müsteşarı yerine, Anayasa’da yer almayan bir makam olan bakan yardımcısına Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği yetkisinin verilmesi öngörülmektedir. Anayasa’da yer alan bir görev ve yetkinin, kanunla dahi başka bir makama kullandırılması mümkün değildir. Bu ancak anayasa değişikliğiyle yapılabilir.

Dolayısıyla teklifin ilgili hükmüne yönelik olarak verilen Anayasaya aykırılık önergesi, yalnızca usulî bir hak kullanımı değil; aynı zamanda yasama faaliyetinin meşruiyet zeminini açısından zaruridir.

İYİ Parti Grubu olarak teklifin görüşmeleri sırasında bu gerekçelerle vermiş olduğumuz; teklifin anayasa dışına çıkan maddelerinin geri çekilmesine ya da teklifin tümüyle reddine ilişkin Anayasaya aykırılık önergemiz Ak Parti ve MHP milletvekilleri tarafından reddedilerek kabul edilmemiştir.

Maddeler Üzerine Görüş

Madde2

Teklif ile Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcısı personelin araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma gibi görevleri de yerine getirmesi amaçlanmaktadır.

Uzmanlık ile müfettişlik veya denetmenlik birbirlerinden çok farklı görevlerdir. Müfettiş veya denetçi bağlı olduğu kurumun teftiş kurulu içerisinde yıllar boyunca birikmiş teftiş kültürünü alarak yetişir. Uzmanlık ise bundan teftiştten çok farklı bir kavramdır. Uzman personele denetim yaptırılmaya çalışılması teknik olarak çok büyük bir yanıltır. Aynı zamanda teftiş, denetim, soruşturma görevlerini yerine getiren denetim personeli için de haksızlık oluşturmaktadır. Teftiş personelinin uzmanların görevlerini yerine getirmesi gibi uzmanların da teftiş personelinin görevlerini yerine getirmesi doğru değildir. Her ne kadar iktidar tarafından bazı kamu kurum ve kuruluşlarının teftiş kurullarının olmaması bu düzenlemeye gerekçe gösterilse de teftiş kurulunun olmadığı kurum ve kuruluşlarda doğacak denetim ihtiyacı bağlı veya ilgili olduğu Bakanlığa ait teftiş personelinin görevlendirilmesi ile çözülebilecektir.

Komisyon görüşmelerinde uzmanların görev ve yetkilerine eklenmek istenen araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma gibi görevlerin madde metninden çıkarılması için tarafımızca önerge sunulmuş ancak iktidar grubunun milletvekillerinin karşı oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 3

Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere merkez teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı unvanı ile yüksek nitelikli personel istihdam edilmesi devletin işleyişi açısından büyük önem arz etmektedir. Yıllar boyunca bu şekilde istihdam edilen uzmanlar ile kritik kamu görevleri yerine getirilmiştir. Uzmanlık görevleri, merkez teşkilatlarına özel olup sayıca az fakat nitelik bakımından yüksek personel tarafından yerine getirilmiştir. Ancak devlet teamüllerimize aykırı olarak kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında uzman istihdamı başlatılmıştır. 666 sayılı KHK'den önce başlayıp söz konusu KHK ile genelleştirilen bu uygulama ile kariyer uzmanlığının adeta içi boşaltılmıştır. Çok sayıda uzman yardımcısı istihdamının yanı sıra kurum içi geçişlerle de uzmanlık unvanı kolayca dağıtılmıştır.

Kariyer uzmanlarının kamu kurum ve kuruluşlarının sadece merkez teşkilatlarında yani karargâhlarında görev alması gerekirken uzman ve uzman yardımcılarının taşra teşkilatlarına gönderilmesi ya da taşra teşkilatları için uzman yardımcısı istihdam edilmesi son derece yanlıştır.

Taşra teşkilatlarında yerine getirilen görevler ile merkez teşkilatlarında yerine getirilen görevler birbirinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle merkez ve taşra teşkilatlarında aynı unvanla personel istihdamı uygun değildir. Bu durum uzmanlık kariyerinin önemini zayıflatmaktadır. Bu nedenle taşra teşkilatlarında istihdam edilen personel için herhangi bir hak kaybı yaşanmasına neden olmadan farklı bir unvan tespit edilmesi gerekmektedir.

Teklifin bu hali ile yasalaşması durumunda halihazırda bazı kurumlar tarafından uygulanan taşrada uzman ve uzman yardımcısı istihdamı tüm kurumlar için uygulanabilir hale gelecektir. Bu durum da şu an yaşanan sıkıntıların artmasına neden olacaktır.

Komisyon görüşmelerinde kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı personel istihdamının sonlandırılması amacıyla sunduğumuz önergemiz Cumhur İttifakı mensuplarınca reddedilmiştir.

Son olarak, devletin önemli işlerini gören, kurumların hafızası niteliği taşıyan kariyer uzmanları ve denetim personellerinin ücretleri maalesef günümüz gereksinimlerinin çok altında kalmıştır. 2025 MYBK Teklifinin görüşmelerinden bu yana kamu kurumlarının söz konusu personelin ücretlerinde iyileştirme yapılması Plan ve Bütçe Komisyonunun hem muhalefet hem de iktidar bloğunun üyeleri tarafından desteklenmektedir. İlgili konuya Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da olumlu görüş belirtmiştir. Ancak o tarihten bugüne kadar görüşülen her teklifin içinde bu iyileştirmenin yapılacağı söylenmiş olsa da maalesef sonuç alınamamıştır. Birçok kurum sadece bu nedenle dahi nitelikli personelini kaybetmeye başlamıştır. Daha da önemlisi artık gözde üniversitelerin en başarılı öğrencileri kamu kurumlarında uzman veya denetim personeli olmayı tercih etmemeye başlamıştır. Bu nedenlerle bahsi geçen iyileştirmenin bu teklife Genel Kurul aşamasında eklenmesi gerekmektedir.

Madde 5

Söz konusu teklifin 5’inci maddesiyle Cumhurbaşkanlığının Taşit Kanunu, Kamu İhale Kanunu, Devlet İhale Kanunu, Harcırâh Kanunu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, Kamu Konutları Kanunu gibi temel mali ve idari düzenlemelerden muaf tutulması yönünde hüküm

ihdas edilmektedir. Bu düzenlemenin, kamu maliyesi ilkeleri, hesap verilebilirlik, şeffaflık ve idari eşitlik yönünden ciddi sakıncalar barındırdığı değerlendirilmektedir.

Parlamentar sistemde görev yapan Cumhurbaşkanı makamı ile cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde icrai yetkilerle donatılmış Cumhurbaşkanlığı kurumu aynı nitelikte değildir. Parlamentar sistemde öngörülen ve 2017 Anayasa değişikliği öncesinde Cumhurbaşkanı “tarafsız devlet başkanı” konumunda görev yürütmüştür. Ancak referandum neticesinde kabul edilen sistem değişikliği ile Cumhurbaşkanı; yasama karşısında sorumsuz ancak yürütme bakımından tam yetki bir organa dönüşmüştür.

Bu anayasal değişiklik sonrası, Cumhurbaşkanlığı teşkilatı da önceki yapıya kıyasla daha kapsamlı, daha büyük ve doğrudan yürütme görevini üstlenen bir teşkilat hâlini almıştır. Bu yapının, kamu kurumları ile eşit idari denetime, bütçe denetimine ve mali sınırlara tabi olması demokratik hukuk devletinin gereğidir.

Özellikle ihale ve taşıt kullanımına dair muafiyetler, kamu kaynaklarının yönetiminde temel ilkeler olan tasarruf, denetim, saydamlık ve kamu yararına uygunluk prensiplerini zedelemektedir. Cumhurbaşkanlığı bünyesinde gerçekleştirilen işlemlerin “gizlilik” gerekçesiyle istisna kapsamına alınması, gerçekçi ve yerinde değildir. Zira, diğer kamu idarelerinde de gizlilik gerektiren pek çok iş ve işlem yapılmaktadır. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı tarafından “gizlilik” kriterinin nasıl belirleneceği de açık değildir. Yalnızca kurum adı üzerinden tanınan ayrıcalıklar anayasal eşitlik ilkesine ve kamu yönetiminde bütünlük esasına aykırılık teşkil edecektir.

Her kamu kurumu kendi görev alanı içinde zaman zaman gizlilik gerektiren faaliyetler yürütmektedir. Genelkurmay Başkanlığı ve Milli İstihbarat Teşkilatı gibi güvenlik odaklı yapılar veya ülkemizin dış ilişkilerini yürüten Dışişleri Bakanlığı da gizlilik gerektiren faaliyetler yürütmektedir.

Ancak gizlilik ihtiyacı, kurumsal muafiyet rejiminden değil, işlem bazlı ihtiyaçlardan doğabilecektir. Halihazırda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3’üncü maddesi kapsamında gizlilik taşıyan alımlara ilişkin istisnalar tanınmış olup, bu tür durumlar için özel düzenlemeler zaten mevcuttur.

Kanun teklifinin komisyon görüşmeleri sürecinde bürokratların bu maddeye duyulan ihtiyaca yönelik söylemleri de çelişki göstermiştir. Komisyon görüşmelerinde ilgili genel müdür ve teklif sahibi “gizlilik” nedeniyle bu istisnalara ihtiyaç duyulduğunu ifade etse de ilgili

daire başkanı tarafından teklife ihtiyaç duyulma nedeni “hızlılık” olarak belirtilmiştir. Bu durum teklifin hazırlanması ve komisyonda görüşülmesi sürecinde iktidarın yasama faaliyetlerindeki ciddiyetsizliğini bir kez daha göstermiştir. İktidarın bu tutumu kamu bürokrasisine de yansımış ve teklife hangi gerekçeyle ihtiyaç duyulduğu bürokratlar tarafından farklı gerekçelerle anlatılmıştır. Kaldı ki hızlılık veya gizlilik konularında ilgili mevzuatlarda zaten istisnai hükümler zaten bulunmaktadır. Bu nedenle belirtilen farklı gerekçelerden her ikisi de kanunlardan istisna tutulmaya dair geçerli nedenler değildir.

Yürütmeye bağlı bir teşkilat olan Cumhurbaşkanlığının bazı temel kamu kanunlarından sürekli ve genel bir biçimde muaf tutulması, diğer kamu kurumlarının eşitlik ilkesine zarar verdiği gibi, kurumsal hiyerarşide de dengesizlik yaratmaktadır. “Gizlilik” gerekçesiyle sunulan muafiyetlerin kapsamının net olarak belirlenmemesi keyfi uygulamalara zemin hazırlayabileceği gibi, denetim mekanizmalarının devre dışı bırakılmasına da neden olacaktır.

Diğer yandan, söz konusu muafiyetlerin geçmişte Başbakanlık veya Devlet Denetleme Kurulu gibi kurumlara tanınıp tanınmadığı yönündeki değerlendirmeler, anayasal bir değişiklik sonrası teşkil edilen yeni yapının doğası itibarıyla geçerliliğini yitirmiştir. Cumhurbaşkanlığı makamı artık yalnızca bir “devlet başkanlığı” pozisyonu değil, doğrudan yürütmenin temsilidir. Bu nedenle söz konusu yapıların eskiyle mukayesesi eksik ve hatalı sonuçlar doğurmaktadır.

Ayrıca, Cumhurbaşkanlığının diğer kamu kurumlarından ayrılarak temel kamu mevzuatından muaf tutulması, özellikle ülkenin içinden geçtiği ekonomik darboğazda toplum vicdanını zedeleyen bir durumdur. Teklifte yer alan düzenleme idarenin bütünlüğü ilkesiyle çelişecek ve kamu idareleri içerisinde çifte standarda sebep olacaktır. Teklifte yer alan bu madde gerek kamu yararı gerekse hukuk devleti ilkesi yönünden açık sakıncalar taşımaktadır.

Madde 8

Müsteşarlık makamının kaldırılarak yerine bakan yardımcılığının getirilmesi, devlet yönetiminde köklü bir kırılmayı temsil etmektedir. Bu adım, sadece idari bir reform olarak değil, aynı zamanda devlet aklının ve kurumsal hafızanın sistemli bir biçimde tasfiye edilmesi olarak değerlendirilmelidir.

Müsteşar, bakanlıklarda siyaset üstü konumuyla görev yapan, yıllarını kamu hizmetine adanmış, kurumu en ince detayına kadar bilen ve yönetimde sürekliliği sağlayan en üst düzey bürokrattı. Bakan değişse bile müsteşar yerinde kalır, böylece siyasi dalgalanmalara karşı devlet

mekanizması dengede kalırdı. Müsteşarlığın kaldırılmasıyla bu istikrar sona ermiş, yerine atanan bakan yardımcılarını tamamen siyasi iradenin birer uzantısı hâline gelmiştir.

Yeni sistemle birlikte liyakat yerini sadakate, teknik uzmanlık ise siyasi yakınlığa bırakmıştır. Bu durum, kamu yönetimini profesyonel kadrolardan arındırarak keyfi ve kısa vadeli kararların hâkim olduğu bir yapıya dönüştürmüştür. Devletin hafızası yok edilmekte, kurumsal bilgi birikimi yok sayılmakta, bakanlıklar her yeni atamayla sil baştan yapılanmaktadır.

Müsteşarlık makamı, sadece bir bürokratik pozisyon değil, aynı zamanda yönetimin bel kemiğidir. Bu makamın ortadan kaldırılmasıyla birlikte, devletin kendi içinde denge kurma ve kriz anlarında akılcı çözümler üretme kapasitesi de zayıflatılmıştır. Bugün karşı karşıya olduğumuz birçok idari aksaklık, bu yapısal çöküşün doğrudan sonucudur.

Bu nedenle, müsteşarlığın kaldırılması kararını kamu yönetimi ilkeleriyle bağdaşmaz, yönetimde kurumsallığı ve liyakati yok sayan bir yaklaşım olarak görüyor; devletin geleneksel hafızasını, teknik gücünü ve istikrarını yeniden tesis edecek bir anlayışın hâkim olması gerektiğini vurguluyoruz.

Madde 10

Türkiye’de devlet memurlarının sendikal hak mücadelesi uzun yıllar sürmüş olup zorlu bir mücadelenin ardından elde edilebilmiştir. Sendika kurma ve sendika üyesi olma hakkı demokratik bir hak olup Anayasa ile de güvence altına alınmıştır. Belirli istisnaları dışında da devlet memurlarının çok büyük bir bölümü bu hakka sahip olarak yıllarca sendika üyesi olabilmıştır. Ancak 2018 yılında 703 sayılı KHK ile istisnaların kapsamı genişletilerek Cumhurbaşkanlığına bağlı kuruluşlardan Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere diğerlerinde istihdam edilen personelin sendika üyesi olma hakkı kaldırılmıştır.

Gelişmiş ülkelerde bu ve benzeri demokratik hakların kullanımı kolaylaştırılmakta ve hatta teşvik edilmektedir. Teklif ile 2018 yılında yapılan ve esasında antidemokratik olan bu uygulama Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sebebiyle kanun yoluyla yapılmak istenmektedir. Oysa olması gereken bu antidemokratik düzenlemenin geri alınmasıdır.

Maddenin Komisyonda görüşüldüğü esnada sendika üyesi olabilecek kamu personelinin 703 sayılı KHK öncesi duruma getirilmesi için tarafımızca önerge sunulmuş olup Ak Parti ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 13

Kanun teklifinin 13’üncü maddesiyle, Acil Çağrı Merkezlerini gereksiz yere arayarak personelin görev yapmasını engelleyen kişilere yönelik idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Ancak maddenin lafzında yer alan “meşgul etmek amacıyla” ifadesi, hem hukuki belirlilik hem de uygulamada öngörülebilirlik bakımından ciddi sakıncalar taşımaktadır.

Anayasa’nın 2’nci maddesi, Türkiye Cumhuriyeti’ni bir hukuk devleti olarak tanımlar. Hukuk devleti ilkesi uyarınca çıkarılan her yasal düzenlemenin açık, anlaşılır, öngörülebilir ve keyfî yorumlara kapalı olması gerekir. “Meşgul etme amacı” gibi niyete dayalı ifadeler, uygulamada yoruma açık alanlar oluşturacaktır. Söz konusu hükmün keyfî bir biçimde uygulanmasına zemin hazırlayacaktır.

Bir kişinin Acil Çağrı Merkezi’ni meşgul etmek kastıyla aramadığını, örneğin sadece merakla veya başka bir iyi niyetle iletişime geçtiğini ileri sürmesi hâlinde, bu fiilin yaptırıma tabi tutulup tutulmayacağı konusunda hukuki belirsizlik doğacaktır. Oysa çağrı merkezlerinin gereksiz yere meşgul edilmesi halinde ortaya çıkan zarar, kişinin niyeti değil, eylemin sonucu ile ilgilidir. Bu nedenle daha nesnel ve sonuç odaklı bir ifade biçiminin benimsenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, aynı maddede düzenlenen “asılsız ihbar” hususu da dikkatle ele alınmalıdır. Toplum güvenliğinin sağlanması bakımından vatandaşların şüpheli veya olağan dışı durumlarda güvenlik birimlerine bildirimde bulunmaları, hem anayasal bir hak hem de toplumsal bir sorumluluktur. Ancak burada yapılan düzenleme, asılsız çıkan her ihbarı doğrudan cezai yaptırıma konu ederek, bireyleri ihbarda bulunmaktan caydıracak niteliktedir. Bazı durumlarda vatandaşlar, yaşanan bir olayın ciddiyetini ve tehlike derecesini öngöremeyebilir. Özellikle aile içi şiddet, yüksek sesli tartışmalar veya kalabalık ortamlar gibi birçok vakada ihbarda bulunan kişinin niyeti kamu yararına olabilirken, olayın sonunda bu ihbarın doğruluğu tespit edilemeyebilir.

İyi niyetli fakat yanlış anlaşılmış ya da doğrulanamamış ihbarların cezai yaptırımla karşılık bulması, vatandaşların benzer durumlarda ihbar sorumluluğundan kaçınmasına yol açabilir. Bu ise kamu düzeni ve can güvenliği açısından riskli bir zemin oluşturur. Asılsız ihbarın cezalandırılmasında, mutlaka kast unsuru dikkate alınmalı ve kişi ihbarı bilerek ve isteyerek yanlış bilgi vererek yapmışsa yaptırıma tabi tutulmalıdır. Aksi halde iyi niyetli vatandaş davranışı cezalandırılmış olacaktır.

Sonuç olarak, gerek Acil Çağrı Merkezlerinin meşgul edilmesiyle ilgili düzenlemelerde yer alan “meşgul etme amacı” ibaresi, gerekse asılsız ihbar konusunda kast ayrımı yapılmadan öngörülen yaptırımlar, temel hukuk ilkeleriyle çelişmekte ve uygulamada ciddi mağduriyetlere neden olabilecektir.

Teklif metninin birinci fıkrasında yer alan ve suçun unsuru olan “meşgul etmek amacıyla arama” ifadesi daha somut bir dille ifade edilmelidir. Bu doğrultuda, suçun unsuru olarak, “acil bir durum olmaksızın bilgi alma, şaka yapma, rahatsız etme, iletişimi kesintiye uğratma ve benzeri sebeplerle gereksiz yere arama” ifadesinin belirtilmesi daha doğru olacaktır.

Komisyon aşamasında tarafımızca söz konusu düzenlemenin yukarıda anlatılan şekilde değiştirilmesi yönünde önerge sunulmuş, ancak bu önergemiz Ak Parti ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 17

Söz konusu kanun teklifinin 17’nci maddesiyle, geçici madde hükmü aracılığıyla, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununda yer alan Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı kadrosuna ilişkin bazı anayasal görevlerin, bu kadro ihdas edilene kadar Adalet Bakanı tarafından belirlenecek bir bakan yardımcısı eliyle yürütülmesi öngörülmektedir. Teklifte yer alan bu düzenleme, Anayasa’nın açık hükümlerine hem şekli hem de maddi anlamda aykırıdır.

Anayasa’nın 159’uncu maddesinde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun (HSK) yapısı ve üyeleri tahdidi olarak sayılmıştır. Anılan maddenin ikinci fıkrasında; "Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Müsteşar Kurulun tabii üyesidir." hükmü yer almakta olup, bu hüküm gereğince Adalet Bakanlığı Müsteşarı, HSK’nın doğal üyesi olarak anayasal bir statüye sahiptir. Bu tabii üyelik, Anayasa tarafından doğrudan verilmiş olup, herhangi bir kanun veya başka bir düzenleme ile değiştirilemez ya da farklı bir makama devredilemez.

Bu çerçevede, müsteşarlık kadrosunun fiilen bulunmadığı bir durumda, bu görevin geçici bir madde yoluyla bir bakan yardımcısına devredilmesi, Anayasa’nın 159’uncu maddesinde açıkça belirtilen üyelik yapısının ihlali anlamına gelmektedir. Ayrıca, burada düzenlenmek istenen yöntem, anayasa ile belirlenmiş bir kurumsal yetkinin, anayasada yer almayan bir makam aracılığıyla kullanılmasına olanak tanımakta, bu da Anayasa’nın üstünlüğü ilkesine ve hukuk devleti prensibine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasa’nın lafzı kadar ruhuna da aykırı olan bu düzenleme, sadece teknik bir geçici madde meselesi olarak görülemez. Bu durum anayasal hükümleri hiçe sayılarak yürütme içinde

yeni bir teamül yaratma çabasıdır. Kadro ihdas edilinceye kadar bir bakan yardımcısına bu yetkinin verilmesi suretiyle, anayasada adı bile geçmeyen bir makam eliyle anayasal yetki kullanılması kabul edilebilir değildir. Bu yöntem, anayasal sistem içinde normal hiyerarşisine karşı hile olarak nitelendirilebilecek bir uygulamadır.

Daha da önemlisi, eğer gerçekten bir müsteşarlık ihdası hedefleniyorsa, yalnızca kadronun geçici şekilde bakan yardımcısı tarafından doldurulması yeterli değildir. Müsteşarlık sistemine dair diğer tüm yasal düzenlemelerin, özlük haklarının, görev tanımlarının ve denetim süreçlerinin yeniden kanuni çerçevede düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak teklifte bu yönde hiçbir irade veya kapsamlı bir düzenleme yer almamaktadır. Bu da yapılan işlemin; samimi ve kalıcı bir kurumsallaşma hedefi taşımadığını, sadece anayasal bir boşluğu geçici maddelerle istismar etme niyetini barındırdığını ortaya koymaktadır.

Müsteşarlık makamı Türkiye Cumhuriyeti idari yapısında uzun yıllar boyunca devletin kurumsal hafızasını, bürokratik sürekliliğini ve tarafsız uzmanlığını temsil eden temel aktörlerden biri olmuştur. 2017 Anayasa değişikliği sonrası yürürlüğe giren cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile bu makamın ilga edilmesi, kamu yönetiminde ciddi bir hafıza kaybına ve kurumsal kırılmaya yol açmıştır. Bu boşluk, bakan yardımcılarını ile doldurulmaya çalışılmış, ancak bu yapı teknik yeterlilik ve idari tecrübe açısından müsteşarlık makamının yerini tutamamıştır.

Adalet Bakanlığı özelinde yapılan bu geçici düzenleme, sadece bu bakanlığı değil, tüm kamu yönetimi sistemini etkileyen daha büyük bir sorunun parçasıdır. Müsteşarlık makamı yalnızca bir kadro değil, aynı zamanda devletin süreklilik ilkesini somutlaştıran bir kurum olmuştur. Bu nedenle, Anayasa’da yer alan tabii üyelik gibi görevlerin, ancak anayasal hükümlere uygun şekilde ihdas edilmiş bir kadro eliyle yerine getirilmesi mümkündür. Aksi yönde atılacak her adım, Anayasa Mahkemesi denetiminde iptale açık niteliktedir.

Teklifte yer alan bu geçici madde ile kadro ihdas edilip atama yapılıncaya kadar Anayasa’ya aykırı duruma devam edilmesi planlanmaktadır. Anayasa’da müsteşara verilmiş olan üyelik fiilen bakan yardımcısı tarafından kullanılacaktır. Anayasal olarak devredilmez olan bu yetkinin kanuna eklenen geçici bir madde ile düzenlenmesi yine Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa’nın hem lafzına hem ruhuna aykırı olan ve kamu idaresinde anayasal yetkilerin yetkisiz kişilere devrini öngören söz konusu madde hakkında Komisyon görüşmeleri sırasında tarafımızca hem Anayasa’ya aykırılık hem de teklif metninden çıkarılması yönünde önerge verilmiş, ancak bu önerge Ak Parti ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Son Söz;

Teklifin geneli ve usule dair yapılan değerlendirmeler, yalnızca şekli değil, esas yönüyle de ciddi anayasal sorunlara işaret etmektedir. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği 703 sayılı KHK hükümlerini büyük ölçüde yeniden yasalaştırmaya yönelik bu teklif, kapsamı itibarıyla hukuk devleti ilkesini zedelemektedir. Yine teklifin yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek Anayasa ve Adalet Komisyonlarının dışlanması, TBMM İçtüzüğü ve anayasal ihtisaslaşma ilkesine de açıkça aykırıdır. Bunun yanı sıra teklif içeriği, kamu yönetimi açısından son derece kritik olan personel rejimiyle ilgili liyakat ve devletimizin kurumsal dengesini tahrip edecek düzenlemeler içermektedir. En çarpıcı sorun ise madde 17’de görülmektedir: Anayasa’nın 159’uncu maddesi uyarınca HSK’nın doğal üyesi olan Adalet Bakanlığı Müsteşarının yerine, geçici madde yoluyla bakan yardımcısının getirilmesi hem lafzı hem de ruhu itibarıyla açık bir anayasa ihlalidir. Bu düzenleme, anayasal bir yetkinin anayasal dayanağı olmayan bir makama devredilmesi anlamına gelmekte ve anayasal sistemi dolanma teşebbüsü oluşturmaktadır.

Bütün bu gerekçelerle teklifin ne yöntem ne içerik bakımından kabul edilmesi mümkün değildir. Bu kanaatle 2/3046 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine karşı oy kullanıyoruz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

1. KANUN TEKLİFİNİN GENELİ HAKKINDA DEĞERLENDİRME

1982 Anayasası, kamu hizmetlerine girişte liyakat ve eşitlik ilkesini açıkça güvence altına almaktadır. Anayasa’nın 70. maddesi, her Türk vatandaşının kamu hizmetine girme hakkı olduğunu vurgulanmakta ve “Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” diyerek kamu görevine alımda “yalnızca görevin gerektirdiği liyakat şartlarının” dikkate alınabileceğini belirtilmektedir.

Bu hüküm aslında kamuda atamalarda objektif kriterler (eğitim, yeterlilik, tecrübe gibi) dışında “ayırım yapılamayacağı” anlamına gelmekte ve esasen siyasi kayırmacılık veya nepotizme karşı anayasal bir engel oluşturmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu da liyakat ilkesini personel rejiminin temel taşlarından biri olarak tanımlanmaktadır. Kanun’un 3. maddesi, devlet memuriyetine giriş, sınıf içi ilerleme-yükselme ve görevden çıkarma süreçlerinin “liyakat sistemine dayandırılacağını” ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasının güvence altına alınacağını ifade etmektedir. Böylelikle devlet memurlarının işe alınmasında ve görev yapmasında temel alınan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ilk giriş bölümünden itibaren devlet memurlarının kariyer gelişiminin adil ve objektif ölçütlere (örneğin sınav başarıları ve performans kriterlerine) göre yapılmasını emretmekte ve aynı zamanda kamu personel rejiminin temelini “sınıflandırma, kariyer ve liyakat” ilkeleri çerçevesinde şekillenmesini içermektedir.

Bu anayasal ve yasal çerçeveye göre “liyakat ilkesi”, kamu görevlerine atanmada ehliyet ve yeterlilik şartlarına uyulması, her adayın eşit yarışma imkanına sahip olması ve kamuda “kariyer basamaklarının adil biçimde” çıkılmasını gerektirir. Anayasa’nın 10. maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesiyle birlikte değerlendirildiğinde, hiçbir kişi veya zümreye sınavsız veya ayrıcalıklı atama imkânı tanınmaması gerektiği ortaya konmaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi kararlarında da “kamu hizmetine girmek liyakat temelli olmalıdır” denilerek devlet memuru statüsüne alınmanın kural olarak “bir sınavda başarılı olma ve objektif koşulları taşıma” şartına

bağlı olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla gerek Anayasa gerek mer’i mevzuat, kamuda atamaların “şeffaf, hesap verebilir ve ehliyet odaklı” olmasını emreden hükümler içermektedir. Bu ilkeler, devlet idaresinde devamlılık, etkinlik ve adaletin sağlanması için temel kabul edilir.

Kamu personel rejiminde yarım asırdır uygulanagelen kariyer meslek uygulaması devletin işleyişinde ve yönetiminde nitelikli personel kaynağı açısından oldukça önemlidir. Kamu personel yönetiminde kariyer meslekler özellikle kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlerin işleyişinde alanında uzmanlaşmış insan kaynağı olup, özellikle deneyimli ve kalifiyeli bürokrat ve teknokratların yetiştirilmesi için oluşturulmuş bir personel yönetim sürecini içermektedir. Kariyer meslek uygulaması kamu eliyle yürütülen hizmetlerin oluşturulmasında, planlanmasında, yönetilmesinde ve devam ettirilmesinde ihtiyaç duyulan devlete bağlı nitelikli insan kaynağının temini için devlet aklıyla oluşturulmuş önemli bir müessesedir. Doğal olarak ihtiyaç duyulan bu nitelikli iş gücünün temini için de özlük haklarının yüksek ve mali imkanlarının yeterli olacağı bir meslek grubu olması gerekmektedir. Çünkü devlet karşısında donanımlı insan kaynağına sahip özel sektör, diğer devletler ve kuruluşlarla olan ilişkilerinden onlardan daha donanımlı ve kalifiyeli insan kaynağına sahip olmalıdır ki güçlü devlet olabilsin ve vatandaşına daha kaliteli hizmet sunabilme imkanına sahip olunsun. Bu noktada hali hazırda kamu personelinin sorunlarına odaklanmak sağlıklı bir devlet işleyişi için gereklilik arz etmektedir.

Kamu personel rejiminde uygulanan kariyer meslek statüsü Anayasanın 70’inci maddesi, 104’üncü maddesi ve 128’inci maddesi çerçevesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun ek 41’inci maddesinde düzenlenmiştir. Mezkûr kanun hükmünde kamu kurumlarının merkez teşkilatlarında istihdam edilecek kariyer uzmanların istihdam şekline ilişkin genel olarak usul ve şartlarına yer verilmiştir. Yine kamu kurumlarının taşra teşkilatlarında çalıştırılacak kariyer uzmanlarına ilişkin olarak Devlet Memurları Kanunu’nun ek 44’üncü maddesinde istihdam yol ve yöntemine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Nitelikli bir kariyer uzman adayının çalışma hayatına girişte iş tercihlerini yaparken göz önünde bulundurduğu önde gelen unsurlardan birisi de o işin sağladığı kariyer imkanının yanı sıra vadettiği maddi ve sosyal imkanlarıdır. Bu çerçevede özellikle kalifiyeli, yetenekli, donanımlı ve seçkin kişilerden seçilmesi öngörülen, bürokrasinin etkin, etkili ve verimli yönetilmesinde her biri önde gelen yönetici adayı olarak değerlendirilen kariyer uzmanlık mesleğinin tercih edilmesinde gelecek vadeden bir kariyer planının yanı sıra yüksek özlük hakları ve maddi olanakları öne

çıkmalıdır. Fakat son yıllarda art arda yapılan düzenlemeler neticesinde kamu meslek sınıfları arasında öne çıkan kariyer uzmanlığı gittikçe popülaritesini kaybetmiş ve kalifiyeli insan kaynağının mesleğe olan talebi bilinçli olarak azaltılmıştır. Böylelikle kamu kurum ve kuruluşlarında liyakate dayalı olmayan, her denilen hatayı ve yanlış işi sorgusuz sualsiz yapacak olan, tek kriterin iktidara sadakat olarak alındığı bürokrasideki kadrolaşmanın önü açılmıştır.

Ayrıca mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve yeterliliğe tabi tutularak uzmanlık alanına ilişkin mesleki gelişimi hedeflenen kariyer meslek uzmanlarının merkez-taşıra ayırımına tabi tutularak özlük hakkı farklılaştırılması kamuda iş barışını bozmakta, maddi ve manevi mağduriyetlere yol açmaktadır. Anayasa Mahkemesi, 05.05.2016 tarihli ve 2016/34 Esas, 2016/30 Karar sayılı iptal hükmünde değindiği üzere merkez-taşıra ayırımının Anayasaya aykırı olduğu ve uzman özlük haklarında farklılık yapılamayacağı vurgulanmıştır. Bu iptal kararına rağmen hükümet şekil yönünden düzenleme yapsa da bu düzenleme AYM’nin iptal kararı gerekçesinde değindiği özlük farklılaşması her geçen yıl artarak devam etmiştir. Bu sorun daha da büyüyerek farklı sorunları doğmasına sebep olmuştur. Özetle; merkez-taşıra ayırımı kaldırılmalıdır. Mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve yeterliliğe tabi tutulan uzman, teftiş ve denetim personellerinin arasındaki özlük ayırımının kaldırılması ve kamu iş barışının sağlanması elzem hale gelmiştir.

Bununla beraber kamuda görev yapan ancak yıllardır özlük haklarını içeren kanuni mevzuatı düzenlenmeyen kamu mühendislerinin sorunları da bulunmaktadır. Birçok alanda kamu hizmetini sağlayan kamu mühendisleri, hem kamu yatırımlarının en verimli ve etkin şekilde kullanılmasını hem de israfın önlenmesini sağlamaktadır. Böylesine önemli sorumluluğu bulunan kamu mühendislerinin özlük haklarının iyileştirilmesi ve hukuki düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

11 Nisan 2025 tarihinde TBMM’ye sunulan “Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı KHK’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, daha önce Anayasa Mahkemesi’nce iptal edilen 703 sayılı KHK hükümlerini kanunlaştırmayı hedeflemektedir. Teklifte özellikle üst düzey atamalarda sınav ve kariyer şartının kaldırılması ve çok sayıda danışman, uzman, müşavir kadrosunun özel usullerle belirlenmesi öngörülmektedir.

Teklif bazı kadrolara atanmada objektif sınav şartını devre dışı bırakmaktadır. Örneğin, teklif metninde “bakan müşaviri kadrolarına, bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümlerine bağlı olmaksızın atama yapılabilir” denilmektedir. Bu

düzenleme, bakanlıklarda “bakan müşaviri” unvanıyla istihdam edilecek kişilerin KPSS veya benzeri herhangi bir yarışma sınavına girmeden, doğrudan atanmalarının önünü açmaktadır. Ayrıca bu kişiler, bakanın görev süresiyle sınırlı olarak görev yapacak ve bakanın görevi bitince görevleri sona erecektir. Siyasi atama niteliğindeki bu istisna, kamuda ehliyet ve kariyer esasını zedeleyerek, üst düzey görevlere gelmenin yolunu liyakat yerine şahsi tanıdık ve siyasi olma kriterine bağlayacak ve devletin liyakat esasına bağlı hiyerarşisi dışında bir yapılanmaya yol açarak siyasi erkin hukuk dışı idari iş yapılmasına yönelik baskı unsurunu daha etkin hale getirecektir. Ayrıca bakan müşaviri sayısında herhangi bir kısıtlama olmaması kamuda israfa neden olmaktadır. Tasarruf tedbirlerinden dem vuran iktidar partisinin bu konuda kısıtlayıcı ve kurum dışından atama yapılmasını engelleyici herhangi bir düzenleme yapmaması veciz atasözünü aklımıza getirmektedir. Ele verir talkını, kendi yutar salkımı!

Teklif ile üst kademe kamu yöneticisi kadrolarına atanmak için gereken bazı deneyim ve kariyer şartları da kaldırılmaktadır. 375 sayılı KHK’ye eklenmesi öngörülen Ek Madde 36’de, “üst kademe kamu yöneticiliği kadro ve görevlerine atanabilmek için, öğrenim durumu şartı dışında belirli bir meslek mensubu veya kurum personeli olma, belirli kadrolarda belirli süre bulunma gibi özel şartlar aranmaz.” hükmü yer almaktadır. Bu değişiklik, bir kurumda belli bir süre çalışmış olma, belirli bir kademeye ulaşma ya da kariyer meslek mensubu olma şartı aranmaksızın dışarıdan kişilerin doğrudan üst düzey yönetici olarak atanabilmesine imkan tanımaktadır. Sonuç olarak, yıllarını kamuda belli bir alanda uzmanlaşarak geçirmiş kariyer personel yerine, yeterli tecrübe ve kurumsal bilgiye sahip olmayan kişilerin sırf siyasi tercihle yüksek görevlere getirilmesi riski doğacaktır.

Kanun teklifi, çeşitli bakanlık ve kurumlarda çok sayıda danışman, uzman ve uzman yardımcısı kadrosu ihdas etmekte veya mevcutları genişletmektedir. Örneğin, bakanlıkların merkez teşkilatında ve bazı üst kuruluşlarda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile belirlenen konularda uzman/uzman yardımcısı istihdamı öngörülmektedir bu kadroların nasıl doldurulacağı önemlidir; eğer açık rekabetçi sınavlar yerine atama veya mülakat ile doldurulurlarsa liyakat ilkesine aykırı durumlar ortaya çıkabilir. Teklifin gerekçesinde her ne kadar uzman yardımcılarının sınav, yeterlik, tez gibi süreçlere tabi olacağı belirtilse de uygulamada bu pozisyonların siyasi referansla doldurulabileceği yönünde haklı endişeler vardır.

Yukarıdaki düzenlemelerin mevcut haliyle hayata geçmesi halinde, kamuda terfi ve atamalarda objektif ölçütlerin yerini sübjektif ve siyasi tercihler alması yüksek olasılıktır. Sınavsız veya ayrıcalıklı atamalar, kurum içindeki özellikle kariyer meslek mensubu memurlarının moralini olumsuz etkilemektedir. Kanun teklifinin verildiği TBMM’nin idari teşkilatında bile müşavir kadrolarına yapılan sınavsız atamalar ile liyakatin hiçe sayılmasının mevcut personelin kariyer motivasyonunu kırmıştır. İşine yıllarca emek veren, sınavlara hazırlanan çalışanlar, hak ettikleri terfileri alamayıp yerlerine dışarıdan siyasi atamalar yapıldığında bu çalışanlarda büyük bir haksızlık ve güvensizlik duygusu oluşmaktadır. Bu tür atamaların sürekli hale gelmesi kamuda verimliliği ve hizmet kalitesini düşürecek ciddi bir sorun olarak öne çıkmaktadır.

Liyakat ve kariyer sistemi, kamuda süreklilik ve kurumsal hafızanın temelidir. Teklifin getirdiği esneklikler, kariyer basamaklarını fiilen ortadan kaldırarak, üst düzey görevlere dışarıdan atamaları kural haline getirebilme potansiyeline sahiptir. Atamaların bu tür bir sürece evrilmesi devlet mekanizmasında “siyasi sadakat” odaklı bir kadrolaşmaya yol açarak, uzun vadede uzmanlığın değersizleşmesine ve kamunun profesyonellik niteliğinin aşınmasına neden olacaktır. Ayrıca kurum kültürüne vakıf olmayan kişilerin atanması kurumların zihnen ve fiilen çürütmesine neden olmaktadır. Özellikle bakan müşavirliği gibi makamların tamamen siyasi atamalara ayrılması, o bakanlığın politik kadrolarla doldurulması anlamına gelir ki bu da bürokrasinin parti devletine dönüşmesi riskini barındırmaktadır.

Sınav gibi nesnel süreçlerin yerini keyfi atamaların alması, kamu görevlilerinin millete karşı sorumluluğu ve hesap verebilirliğini de zayıflatmaktadır. Liyakat sistemi, atanan kişinin işi yapabilecek yetkinlikte olduğuna dair bir garanti sağlamaktadır. Oysa ehliyetsiz atamalar sonucunda kamuda hizmet kalitesinin düşmesi, kamusal kaynakların etkin kullanılmaması ve hatta yolsuzluk risklerinin artması söz konusu olabilir. Bu nedenle teklif edilen düzenlemeler, hukuki meşruiyet kadar yönetsel rasyonellik açısından da tartışmalıdır.

Son yıllarda Türkiye’de kamu personeli atamalarında liyakatten sapıldığına, sınav yerine mülakat veya istisnai kadro gibi yöntemlerin kötüye kullanıldığına dair çok sayıda idari işlemin tesis edildiği görülmektedir. Siyasi sadakat ve torpil iddiaları gerek medya haberleri gerek denetim raporlarıyla belgelenmiştir. Sayıştay’ın çeşitli denetim raporları, özellikle belediyelerde “özel kalem müdürlüğü” kadrosunun memuriyete sınavsız giriş için suiistimal edildiğini ortaya koymuştur. Örneğin Ordu Büyükşehir Belediyesi’nde, 2019 yılında 13 farklı kişi özel kalem

müdürlü olarak atanmış; bu kişilerin bazıları sadece 1-4 gün görev yaptıktan sonra başka kurumlara naklen geçirilerek sınavsız memur olmuşlardır. Sayıştay, belediyede özel kalem kadrosunun “doldur-boşalt” yöntemiyle adeta sıçrama tahtası yapıldığını tespit etmiştir. Bir yılda atanan 13 özel kalem müdüründen 8’inin kısa süre içinde devlet kurumlarına memur olarak geçiş yaptığı, 6 ayı geçenin olmadığı raporlanmıştır Sayıştay bu usulün, Anayasa’nın eşitlik prensibini ve kamu hizmetine girişte liyakat ilkesini ağır biçimde ihlal ettiğini şu sözlerle vurgulamıştır: “...bu kadronun memuriyete sınavsız atama yolu olarak kullanılır hale geldiği, bu suretle kanun önünde eşitlik, kamu görevine girmede eşitlik ve liyakat ilkesine aykırı bir durum oluşmasına sebebiyet verilmiştir”. Yani sınava girerek yarışan adaylar dururken, doğrudan atamayla memur olma fırsatı yaratılması, hem yasal amacı dışına çıkmakta hem de büyük bir adaletsizlik doğurmaktadır.

Benzer şekilde, TBMM’nin idari teşkilatında da son dönemde “müşavir” unvanıyla sınavsız atamalar yapıldığı gündeme gelmiştir. Bir soru önergesine verilen yanıtta, Meclis Başkanı tarafından doğrudan atanan 80 müşavir bulunduğu, bunlardan “istisnai kadroda memur yapılan” 32 kişinin özel kalem müdürlüğü aracılığıyla kuruma alındığı anlaşılmaktadır. Bu durum kamuoyunda tepki çekmiş; zira TBMM gibi millete örnek olması gereken bir kurumda bile kariyer personelin önü kesilerek, dışarıdan torpilli atamalar yapıldığı görülmüştür. Nitekim yüksek puanla KPSS kazanıp atama bekleyen binlerce gencin olduğu bir ortamda, bazı kişilerin ayrıcalıklı şekilde sınavsız memuriyete geçmesi, toplumsal adalet duygusunu zedelemektedir.

Özellikle 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sonrasında kamu personeli alımlarında merkezi sınav puanının yanında sözlü mülakat uygulaması yaygınlaştırılmış ve pek çok alanda belirleyici hale getirilmiştir. Bu mülakatların objektiflikten uzak ve torpile açık olduğu, sayısız örnekte görülmektedir. Eğitim sektöründe, sendikalar proje okulları gibi kritik atamalarda siyasi sadakatin belirleyici olduğunu dile getirmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının hiçbir objektif kriterle bakmadan istediği öğretmeni proje okullarına atayabildiği, “öğretmen ve yönetici atamalarının uzun süredir siyasi sadakatin belirleyici olduğu” görülmekte, buna ilişkin uygulamaları basına yansımaktadır. Bu tespitler kamuda liyakatin yerine partizan kayırmanın geçtiğine dair önemli bir güncel veridir.

Son yıllarda liyakat dışı atamalara dair pek çok çarpıcı örnek basına yansımıştır. Bazı bakanlık veya kurumlarda, alakasız eğitim veya uzmanlık geçmişine sahip kişilerin üst görevlere getirildiği görülmüştür. Örneğin, ekonomi eğitimi olmayan bir kişinin Hazine ve Maliye Bakanı olarak

atanması, iş güvenliği eğitimi olamayan bir akademisyenin iş güvenliğine ilişkin genel müdürlüğe atanması, Sosyal Güvenlik Kurumuna kurum dışından bir ilahiyatçının atanması veya meslek memuru kökenli olmayan kişilerin büyükelçi yapılması gibi örnekler kamuoyunda “ehil olmayanın göreve getirilmesi” tartışmalarını alevlendirmiştir. Bu tür atamalar, toplum nezdinde devlete duyulan güveni sarsmakta ve “iş ehline verilmeli” ilkesinin çiğnendiği algısını güçlendirmektedir.

Yukarıdaki bulgular kamuda son dönemde liyakat ilkesinin sistematik olarak aşıldığını göstermektedir. Sınav dışı atamaların ve siyasi referansın öne çıkması, hem genç nesillerin fırsat eşitliği ümidini kırmakta hem de devlet mekanizmasının ehil kadrolarla çalışmasını engellemektedir. Bu tablo karşısında, 703 sayılı KHK hükümlerini kanunlaştırarak bu uygulamaları kalıcı hale getirmek, zaten eleştiri konusu olan liyakat erozyonunu yasallaştırmak anlamına gelecektir.

Anayasa Mahkemesi, 703 sayılı KHK’nın çeşitli hükümlerini iptal ederken hem usule ilişkin yetki aşımı hem de bazı maddelerin içerik yönünden Anayasa’ya aykırılığına değinmiştir. Özellikle kamu personeline dair düzenlemelerde Mahkeme, Anayasa’nın öngördüğü liyakat ve hukuk devleti ilkelerine atıf yapmıştır. Her ne kadar 703 sayılı KHK’nın tümü iptal edilmemişse de Mahkeme’nin iptal gerekçeleri incelendiğinde şu noktalar öne çıkmaktadır:

- Yasal Dayanak ve Usul: 703 sayılı KHK, 2017’deki Anayasa değişikliğiyle öngörülen yeni Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyum amacıyla çıkarılmış bir yetki KHK’sı idi. Ancak Anayasa Mahkemesi, bu KHK’nın bazı hükümlerinin verilen yetki sınırlarını aştığını, konuyla ilgisiz değişiklikler içerdiğini belirleyerek iptal kararı verdi. Özellikle kamu personel rejimine dair bazı değişikliklerin uyum amacı dışında ve KHK ile düzenlenemeyecek nitelikte olduğu tespit edildi. Mahkeme, Anayasa’nın 128. maddesi gereğince memurların nitelikleri, atanmaları ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiğini hatırlatarak, bu tür konuların KHK yoluyla değil ancak kanuni düzenlemeyle yapılabileceğine hükmetmiştir. Bu aslında liyakat ilkesiyle de bağlantılı usule ilişkin bir noktadır: Personel rejimini kanunla düzenleme şartı, keyfi uygulamaların önlenmesi ve liyakat esasının korunması içindir.

- Liyakat ve Eşitlik Vurguları: Anayasa Mahkemesi’nin 703 sayılı KHK’ya dair kararında doğrudan “liyakat” sözcüğü geçmese de kararın ruhunda kamu hizmetine giriş ve görevde yükselmede eşitlik ve ehliyetin gözetilmesi gerekliliği yer almaktadır. Nitekim Mahkeme üyelerinin görüşlerinde bu husus açıkça ifade edilmiştir. Karara ilişkin bir karşı oy gerekçesinde, “657 sayılı Kanun’a göre kamu hizmetine girmek liyakat temelli olmalıdır. Memur statüsünde işe alınmak ve çalışmak kural olarak bir seçme sınavında belli bir puanı alma ... şartına bağlıdır.” denilerek Anayasa’nın 70. maddesindeki liyakat vurgusuna atıf yapılmıştır. Bu ifade, devlet memurluğuna alımda yarışma sınavının ve objektif kriterlerin vazgeçilmez olduğunu Mahkeme nezdinde de teyit etmektedir. Yine aynı gerekçe, istisnai yöntemlerle memuriyete atananların, sınavla girenlere nazaran ayrıcalık elde etmesinin Anayasa’nın eşitlik ilkesine (md.10) ve kamu hizmetine girme hakkına (md.70) aykırı olduğu belirtilmiştir.
- İptal Edilen Maddelerde Liyakat İhlali: 703 sayılı KHK ile getirilen ve Mahkemece iptal edilen bazı hükümler, doğrudan liyakat ilkesini zedeleyen düzenlemelerdir. Örneğin, rektör atamalarında üniversite içinde seçim kaldırılarak tüm yetkinin Cumhurbaşkanı’na verilmesi, AYM tarafından KHK ile düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bu karara ana muhalefet partisi tarafından yapılan itirazın gerekçesinde, rektörlük gibi önemli bir kamu görevine atamanın keyfi olmaması, kanuni çerçevede ve liyakat ölçütleriyle yapılması gerekliliği dolaylı olarak vurgulanmıştır. Benzer şekilde, Merkez Bankası Başkanı’nın görev süresini kısaltan ve Başkan’ı kolayca görevden alabilmeyi sağlayan hüküm de 703 sayılı KHK kapsamında iptal edilmiş, böyle kritik bir pozisyonun siyasi tasarruflarla doldurulmasına karşı Anayasa’nın 128. maddesi hatırlatılmıştır.

Özetle; kamu personel rejiminin “devletin temel organlarının işleyişi” açısından kritik bir alan olduğunu ve bu alandaki düzenlemelerin Anayasa ilkelerine uygun olmak zorunda olduğu şüphesizdir. Mahkeme, iptal kararlarıyla yasama organına bu konuda “Anayasal sınırları aşmama uyarısı” yapmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle birlikte oluşan bu hukuki boşluk birçok yönden süregelen sorunlar meydana getirmiştir. Liyakat ilkesi, gerek Anayasa’nın başlangıcındaki hukuk devleti ve adalet vurgusunun, gerek 70. maddedeki eşitlikçi yarışma anlayışının bir yansımasıdır. Bu çerçevede, şimdi kanun teklifiyle Meclis gündemine gelen

hükümler değerlendirilirken de liyakat hassasiyeti dikkate alınmalıdır. AYM’nin daha önceki kararlarıyla birlikte değerlendirildiğinde, “usulüne uygun kanunla yapılsa dahi, içerik bakımından liyakat ve eşitlik prensiplerini zedeleyen düzenlemelerin meşruiyet sorunu yaratacağı” mesajını vermektedir.

Kamu yönetiminde liyakat erozyonu meselesi, son yıllarda akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve denetleyici kurumların sıkça dile getirdiği bir endişedir. 703 sayılı KHK’nin iptaliyle gündeme gelen ve şimdi kanun teklifiyle sürdürülmek istenen düzenlemeler de bu endişeleri artırmaktadır.

İdare hukuku uzmanları, liyakat ilkesinin hem hukuki meşruiyet hem de devletin fonksiyonelliği açısından vazgeçilmez olduğunu belirtmektedir. Ülkemizde bu ilkenin gün geçtikçe göz ardı edildiği Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminden sonra yaygınlaşan mülakat uygulamalarının binlerce genci mağdur ettiği, liyakatli kişilerin hak ettikleri makamlara gelemeyeceği görülmektedir. Yine aynı bağlamda, üst kademe yöneticilerin Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan atanıp görevden alınabilmesi gibi uygulamaların, “önemli kurumlarda hak edenin değil, sadakat gösterenin yükselmesi” sonucunu doğurmaktadır. Bu olgular sistemdeki çarpıklığın sadece kişisel mağduriyet değil, kurumsal verimlilik sorunu da yarattığını göstermekte ve liyakatten uzaklaşmanın uzun vadede yozlaşma ve devlet krizine yol açma riskini de beraberinde getirmektedir.

Kamu görevini bir “emanet” olarak gören ve “emaneti ehline vermek” ilkesini benimseyen bir gelenekte, ehil olmayan kişilerin sırf sadakat uğruna görevlere getirilmesi hem ahlaken hem vicdanen yeri olmayan bir olgudur. Emanetlerin mutlaka ehil olanlara verilmesinin emredildiği değerlere sahip bir siyasi gelenekten geldiğini iddia eden iktidar mensuplarının bakanlık müşavirliği, danışmanlık gibi makamları ehil kişiler yerine siyasi yakınlığa göre dağıtması, sadece hukuka aykırılık değil aynı zamanda ahlaki bir zafiyet olarak da görülmelidir. Liyakat ilkesine uyulmaması, adalet duygusunu zedeleyerek toplumsal huzura da zarar verir. Kamu personel rejiminde, “işin ehline verilmesi” hem Anayasal bir gereklilik hem de ahlak temelinde bir sorumluluktur.

Benzer şekilde, birçok sivil toplum kuruluşu partizan kadrolaşmanın devlet yapısını tahrip ettiğine dikkat çekmektedir. Kamuda liyakat eksikliği, yalnızca kişisel torpil meselesi değil, aynı zamanda kamu hizmetlerinin kalitesini düşüren ve vatandaşın devlete güvenini sarsan bir yapısal sorundur.

Yukarıda bahsedilen Sayıştay raporları açıkça göstermiştir ki, liyakat ilkesinin ihlali somut zararlara yol açmaktadır. Eşitsiz ve haksız atamalar, genç nesillerin kamudaki fırsat eşitliğine olan inancını yılmaktadır. Sayıştay, pek çok raporunda sınavsız atamaların yaygınlaşmasını eleştirmiş ve istisnai memuriyet kadrolarının “amaç dışı kullanımının” önüne geçilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu uyarılar esasında kamu kurumlarının liyakatten sapması halinde devlet mekanizmasında oluşacak çürümenin önlenmesi amacını taşır.

703 sayılı KHK ile getirilen ve Anayasa Mahkemesi’nce iptal edilen hükümlerin kanun teklifiyle yeniden gündeme gelmesi, tüm bu kesimlerin dile getirdiği endişeleri haklı çıkarırcasına, liyakat ilkesine yeni bir darbe vurma potansiyeli taşımaktadır.

Özellikle alanında uzman ve liyakat yoluyla göreve gelmiş olan kariyer meslek mensuplarının çalıştığı kuruma bağlılığı ve sevgisi yine bu kurumun ve dolayısıyla devletin gücü ve başarısı olacaktır. Fakat son yıllarda yapılan düzenlemeler ve seyyanen zam gibi uygulamalarla üst yönetici adayı olan ve kamu kurumunun en nitelikli personelleri olan kariyer meslek kadrolarının mali ve sosyal haklarında gerilemeler yaşanmıştır.

Nitelikli bir kariyer meslek adayının iş seçimi yaparken göz önünde bulundurduğu önde gelen unsurlardan birisi de o işin sağladığı maddi ve sosyal imkanlarıdır. Bu noktada özellikle kalifiyeli, yetenekli ve seçkin kişilerden seçilmesi öngörülen, bürokrasinin etkin ve verimli yönetilmesinde her biri önde gelen yönetici adayı olarak değerlendirilen kariyer mesleklerinin tercih edilmesinde yüksek özlük hakları ve maddi olanakları öne çıkmalıdır. Fakat son yıllarda art arda yapılan düzenlemeler neticesinde kamu meslek sınıfları arasında öne çıkan kariyer meslekler gittikçe popülaritesini kaybetmiş ve kalifiyeli insan kaynağının mesleğe olan talebi bilinçli olarak azaltılmıştır. Mevcut iktidarın oluşturduğu devlet düzeninde oluşturulan yeni sistemde liyakat ve uzmanlığın yerine adam kayırma ve sorgusuz itaat kültürüne yer vermesiyle birlikte kariyer meslek grupları nitelikli insan kaynağını çekme becerisini giderek kaybetmiştir. Daha önceleri herkes tarafından yüksek talep gören ve neredeyse her gencin gıpta ile baktığı kariyer meslek kadroları artık aranan ve gözde bir meslek olmaktan çok uzaktadır. Esasen devlet geleneğinde önemli bir geçmişi olan kariyer mesleğe kabul edilen personelin yetiştirilmesi usta çırak ilişkisi içinde donanımlı bir birey olarak yetiştirilmesi geleneği vardır. Fakat özellikle son 20 yılda yapılan sistematik dönüşümle özellikle devlet hafızasının aktarımında oldukça önemli bir yeri olan kariyer meslek grubu yardımcılarının yetiştirilme süreçleri sekteye uğrattılmış, göreve yeni başlayacak

olan meslek adaylarının karşılaştıkları maddi, sosyal ve yönetsel sorunlar donanımlı insan kaynağının hızlıca kamu dışına kaçmasına neden olmuştur. Devletin yönetim kademesinin oluşturulmasında kariyer meslek grubu yardımcısının yetiştirilme süreci oldukça önemlidir. Fakat daha mesleğe alınma aşamasında yaşadıkları sürecin neticesinde aslında uzun yıllar devlete hizmet etmesi ve bilgi ile yeteneğinden faydalanması düşünülen kariyer meslek mensupları kurumlarına bir bağlılık oluşturamamakta ve ilk fırsatta kurumlarından ayrılmaktadırlar.

Yine özellikle yeni oluşturulan kariyer mesleklerinde ihtiyaç duyulan eğitim ve yetiştirilme sürecinde aksaklıklar yaşanmaktadır. Kariyer meslek mensuplarının mesleğe alınmalarında uygulanacak sınav, tez yazımı, yabancı dil düzeyi ve yeterliliğe ilişkin hususlar yönetmeliklerle açıkça belirlenmişken yetiştirilmeleri konusunda yeterli düzeyde bir düzenleme bulunmamaktadır. Özellikle kariyer meslek adaylarının yetiştirme süreçlerinde geleceğin yöneticileri olduğu hususu göz ardı edilmemeli ve bu husus gözetilerek uygun çalışma ortamı sağlanmalıdır. Maalesef birçok kurumda kariyer mesleklerin görev tanımlarında muğlaklık bulunmakta ve görevin yapılmasında amirinin inisiyatifine bırakılmış düzenlemeler mevcuttur. Genellikle kurumların kariyer mesleklerine ilişkin yönetmeliklerinde amirleri tarafından verilecek diğer görevleri yerine getireceğine dair hüküm yer almaktadır. Böylelikle kariyer meslek mensuplarına alanı dışında görev verilebilmesinin yolu açılmış bulunmakta ve amirin keyfilğine geçit verilmektedir.

Liyakatin öncelenmediği kamu personel rejiminde maalesef ciddi yeterlilik süreçlerini geçerek mesleğe alınan kariyer meslek mensupları gelinen noktada tüm bu süreçleri geçerek ulaşılması zor bir mesleğe adım atan kariyer mesleklerine ayrılan ücret maalesef bu süreçlerin hiç birisine tabi olmayan vasıfsız bir memurun veya kamu işçisinin ücretine yakın düzeye getirilmiştir. Maalesef gelinen son noktada bilinçli ve sistemli bir şekilde liyakate dayalı kamu personel rejimi giderek yok edilme aşamasına getirilmiştir. Bu noktada en büyük sıkıntının kendilerinde daha yetenekli ve üst düzeyde personelin bulunmasını istemeyen liyakatsiz yöneticilerin olduğu aşıkardır.

Bu bağlamda Anayasa'nın 2, 10, 70 ve 128. maddelerindeki ilkeleri göz ardı eden söz konusu teklifin kamuda kadrolaşma ve partizanlık riskini artıracaklarını mevcut iktidarın geçmişteki uygulamalarına bakarak söylemek yanlış olmayacaktır. “Emanetin ehline verilmediği” bir sistemin sürdürülebilir olmayacağı, devlet mekanizmasının liyakat olmadan çökeceği bir durumda bu teklifin mevcut haliyle yasalaşması halinde doğacak sakıncaların giderilmesi ancak meşruiyeti kuvvetli ve vicdani temeli sağlam bir iktidar anlayışı ile mümkün olacaktır.

2. KANUN TEKLİFİNİN GENELİ ÜZERİNDE HUKUKİ DEĞERLENDİRME

2.1.KANUN TEKLİFİNİN GEREKÇE KISMI

21/01/2017 tarihli 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişiklik neticesinde parlamenter hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin nasıl işlevsiz ve hukuka aykırı olduğu iş bu kanun teklifi ile açıkça belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 04/06/2024 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 07/12/2023 tarih ve 2018/117 Esas 2023/212 Karar sayılı ve 05/06/2024 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 07/12/2023 tarih ve 2021/ 125 E. 2023/213 Karar sayılı kararları ile 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle getirilen hükümlerin önemli bir kısmını Anayasanın mülga 91. maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenemeyecek hususları içerdiğinden ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 7142 sayılı yetki Kanunu kapsamında olmadıkları gerekçesiyle iptal etmiştir. İlgili Anayasa Mahkemesi kararı dikkate alındığında komisyon gündeminde olan kanun teklifinin açıkça hukuk ve hakkaniyete aykırı olarak düzenlenen maddelerin tekrardan söylem değişikliği ile dayatılmasıdır. Kanun yapma usul ve esaslarına aykırı olarak ben yaptım olduğu zihniyetinin sonucunda kanun teklifi hazırlanmış olup gene Anayasaya aykırılık ve ilgili kanunlara aykırılık içermekte olan bir teklif düzenlenmiştir.

2.2.KANUN TEKLİFİNİN MADDE GEREKÇELERİ

Sadece 17. Madde ve 22. Maddelerde yeni bir düzenleme yapılmakta olup 31. Madde yürürlük ve 32. Madde yürütme maddesidir. Diğer tüm maddeler incelendiğinde Anayasa Mahkemesi'nin 07/12/2023 tarihli 2018/117 Esas 2023/212 Karar sayılı kararı ile iptal edilen hususlarda düzenleme yapılmıştır.

İlgili Anayasa Mahkemesi kararı incelendiğinde Anayasa'nın 87. maddesinde kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; yine anılan maddenin 6771 sayılı Kanun'la değiştirilmeden önceki hâlinde Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış; mülga 91. maddesinde ise KHK'ların hukuksal rejimi belirlenmiştir.

6771 sayılı Kanun’la Anayasa’ya eklenen geçici 21. maddenin (F) fıkrasının birinci cümlesinde “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.” denilmek suretiyle Anayasa’nın 91. maddesinin yürürlükten kaldırılma tarihine kadar çıkarılmış ve yürürlükte bulunan KHK’ların geçerliliklerini sürdürmeye devam edeceği hükme bağlanmıştır. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise “Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler hakkında 152 nci ve 153 üncü maddelerin uygulanmasına devam olunur.” hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu cümlede Anayasa’nın, KHK’ların iptal davası yoluyla Anayasa’ya aykırılığının ileri sürülebilmesine ilişkin 150. ve 151. maddelerine açıkça yer verilmemiş ise de anılan hükmü yorumlayan Anayasa Mahkemesi iptal davası yönünden de olağan KHK’lara ilişkin yargısal denetim yetkisinin devam ettiğini kabul etmiştir.

Yetki Kanunu’nun genel gerekçesinde, Anayasa’da yapılan değişiklikle parlamenter hükûmet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçildiğinden, yeni hükûmet sistemine geçiş için yapılan değişikliklerin ilgili kanunlarda bazı düzenlemelerin yapılmasını gerekli hâle getirdiği belirtilmiş, bu kapsamda çıkarılacak KHK ile Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin gerektirdiği düzenlemelerin yapılmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir. Bu çerçevede, Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla bazı kanun ve KHK’larda değişiklik yapılması için dava konusu 703 sayılı KHK çıkarılmıştır.

2.3.703 SAYILI KHK’NIN İPTALİ HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli kararıyla, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin (KHK) bazı hükümlerini Anayasa’ya aykırı bularak iptal etmiştir. Söz konusu KHK, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’ne geçiş sürecinde anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla çıkarılmış olup birçok kanun ve KHK’da değişiklik öngörmekteydi.

Anayasa Mahkemesi’nin denetiminde, KHK’lar yalnızca içerikleri yönünden değil; konu, amaç, kapsam ve ilkeleri açısından da dayandıkları yetki kanununa ve Anayasa’ya uygunluk bakımından değerlendirilmektedir. Anayasa’nın mülga 91. maddesi, belli konuların KHK ile düzenlenmesini yasaklamıştır. Aynı şekilde mülga 163. maddede bütçede değişiklik yapılmasının KHK ile mümkün olamayacağı açıkça ifade edilmiştir. Bu çerçevede, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin

yalnızca yasak alana girmeyen konularla sınırlı olduğu açıktır. Yetki kanununa dayanmayan, kapsamını ve amacını aşan veya yasak alana giren düzenlemeler Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır.

Nitekim Mahkeme kararında, bu hususlara özellikle dikkat çekilmiş; 703 sayılı KHK'nın bazı hükümlerinin yetki kanununun kapsamına girmediği, bazılarının KHK ile düzenlenmesi yasak olan hak ve özgürlüklere ilişkin olduğu, bazı kuralların ise içerik itibarıyla Anayasa'ya aykırılık taşıdığı belirtilmiştir. Özellikle KHK'nın sadece şekli uygunluk açısından değil, içerik açısından da anayasallık denetimine tabi olduğu, kararın gerekçelerinde açıkça vurgulanmıştır.

Kararda iptal edilen düzenlemeler bakımından, TBMM'ye 12 aylık bir süre tanınmış ve bu sürenin Haziran 2025'te dolacak olması sebebiyle ilgili kanun teklifleri gündeme alınmıştır. Bu durum, yürütme organının anayasa değişikliklerine uyum adı altında gerçekleştirdiği bazı düzenlemelerin, anayasal sınırlar gözetilmeden yapıldığını ortaya koymaktadır.

703 sayılı KHK, yeni hükümet sisteminin ilk uygulamalarından biri olarak, Cumhurbaşkanının göreve başladığı 9 Temmuz 2018 tarihinden hemen sonra yürürlüğe girmiştir. Ancak kararname, yalnızca teknik uyum düzenlemeleriyle sınırlı kalmamış; yürütme yetkisinin kapsamı ve kullanımına ilişkin çok sayıda anayasal sınırı fiilen aşan müdahaleler içermiştir. Özellikle, yasama organını etkisizleştiren ve yürütmenin yetki alanını genişleten düzenlemeler, Anayasa'nın temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Örneğin, (teklifin 15. maddesi) Adalet Bakan Yardımcısının Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na doğal üye yapılmasına ilişkin hüküm de iptal olmuştur. 2017 Anayasa değişikliğinde Kurulun yapısına ilişkin böyle bir değişiklik öngörülmemesine rağmen, 703 sayılı KHK ile bu yönde düzenleme yapılmıştır. Mahkeme, bu düzenlemenin anayasa değişikliğine uyum sağlama amacı taşımadığı ve Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı, anayasal sınırlar gözetilmeksizin çıkarılan KHK'ların yasama yetkisinin ihlali anlamına geldiğini tekrar göstermiştir. Bu çerçevede TBMM'nin önünde bulunan düzenleme sürecinde, yalnızca iptal edilen hükümlerin yeniden düzenlenmesi değil, anayasal yetki sınırlarının ve kuvvetler ayrılığı ilkesinin gözetilmesi yönünde bir irade ortaya konulması gerekmektedir.

2.4.TORBA KANUN UYGULAMASI VE TEKLİFİN TALİ KOMİSYONLARDA GÖRÜŞÜLMEMESİ HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Torba kanun uygulaması, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesini zedelemekte; özellikle bu ilkenin bir gereği olan hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik esaslarıyla açıkça çelişmektedir. Her ne kadar söz konusu yöntemin anayasal ilkelere aykırılığı defalarca dile getirilmişse de iktidar bu uygulamadan vazgeçmemekte ve bu durum Anayasa'nın sistematik şekilde ihlali anlamına gelmektedir.

Öte yandan teklif, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararları doğrultusunda hazırlanmış olsa da, Anayasa'ya uygunluk bakımından Anayasa Komisyonu'nda görüşülmesi ve bu komisyondan görüş bildirir bir rapor alınması gerekmektedir. Buna ek olarak, teklifin 15., 16., 17. ve 21. maddeleri doğrudan Adalet Komisyonu'nun görev alanına girmekte olup, Plan ve Bütçe Komisyonu ile ilgisi bulunmamaktadır. Ancak teklife ilişkin süreçte, Anayasa ve Adalet Komisyonlarına havale yapılmış olmasına rağmen tali komisyonların raporları alınmamıştır.

3. MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

1. Madde; Bakanlıklarda görevli üst düzey bürokratların mevcudiyetine rağmen ayrıca özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakan müşaviri atanması tasarruf tedbiri hükümleri uygulayan hükümetin sadece tedbiri sözde uyguladığı hangi önem ve öncelik taşıyan durum için müşavir alınması gerekliliği mevcut kadro yapısına ve idarenin kanuniliği ilkesine aykırı olarak ilgili bakana keyfiyet tanınmaktadır.

Bu düzenlemeyle birlikte, bakanlıklarda “bakan müşaviri” sıfatıyla görevlendirilecek kişilerin KPSS ya da benzeri herhangi bir rekabetçi sınava tabi tutulmadan doğrudan atanmasının yolu açılmaktadır. Ayrıca bu görevlendirmeler, yalnızca ilgili bakanın görev süresiyle sınırlı tutulacak; bakanlık değiştiğinde bu kişiler de görevden alınacaktır. Bu şekilde siyasi nitelikli bir istisna oluşturularak, kamu yönetiminde ehliyet ve kariyer ilkeleri ciddi şekilde örselenmekte; üst düzey kadrolara ulaşmak artık liyakate değil, şahsi yakınlık ya da siyasi sadakate bağlı hale getirilmektedir. Bu durum, devletin liyakat temelli idari yapısını aşındırarak, siyasi otoritenin yasal sınırların dışına çıkarak idare üzerinde daha güçlü bir etki kurmasına zemin hazırlamaktadır. Üstelik bu müşavirlik pozisyonları için herhangi bir sayısal sınırlamanın getirilmemesi, kamu kaynaklarının ölçsüz biçimde tüketilmesine ve israfa neden olmaktadır.

Bakan müşavir kadrolarına kanunun atama, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümlere bağlı olmadan atama yapılması öncelikle Anayasa 2. Madde hukuk devletine aykırı olup ayrıca Anayasa 10. Madde kanun önünde eşitlik ilkesine de aykırıdır. Ayrıca son fıkra hükmü gereğince bakanlık müşavirlerine yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintiler tabi olmayacağına ilişkin amir hüküm keyfiyeti ve hukuksuzluğu alenen göstermektedir.

2. 3. ve 23. Madde: Uzman ve uzman yardımcısı alımına ilişkin olarak düzenlenen madde için merkez teşkilatında görevlendirilmek üzere Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapma hakkı verilmesi istenilmektedir. Kamudaki müfettiş sayısının her geçen gün azaldığı bir gerçektir. Bu durum kamu kurumlarına teftiş ve inceleme noktasında eksikliklere ve iş yükü artışına sebebiyet vermektedir. Yapılacak olan düzenleme iş yükü hafifletilmesi ve inceleme sorununun çözümüne olanak sağlayacak olması açısından olumludur. Ancak bu yetkinin uzmanlara verilirken seçici olunmalı ve kurum içinde sınav ile yeterli olanlar tercih edilmelidir. Geçmiş dönemlerde de kamuda bu tarz yetkilendirme sınavlarının yapıldığı bilinmektedir. Vergileme tekniğinin her geçen gün daha da zorlaştığı ve kamuda yeterli düzeyde uzmanında bulunması göz önünde bulundurularak bu uygulamanın titiz bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Teklifin 23. ncü maddesinde, Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer istihdamına ilişkin yapılan düzenleme yapılmakta olup usul ve esaslar belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi’ nin 2016/34 E. 2016/30 K. sayılı 05/05/2016 tarihli kararına ilişkin, Anayasa’nın 148. Maddesi gereğince yargısal denetimin Anayasa Mahkemesi’nce yapılacağı aşıkardır. Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanunda belirtilen sınırlar içerisinde KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Yetkinin dışına çıkılması halinde KHK Anayasa’ya aykırı olur. KHK ‘ların Anayasa’ya uygunluk denetimi kanunların denetiminden farklı olup Anayasa 11. Maddesi hükmünce kanunlar Anayasa aykırı olamayacağı belirtilmiştir. Ancak KHK’ lar için konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa’ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa’nın mülga 91. Maddesi 1. Fıkrasında belirtilen hüküm gereğince TBMM, Bakanlar Kuruluna anacak KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda KHK çıkarma

yetkisi vermektedir. Anayasa Mahkemesi ilgili kararında 6223 sayılı Yetki Kanunu ‘nun amaç, kapsam ve ilkeleri bakımından kamu personelinin mali ve sosyal haklarına ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna doğrudan bir düzenleme yapma yetkisini vermediği, ancak mali ve sosyal haklarla ilgili hükümlerin 6223 sayılı Yetki Kanunu’nun amacı ve kapsamına giren konularda yapılan düzenlemelerin doğal sonucu olması durumunda mümkün olabileceği, 6223 sayılı Yetki Kanunu’ da öngörülen amaç, kapsam ve ilkeleriyle bağlantılı olmaksızın sırf mali konularda düzenleme yapılamayacağını açıkça belirtmiştir. Personelin mali haklarına ilişkin bir düzenleme yapılan KHK’ da mevcut veya yeni ihdas edilen ya da bir başka bakanlıkta birleştirilen bakanlıkların göre, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesiyle bağlantılı ve bunların zorunlu sonucu olmayıp doğrudan mali haklara ilişkin bir düzenleme yapılarak Anayasa 91. Maddesine aykırılığa sebebiyet verilmiştir. Gömleğin düğmesi baştan yanlış iliklenmesinden kaynaklı oluşan sorunlar ve mağduriyetler her geçen artarak devam etmektedir. Bu durumda kamuda iş barışını zedelemekte ve uzmanların kuruma aidiyet duygularını zedelemektedir.

Resmi gazetede yayınlanmasından 1 yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülen karar Resmi Gazetede 24/05/2016 tarihinde yayınlanmıştır. Yayınlanma ve 1 yıllık süre dikkate alındığında ülkemizdeki mevcut Anayasal, idari ve hukuki değişikliklerin etkisi ile halen ilgili kararın uygulanması tam olarak gerçekleştirilmemiş ve Anayasa 10. Maddesi gereğince Kanun önünde eşitlik ilkesi ihlal edilerek halen mağduriyetler giderilmemiştir.

Özetle; merkez teşkilatı ile taşra teşkilatı uzmanları arasında mevcut ekonomik farklılıklarda aynı idarede yer alan şahıslar arasında Anayasa’nın 10. maddesi hükmünce kanun önünde eşitlik ilkesine aykırıdır.

4. Madde: Teklifin 4. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanunu’na eklenen geçici 29. madde yeniden düzenlenmekte ve kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) askeri hâkim sınıfından olup emekliye ayrılmış olan Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı ve üyeler ile geçici 27. maddenin yedinci fıkrası kapsamındaki kişiler ile bunların emeklilerinin sağlık giderlerinin, 64. maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde Danıştay bütçesinden karşılanması öngörülmektedir. Anayasa Mahkemesinin mülga 91. Madde hükmünce iptal etmiş olduğu metin 2575 Sayılı Danıştay Kanunu’nun geçici 29. Maddesinde değişiklik yapılarak sağlık giderleri ilgili hükümler gereğince Danıştay bütçesinden karşılanacağı belirlenmiştir.

Düzenleme, AYİM’in kapatılmasının ardından ortaya çıkan statü farklılıklarını telafi etmeye yöneliktir. Bu kapsamda, maddenin Anayasa Mahkemesine iptali için açılan davada gerekçe olarak, görevine adli veya idari yargı hâkimi/savcısı olarak devam eden aynı sınıftan kişileri kapsam dışında bırakması nedeniyle eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği; zira AYİM’de aynı unvanlarla görev yapmış hâkimlerin, yalnızca emeklilik tercihinde bulunmuş olmaları sebebiyle farklı muameleye tabi tutulması, nesnel ve makul bir temele dayanmadığı ve hakimlik teminatı ve görev güvencesi çerçevesinde, aynı statüden gelen ve aynı kamu hizmetini yürütmüş kişilerin emeklilik durumlarına göre ayrımcılığa tabi tutulmaları, Anayasa’nın 10. maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesini zedelediği belirtilmektedir. Ancak hem aradan geçen süre hem de oluşan statü farklılıklarının önlenmesinin makul bir gerekçe olduğu değerlendirilmekte, bu kapsamda da ayrımcılık içermediği değerlendirilmektedir.

Ayrıca Danıştay, Anayasamızın 155. Maddesinde tanımlanmış olup askeri yargı unsurlarının kapatılarak sonradan Danıştay ile ilişkilendirilmesi ve özlük haklarına ilişkin durumların farklı kanunlara tabi olan şahıslar hakkında uygulanması mağduriyete sebebiyet vermekte, ayrıca Danıştay’ın bütçesinin orantısız olarak yük olmaktadır.

5. Madde: 2879 Sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun, adı değiştirilerek Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatına ilişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun şeklinde teklif edilmiştir. Ayrıca İdari İşler Başkanlığı ibareleri Genel Sekreterliği ibareleri değiştirilmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesi için, Harcırah Kanunu, Taşıt Kanunu, Devlet İhale Kanunu, Kamu Konutları Kanunu, Kamu İhale Kanunu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ile Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmayacağı söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirleneceğinin belirtilmesi Anayasa teminat altına alınan TBMM kanun yapma yetkisine aykırılık teşkil etmektedir.

10. Madde: Bazı unvanlarda bulunan kamu görevlilerinin sendika üyesi olamayacakları düzenlenmektedir. Anayasamızca teminat alınan sendikaya üye olma hakkı, sınırlama sebeplerine aykırı şekilde sınırlandırılmakta, sendikal hakların kullanılması engellenmekte ve sendikaların üzerinde baskı daha da artırılmaktadır.

12. Madde: Kamu görevlileri hakem kurulunun teşekkülüne dair düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca Devlet Personel Başkanlığının görev ve yetkilerinin 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri ile Cumhurbaşkanlığının ilgili birimlerine aktarılması sebebiyle düzenleme yapılmaktadır. Kamu görevlileri hakem kurulunda ağırlı olarak kamuda görevli bürokratlar bulunmaktadır. Bu durum görüşmelerin tüm gerçekliğiyle ele alınmasında eksiklikler meydana getirmektedir. Ayrıca hakem kurulu üyelerini yürütmenin (kamanun) başı olarak Cumhurbaşkanının belirlemesi adil çözümlerin ortaya çıkmasına engel teşkil etmektedir. Kurul bu haliyle kamu görevlilerine hakem olmaktan ziyade Cumhurbaşkanını talimat kurulu olarak hareket etmektedir. Bu adaletsiz yapının düzelmesi ve gerçek bir hakem kurulunun oluşturularak kamu görevlilerinin haklarının makul zeminde görüşülmesi ve değerlendirilmesi gerekir. Mevcut durum sorun çözmek yerine sorun oluşturmaya ve sorunların büyüterek mağduriyetlerin artmasına sebep olmaktadır.

13. Madde: 5326 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla eklenen 42/A maddesinde 112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle arayarak konuşan ve ısrarla çağrı bırakan kişilere bu Kanun'a göre il valileri tarafından binbeşyüz Türk lirası idari para cezası verileceği, ihbarın asılsız olduğunun olay yerine giden ekiplerce tutanakla tespit edilmesi halinde onbeşbin Türk lirası idari para cezası verileceği, fillerin bir yıl içinde tekrarı halinde cezaların iki katının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin düzenlenmesi uygundur. Belirlenen idari para cezaları miktarı insan hayatı ile ilişkili ve acil durum olduğu dikkate alındığında artırılması da önerilebilir.

15. 16. ve 17. Madde: 6087 sayılı hakimler ve savcılar Kurulu Kanununun 2. Madde J bendi Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı ibaresi Adalet Bakanlığı Müsteşarı olarak, 3. Madde 5 fıkrada yer alan Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı ibaresi Adalet Bakanlığı Müsteşarı olarak, 8. Madde 1 Fıkra A bendinde yer alan Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı ibaresi Adalet Bakanlığı Müsteşarı olarak değiştirilmektedir.

Teklifin 17. nci maddesi, 15. maddesine uyum amacıyla düzenlenmiş olsa da Anayasa'nın 159. maddesi uyarınca HSK'nın doğal üyeleri arasında Adalet Bakanlığı Müsteşarı açıkça sayılmaktadır. Bu hüküm, hem lafzı hem de ruhu itibarıyla Kurulun yapısında yer alacak kişilerin sayısını ve unvanlarını tahdidi olarak belirlemiştir. Ancak teklifin 17. maddesiyle, müsteşar kadrosu ihdas edilip atama yapılıncaya kadar bu görevin bakan yardımcısı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir. Bu düzenleme, Anayasa'da yer almayan bir makamın, Anayasa ile tanımlanmış

bir görevi geçici bir yasal hükümle yerine getirmesini öngörmektedir. Bu durum, Anayasa'nın açık hükümlerinin geçici bir yasa maddesiyle askıya alınması anlamına gelmektedir. Bu nedenle, teklifin 17. maddesi tekliften çıkarılarak 15. maddenin yürürlüğe gireceği tarihe kadar müsteşarlık kadrosunun ihdas edilerek atamanın gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Ne var ki, Anayasa'da öngörülen şekliyle Adalet Bakanlığı Müsteşarının HSK'ya tabii üye olarak katılması, yürütme erkinin yargı üzerinde kurumsal etkisini artırması açısından yapısal sakıncalar barındırmaktadır. Müsteşar, yürütmenin üst düzey bir temsilcisi olarak Bakanlık politikalarını, önceliklerini ve idari bakış açısını HSK müzakerelerine taşıyabilmektedir. Özellikle oy hakkına sahip bir tabii üye olarak Kurul kararlarında belirleyici bir rol üstlenmesi, hâkim ve savcıların mesleğe kabulleri, atanmaları, terfileri ve disiplin işlemlerine dair kararların bağımsızlık ilkesine uygun biçimde şekillenmesini engelleyebilmektedir.

Nitekim Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu, 6-7 Aralık 2024 tarihli “Türkiye Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun Yapısı ve Üyelerinin Seçim Usulü” başlıklı görüşünde, yürütme erkine mensup olan Adalet Bakanı ile Müsteşarın HSK’da yer almasının yargı bağımsızlığı bakımından ciddi sakıncalar yarattığını belirtmiş ve bu iki doğal üyenin Kurul’dan çıkarılması yönünde tavsiyede bulunmuştur. Komisyon, yürütmenin yargı kurullarındaki temsiline, Avrupa standartlarıyla ve özellikle kuvvetler ayrılığı ve yargı bağımsızlığı ilkeleriyle bağdaşmadığını vurgulamıştır.

Sonuç olarak, her ne kadar teklif ile anayasal düzenlemeye aykırı uygulamaya son verilmesi olumlu bir gelişme olsa da, Anayasa’nın 159. maddesindeki tabii üyelik hükmü, yargı bağımsızlığı ilkesine aykırı sonuçlar doğurmaya devam etmektedir. Bu nedenle, HSK’nın yapısı ve üyelik sistemine ilişkin daha kapsamlı bir anayasal reformun gerekliliği ortadadır. Yargı erkini yürütmeden kurumsal olarak ayıran ve Avrupa standartlarıyla uyumlu bir model benimsenmedikçe, tabii üyelik sisteminin yol açtığı yapısal bağımlılık sorunu ortadan kaldırılamayacaktır.

Ayrıca ifade etmek gerekir ki artık bakanlıklarda bakan yardımcılığı uygulamasına artık son verilmeli ve müsteşarlık yapısı tekrar ihdas edilmelidir. Aksi takdirde ortada kamu kurumlarının kültürleri kalmayacak ve kamu kurumları birer birer atalete düşecektir.

18. ve 19. Madde: 6328 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda değişikliğe gidilerek üst düzey personelin özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 18. madde ile, 6328 sayılı

Kanun'un 27. maddesinde Kamu Denetçiliği Kurumunda (Kurum) görev yapan personelin mali ve özlük hakları düzenlenmiştir. Maddenin (2) numaralı fıkrasında Kurum Genel Sekreterine Başbakanlıktaki genel müdürlere uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı hüküm altına alınmakta iken maddenin (3) numaralı fıkrasının önceki halinde (703 sayılı KHK öncesi) Kamu Denetçiliği uzmanlarına aynı derecede bulunan Başbakanlık uzmanları, Kamu Denetçiliği uzman yardımcılarını Başbakanlık uzman yardımcıları ve Kurumun diğer personeline ise Başbakanlıkta aynı ünvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı düzenlenmişken kuralla yapılan değişiklikle söz konusu personele Adalet Bakanlığındaki emsal personele uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Teklifin 19. maddesi ile ise; Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde başdenetçi ve denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarlarının, başdenetçi için Başbakanlık Müsteşarı, denetçiler için Başbakanlık müsteşar yardımcıları esas alınarak belirleneceği; üçüncü cümlesinde emeklilik yönünden başdenetçinin Başbakanlık Müsteşarı, denetçilerin Başbakanlık müsteşar yardımcıları için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılacağı hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla yapılan değişiklikle başdenetçinin en yüksek devlet memuru; denetçilerin de bakanlık genel müdürleri ile eşitlenmesi öngörülmüştür.

20. Madde: 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 121/A maddesi değiştirilmiştir. Geçici barınma merkezleri ödeneği için oluşturulacak bütçe ve hesap verilebilirlik idarenin kanuniliği ilkesine aykırı olarak neredeyse tamamen yasal mevzuat dışında bırakılarak keyfiyete sebebiyet verecek bir düzenleme ile hizmet satın alabilmeyi ve harcamalar ile muhasebeleştirilmesini Göç İdaresi Başkanlığınca belirlenebilir hale getirmiştir. Bu düzenleme ile resmi kaynaklar dayanaksız ve keyfiyete sebebiyet olacak şekilde harcanabilecek ve denetimi neredeyse imkansız hal alacaktır. Bu keyfi düzenlemenin tekrardan Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edileceği aşikardır.

21. Madde: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kuruluna ilişkin düzenleme yapılan madde de 2. Fıkra hükmü ile biri başkan biri ikinci başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan on bir üyeden oluşacağı belirtilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve tek adam rejiminde atanan on bir kişi tarafından oluşturulacak olan kurulun hukuk, insan hakları ve eşitlik açısından

hakkaniyetli şekilde karar veremeyecekleri nettir. İnsan hakları konusunda hem geçmiş hem de günümüzde iyi bir durumda olmayan ülkemizin atama ile seçilen kurul üyelerinin idarenin siyasallaştırılması ve idarenin sorumluluğunu hakkaniyete uygun şekilde kullanabilecekleri mevcut düzenleme ile olmayacağı aşıkardır. Anayasamızda teminat altına alınan temel hakları dahi tanımayan bir sistemde mevcut kurum ve çalışanların gereksinimi karşılayamayacağı nettir.

İlgili teklifin, özellikle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun (Kurul) yapısına ilişkin düzenlemeleri içeren bu maddesi, Adalet Komisyonu'nda görüşülmesi gereken nitelikte olup, bu bağlamda tali komisyonda değerlendirilmemesi usul bakımından eksiklik teşkil etmektedir.

Öte yandan, 703 sayılı KHK öncesindeki düzenlemede, Kurul'un biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere on bir üyeden oluşacağı ve bu üyelerin sekizinin Bakanlar Kurulu, üçünün Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği öngörülmüştür. Ayrıca üyelerden biri YÖK'ün önerdiği adaylar arasından, yedisi ise insan hakları alanında faaliyet gösteren çeşitli aktörlerin önerdiği adaylar ya da doğrudan başvuran kişiler arasından seçilmekteydi. Yapılan değişiklikle Kurul'un tüm üyelerinin (Başkan ve İkinci Başkan dahil) Cumhurbaşkanı tarafından atanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu durum, Birleşmiş Milletler Paris İlkeleri'ne açıkça aykırıdır. Zira bu ilkelere göre ulusal insan hakları kurumlarının; 1) Yapısal, işlevsel ve mali bağımsızlıklarını haiz olması, 2) Tarafsızlık ilkesine uygun şekilde çalışması, 3) Çoğulculuğu yansıtacak bir katılım modeliyle teşkil edilmesi gerekmektedir.

Kurul'un tüm üyelerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanması, Kurumun bağımsızlığını ortadan kaldıracak gibi çoğulcu bir yapıya da imkân tanımamakta, bu şekildeki bir Kurul yapısı ile temel hak ve özgürlüklerin korunmasının, geliştirilmesinin ve eşitlik ilkesinin yaşama geçirilmesinin mümkün olmayacaktır. Bu çerçevede, söz konusu maddenin Anayasa'nın 2. (hukuk devleti), 5. (devletin temel amaç ve görevleri) ve 10. (eşitlik ilkesi) maddelerine aykırı olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, üyelerin sekizinin doğrudan TBMM tarafından seçilmesi gerekmektedir.

24. Madde; Kurumlar arası geçici görevlendirmeye ilişkin olarak düzenlenen madde hükmünce şahısların özlük hakları ve görev kapsamı belirtilmesine rağmen son fıkra hükmünce geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenmesi kanun yapma sistematığı ve özüne aykırılık teşkil etmektedir.

25. ve 26. Madde: Sözleşmeli personel istihdamına ilişkin düzenleme 25. Madde de, iş mevzuatına ilişkin personel istihdamını içeren düzenlemede 26. madde de yer almaktadır. Birçok kurumda ve kurumların iç birimlerinde bazı mesleklerin sözleşmeli istihdamı sağlanmaktadır. Bu gerek meslek mensubu için gerekse kamu için hem esneklik hem de hızlı çözüm üretebilme kolaylığı sağlamaktadır. Ancak bazı kamu kurumlarında bu husus abartılarak ihtiyaçtan fazla istihdamın yapılmasına ve kamu kaynaklarının israfına sebebiyet vermektedir. Bununla ilgili ihtiyaç ölçeklendirmesinin iyi yapılması gerekmektedir. Ayrıca bununla ilgili Sayıştay raporları ve eleştirileri kurumu bağlayıcı olmalı ve hüküm ifade etmelidir. İlgili kamu kurumu idarecisinde Sayıştay raporu eleştirilerine yönelik hesap verilebilirliğin artırılması ve görevini kötüye kullanan idarecilere de gerekli cezai müeyyidenin uygulanması sağlanmalıdır.

28. Madde: Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen şartları taşımak gerektiği belirtilmekte olup hizmet süresi, atamaları, özlük haklarına ve görev sürelerine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Son yıllarda liyakat ilkesine aykırı atamaların sayısındaki artış, kamuoyunda haklı bir tepkiye yol açmıştır. Birçok bakanlık ve kamu kurumunda, ilgili alanlarda bilgi, eğitim veya mesleki birikimi olmayan kişilerin üst düzey pozisyonlara getirildiği örnekler sıkça gündeme gelmiştir. Örneğin, ekonomi alanında hiçbir akademik ya da mesleki geçmişi olmayan bir ismin Hazine ve Maliye Bakanı olarak görevlendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği konusunda uzmanlığı bulunmayan bir akademisyenin bu alanda sorumlu bir genel müdürlük koltuğuna oturtulması, sosyal güvenlik konusunda tecrübesi olmayan bir ilahiyat mezununun SGK gibi teknik bir kurumun başına getirilmesi veya kariyer diploması geçmişi olmayan kişilerin büyükelçi yapılması gibi uygulamalar, kamu vicdanında derin yaralar açmaktadır.

Bu tür atamalar yalnızca bireysel mağduriyetlere değil, daha büyük ölçekte kurumsal zafiyetlere ve kamu yönetiminde ciddi güven erozyonuna sebep olmaktadır. İş ehline vermek yalnızca bir temenni değil, kamunun etkinliği ve sürekliliği için vazgeçilmez bir yönetim gereğidir.

Özellikle altını çizmek gerekir ki, kamu yönetiminde üst düzey görevlerin mümkün olduğunca kurum içinden, yani yıllarını o teşkilata vermiş, kurumun işleyişine, kültürüne ve hafızasına hakim kişilerden seçilmesi gerekmektedir. Kurum içi atamalar, sadece liyakatı değil; aynı zamanda kurumsal aidiyeti, sürekliliği ve kurallar bütünlüğünü de güçlendirmektedir. Kamuda görev yapan

personelin, belirli bir kariyer basamağından geçerek yükselmesi; hem motivasyonu artıracak, hem de kamu hizmetinin profesyonel bir zeminde yürütülmesini sağlayacaktır.

Buna karşın, dışarıdan yapılan siyasi veya keyfi atamalar, kurumların iç dinamiklerini bozmakta, liyakat sistemini köreltir ve profesyonel yönetim yapısını zayıflatmaktadır. Kurum kültüründen bihaber kişilerin kritik görevlere getirilmesi; karar alma süreçlerinde verimsizlik, çalışanlar arasında adaletsizlik ve kamu hizmetinde kalitenin düşmesi gibi birçok olumsuz sonucu beraberinde getirmektedir.

Unutulmamalıdır ki; güçlü bir devlet, güçlü kurumlarla var olur. Güçlü kurumlar ise ancak liyakatli, ehil ve sadakatini millete veren kadrolarla mümkündür.

30. Madde: 703 Sayılı KHK ile ilgili kadroları iptal edilip araştırmacı kadrolarına ve diğer kadrolara atananların, eski kadrolarına tekrar atanmaları ve bu kadroların herhangi bir sebeple boşalması halinde, bu kadroların hiçbir işlem yapılmadan iptal olacağı düzenlenmektedir. Geçici Madde 33'un son fıkrası gereğince geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmasını gerektirmemesi ve madde düzenlemesi ciddi maddi ve özlük haklarının ihlallerine sebebiyet verebilecek olup hukuk ve hakkaniyet aykırı işlemler tesis edilmesine sebebiyet verebilecektir.

Sadullah Kısacık
Adana

SAKARYA MİLLETVEKİLİ ERTUĞRUL KOCACIK
VE TOKAT MİLLETVEKİLİ CÜNEYT ALDEMİR
İLE 45 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BAZI KANUNLAR İLE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 61/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bakan müşaviri

MADDE 61/A - Bakanlıklarda, özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakan müşaviri atanabilir. Bakan müşavirleri doğrudan bakana bağlı olarak çalışır.

Bakan müşavirleri, bakanın görev süresiyle sınırlı olarak görev yapar. Bakanın görevi sona erdiğinde, bakan müşavirlerinin görevi de sona erer. Bakan müşavirleri gerektiğinde bakanın görev süresi dolmadan da görevden alınabilir.

Bakan müşaviri kadrolarına bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bakan müşaviri kadrolarına açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Kamu görevlisi iken bakan müşavirliğine atananlar, görevleri sona erdiğinde veya görevden alındıklarında, yönetici kadro, pozisyon ve görevleri hariç olmak üzere önceki kadro veya pozisyonlarına en geç bir ay içinde atanırlar. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, söz konusu kadro veya pozisyonlar başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Atama işlemi tamamlanıncaya kadar bunların her türlü mali ve sosyal hak ve yardımları kurumları tarafından ödenmeye devam olunur.

Bakan müşaviri kadrolarında görev yapanlara mevzuatında bakanlık müşaviri

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BAZI KANUNLAR İLE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 61/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bakan müşaviri

MADDE 61/A- Bakanlıklarda, özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakan müşaviri atanabilir. Bakan müşavirleri doğrudan bakana bağlı olarak çalışır.

Bakan müşavirleri, bakanın görev süresiyle sınırlı olarak görev yapar. Bakanın görevi sona erdiğinde, bakan müşavirlerinin görevi de sona erer. Bakan müşavirleri gerektiğinde bakanın görev süresi dolmadan da görevden alınabilir.

Bakan müşaviri kadrolarına bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bakan müşaviri kadrolarına açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Kamu görevlisi iken bakan müşavirliğine atananlar, görevleri sona erdiğinde veya görevden alındıklarında, yönetici kadro, pozisyon ve görevleri hariç olmak üzere önceki kadro veya pozisyonlarına en geç bir ay içinde atanırlar. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, söz konusu kadro veya pozisyonlar başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Atama işlemi tamamlanıncaya kadar bunların her türlü mali ve sosyal hak ve yardımları kurumları tarafından ödenmeye devam olunur.

Bakan müşaviri kadrolarında görev yapanlara mevzuatında bakanlık müşaviri

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kadrosuna bağlı mali ve sosyal hak ve yardımlar aynı usul ve esaslar dahilinde ödenir. Bakanlık müşavirlerine yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Bunlar emeklilik hakları bakımından da bakanlık müşavirine denk kabul edilir.”

MADDE 2- 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin birinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde, yedinci fıkrasında yer alan “kurumların” ibaresi “kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun” şeklinde değiştirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan “Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere merkez teşkilatlarında, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Yükseköğretim Kalite Kurulunda, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.”

“Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcıları bakanlıkların merkez teşkilatı kadrolarında bulunan uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.

Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir. Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve aynıyâtı ilk talep halinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılarının

kadrosuna bağlı mali ve sosyal hak ve yardımlar aynı usul ve esaslar dahilinde ödenir. Bakanlık müşavirlerine yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Bunlar emeklilik hakları bakımından da bakanlık müşavirine denk kabul edilir.”

MADDE 2- 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin birinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde, yedinci fıkrasında yer alan “kurumların” ibaresi “kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun” şeklinde değiştirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan “Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere merkez teşkilatlarında, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Yükseköğretim Kalite Kurulunda, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.”

“Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcıları bakanlıkların merkez teşkilatı kadrolarında bulunan uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.

Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir. Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve aynıyâtı ilk talep halinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılarının

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Araştırma, inceleme, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma ile görevli uzman ve uzman yardımcıları, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur. Uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır. Bunların görevlendirme ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar kurumsal yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 657 sayılı Kanunun ek 44 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taşra teşkilatında uzman istihdamı

EK MADDE 44 - Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.

Uzman ve uzman yardımcısı istihdamında, ek 41 inci maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez hazırlama şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir. Ancak bu şekilde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilenler yer değiştirme suretiyle atamaya tabi tutulurlar. Uzman ve uzman

göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma ile görevli uzman ve uzman yardımcıları, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur. Uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır. Bunların görevlendirme ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 657 sayılı Kanunun ek 44 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taşra teşkilatında uzman istihdamı

EK MADDE 44- Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.

Uzman ve uzman yardımcısı istihdamında, ek 41 inci maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez hazırlama şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir. Ancak bu şekilde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilenler yer değiştirme suretiyle atamaya tabi tutulurlar. Uzman ve uzman

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yardımcılarına teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır. Bunların görevlendirme, çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar çıkarılacak kurumsal yönetmelikle düzenlenir.

Bu madde kapsamında ilk defa ihdas edilecek uzman ve uzman yardımcısı kadrolarında bulunanlar, defterdarlık uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”

MADDE 4- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun geçici 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 29- Bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dâhil olmak üzere; kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin askeri hâkim sınıfından Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı ve üyelerinden emekliye ayrılmış olanlar ile geçici 27 nci maddenin yedinci fıkrası kapsamına girenler ve bunların emeklilerinin 64 üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki sağlık giderleri anılan fıkra hükümleri çerçevesinde Danıştay bütçesinden karşılanır.”

MADDE 5- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun;

a) Adı “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibareleri “Genel Sekreterliği”, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanının” ibareleri “Genel Sekreterinin”, on birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanı” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri”, on birinci ve on dördüncü fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanlığında” ibareleri “Genel Sekreterliğinde”, on üçüncü fıkrasında

yardımcılarına teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 6245 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır. Bunların görevlendirme, çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Bu madde kapsamında ilk defa ihdas edilecek uzman ve uzman yardımcısı kadrolarında bulunanlar, defterdarlık uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”

MADDE 4- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun geçici 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 29- Bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dâhil olmak üzere; kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin askeri hâkim sınıfından Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı ve üyelerinden emekliye ayrılmış olanlar ile geçici 27 nci maddenin yedinci fıkrası kapsamına girenler ve bunların emeklilerinin 64 üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki sağlık giderleri anılan fıkra hükümleri çerçevesinde Danıştay bütçesinden karşılanır.”

MADDE 5- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun;

a) Adı “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibareleri “Genel Sekreterliği”, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanının” ibareleri “Genel Sekreterinin”, onbirinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanı” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri”, onbirinci ve ondördüncü fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanlığında” ibareleri “Genel Sekreterliğinde”, onüçüncü fıkrasında

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yer alan “İdari İşler Başkanlığınca” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğince” şeklinde ve maddenin on beşinci ve on altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası uygulanmaz, bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıkları kesilmez, yazılı talepte bulunanların ise aylıkları kesilir ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilirler.

Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ile Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmaz. Söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca belirlenir.”

c) Geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanlığındaki” ibareleri “Genel Sekreterliğindeki” şeklinde ve birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanlığında” ibareleri “Genel Sekreterliğinde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Savunma Sanayii Başkanı ve Başkan Yardımcısına, sırasıyla Savunma Sanayii Müsteşarı ve Müsteşar Yardımcısı için ilgili mevzuat hükümlerinde kadrosuna bağlı olarak öngörülmüş mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz.

yer alan “İdari İşler Başkanlığınca” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğince” şeklinde ve onbeşinci ve onaltıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası uygulanmaz, bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıkları kesilmez, yazılı talepte bulunanların ise aylıkları kesilir ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilirler.

Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ile Devlet Denetleme Kurulu hakkında uygulanmaz. Söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca belirlenir.”

c) Geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanlığındaki” ibareleri “Genel Sekreterliğindeki” şeklinde ve birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanlığında” ibareleri “Genel Sekreterliğinde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Savunma Sanayii Başkanı ve Başkan Yardımcısına, sırasıyla Savunma Sanayii Müsteşarı ve Müsteşar Yardımcısı için ilgili mevzuat hükümlerinde kadrosuna bağlı olarak öngörülmüş mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bunlar, emeklilik hakları bakımından da sırasıyla Savunma Sanayii Müsteşarı ve Müsteşar Yardımcısına denk kabul edilir.”

MADDE 7- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ek 14 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel gelir ve hesap

EK MADDE 14- (1) Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen hizmetler kapsamında;

a) Bakanlığa veya gençlik ve spor il müdürlüklerine ait veya tahsis edilmiş sayılan her türlü taşınmazların satışı, kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi, anılan taşınmazlar bünyesinde yer alan salon, büfe, kantin, yemekhane, otopark ve benzeri ticari ünitelerin kiraya verilmesi, işletilmesi veya işlettilmesinden doğan gelirler ile müsabaka, sponsorluk ve reklam gelirleri,

b) 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

c) Kredi geri ödemeleri, masraf payı ve faizleri,

ç) 3/3/2004 tarihli ve 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanun gereğince diğer kurum ve kuruluşlar tarafından aktarılan burs ödemeleri,

d) Bu Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

e) 22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

f) 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

g) 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinden elde edilen gelirler,

ilgili yıl genel bütçesinin (B) işletli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilir. İlgili yıl genel bütçesinin (B) işletli cetvelinde özel

Bunlar, emeklilik hakları bakımından da sırasıyla Savunma Sanayii Müsteşarı ve Müsteşar Yardımcısına denk kabul edilir.”

MADDE 7- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ek 14 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel gelir ve hesap

EK MADDE 14- (1) Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen hizmetler kapsamında;

a) Bakanlığa veya gençlik ve spor il müdürlüklerine ait veya tahsis edilmiş sayılan her türlü taşınmazın satışı, kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi, anılan taşınmazlar bünyesinde yer alan salon, büfe, kantin, yemekhane, otopark ve benzeri ticari ünitelerin kiraya verilmesi, işletilmesi veya işlettilmesinden doğan gelirler ile müsabaka, sponsorluk ve reklam gelirleri,

b) 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

c) Kredi geri ödemeleri, masraf payı ve faizleri,

ç) 3/3/2004 tarihli ve 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanun gereğince diğer kurum ve kuruluşlar tarafından aktarılan burs ödemeleri,

d) Bu Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

e) 22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

f) 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

g) 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinden elde edilen gelirler,

ilgili yıl genel bütçesinin (B) işletli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilir. İlgili yıl genel bütçesinin (B) işletli cetvelinde özel

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutar, Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülür. Ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığında ödenek eklemeye Bakan yetkilidir. Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımlar ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek kaydedilir.

(2) Bu madde kapsamında, gençlik ve spor il müdürlükleri tarafından tahsil edilen gelirler dâhil olmak üzere tüm Bakanlık gelirleri, Strateji Geliştirme Başkanlığı adına açılacak hesapta toplanır. Toplanan bu gelirler, özel gelir karşılığı özel ödenek kaydına esas olmak üzere Bakanlığın merkez muhasebe birimi adına açılacak özel hesaba aktarılır. Bakanlık; özel hesabı gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi, bu hesaba Bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dâhil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(3) Bu kapsamda kaydedilen ödenekler; Bakanlığın gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefiş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılır. Bu madde kapsamındaki ödenekler ile özel hesaptan yapılacak kullanımlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmez.

(4) Özel hesaba ilişkin muhasebeleştirme işlemlerinde, malî raporlamaya ilişkin hükümler hariç olmak üzere, genel yönetim muhasebe iş ve işlemlerine ilişkin olarak yürürlükteki mevzuat hükümleri uygulanır. Çerçeve hesap planına aykırı olmamak üzere, yeni hesaplar ihdas etmeye ve kullanılacak hesapların yardımcı hesaplarını belirlemeye Bakanlık yetkilidir. Kamu idarelerinin tabi olduğu mevzuatta belirlenmiş Yevmiye Defteri, Büyük Defter ve Yardımcı Hesap Defteri tutulması zorunlu defterlerdir.”

gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutar, Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülür. Ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığında ödenek eklemeye Bakan yetkilidir. Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımlar ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek kaydedilir.

(2) Bu madde kapsamında, gençlik ve spor il müdürlükleri tarafından tahsil edilen gelirler dâhil olmak üzere tüm Bakanlık gelirleri, Strateji Geliştirme Başkanlığı adına açılacak hesapta toplanır. Toplanan bu gelirler, özel gelir karşılığı özel ödenek kaydına esas olmak üzere Bakanlığın merkez muhasebe birimi adına açılacak özel hesaba aktarılır. Bakanlık; özel hesabı gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi, bu hesaba Bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dâhil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(3) Bu kapsamda kaydedilen ödenekler; Bakanlığın gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefiş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılır. Bu madde kapsamındaki ödenekler ile özel hesaptan yapılacak kullanımlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmez.

(4) Özel hesaba ilişkin muhasebeleştirme işlemlerinde, malî raporlamaya ilişkin hükümler hariç olmak üzere, genel yönetim muhasebe iş ve işlemlerine ilişkin olarak yürürlükteki mevzuat hükümleri uygulanır. Çerçeve hesap planına aykırı olmamak üzere, yeni hesaplar ihdas etmeye ve kullanılacak hesapların yardımcı hesaplarını belirlemeye Bakanlık yetkilidir. Kamu idarelerinin tabi olduğu mevzuatta belirlenmiş yevmiye defteri, büyük defter ve yardımcı hesap defteri tutulması zorunlu defterlerdir.”

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde yer alan “İdari İşler Başkanı” ibareleri “Genel Sekreteri” şeklinde,

b) 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanı” ibareleri “Genel Sekreteri” şeklinde,

c) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri” şeklinde ve “Bakan yardımcıları” ibaresi “Bakan yardımcıları” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 4483 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış işlemler, 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 3, 12 ve 13 üncü maddelerin söz konusu değişikliklerden önceki usul ve esaslarına göre sonuçlandırılır.”

MADDE 10- 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde ve (c) bendinde yer alan “Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların başkanları, genel müdürleri ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,” ibaresi “Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların başkanları, genel müdürleri ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde yer alan “İdari İşler Başkanı” ibareleri “Genel Sekreteri” şeklinde,

b) 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İdari İşler Başkanı” ibareleri “Genel Sekreteri” şeklinde,

c) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri” şeklinde ve “Bakan yardımcıları” ibaresi “Bakan yardımcıları” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 4483 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış işlemler, 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 3 üncü, 12 nci ve 13 üncü maddelerin söz konusu değişikliklerden önceki usul ve esaslarına göre sonuçlandırılır.”

MADDE 10- 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde ve (c) bendinde yer alan “Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların başkanları, genel müdürleri ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,” ibaresi “Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların başkanları, genel müdürleri ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,” şeklinde değiştirilmiştir.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“a) Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,”

MADDE 11- 4688 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kamu İşveren Heyeti, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.”

MADDE 12- 4688 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde, dokuzuncu fıkrasında yer alan “Devlet Personel Başkanlığınca” ibaresi “Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanlık tarafından” ve “Devlet Personel Başkanlığı” ibaresi “sekretarya hizmetlerini yürüten kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

“a) Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan, Başkanvekili, Başkan Yardımcısı veya Daire Başkanları arasından Cumhurbaşkanınca Başkan olarak seçilecek bir üye,

b) Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından dört üye,”

“d) Üniversitelerin kamu yönetimi, iş hukuku, kamu maliyesi, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme bilim dallarından en az Doçent unvanını taşıyanlar arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek bir üye,

e) Bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından üç, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından ikişer olmak üzere (d) bendinde belirtilen bilim dallarından en az Doçent unvanını taşımak kaydıyla, önerilecek toplam yedi öğretim üyesi arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek bir üye,”

“a) Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,”

MADDE 11- 4688 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kamu İşveren Heyeti, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.”

MADDE 12- 4688 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde, dokuzuncu fıkrasında yer alan “Devlet Personel Başkanlığınca” ibaresi “Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanlık tarafından” ve “Devlet Personel Başkanlığı” ibaresi “sekretarya hizmetlerini yürüten kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

“a) Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan, Başkanvekili, Başkan Yardımcısı veya Daire Başkanları arasından Cumhurbaşkanınca Başkan olarak seçilecek bir üye,

b) Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından dört üye,”

“d) Üniversitelerin kamu yönetimi, iş hukuku, kamu maliyesi, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme bilim dallarından en az Doçent unvanını taşıyanlar arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek bir üye,

e) Bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından üç, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından ikişer olmak üzere (d) bendinde belirtilen bilim dallarından en az Doçent unvanını taşımak kaydıyla, önerilecek toplam yedi öğretim üyesi arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek bir üye,”

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen üyeler, konfederasyonlarca belirlenen üyeler ile öğretim üyeleri, toplu sözleşme görüşmelerinin başlamasından iki hafta önce Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun sekreteryasına bildirilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun Başkan ve diğer üyeleri, toplu sözleşme görüşmeleri başlamadan önce belirlenir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Başkanı ve her bir üyesi için aynı usul ve esaslar çerçevesinde birer yedek üye görevlendirilir.”

MADDE 13- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 42/A maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Asılsız çağrı ve asılsız ihbar

MADDE 42/A- (1) 112 Acil Çağrı Merkezini meşgul etmek amacıyla arayarak görevlilerle konuşan veya ısrarla çağrı bırakan kişiye, il valileri tarafından binbeşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) Çağrı Merkezine yapılan ihbarın asılsız olduğunun olay yerine giden ekiplerce tutanakla tespit edilmesi halinde kişiye, il valileri tarafından onbeşbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

(3) Bu maddede yazılı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde idari para cezası iki katı olarak uygulanır.”

MADDE 14- 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 8 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ders ücreti

MADDE 8- (1) Diploması Akademisi Başkanlığında ücret karşılığı ders vermek üzere görevlendirilen Bakanlık Personeli ve diğer kişilere, haftada yirmi, bir takvim yılında üç yüz altmış saati aşmamak ve 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 11 inci maddesinde öngörülen azami ek ders ücretlerini geçmemek üzere, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığı tarafından belirlenen miktar, esas ve usuller çerçevesinde ders ücreti ödenir.”

“Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen üyeler, konfederasyonlarca belirlenen üyeler ile öğretim üyeleri, toplu sözleşme görüşmelerinin başlamasından iki hafta önce Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun sekreteryasına bildirilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun Başkan ve diğer üyeleri, toplu sözleşme görüşmeleri başlamadan önce belirlenir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Başkanı ve her bir üyesi için aynı usul ve esaslar çerçevesinde birer yedek üye görevlendirilir.”

MADDE 13- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 42/A maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Asılsız çağrı ve asılsız ihbar

MADDE 42/A- (1) 112 Acil Çağrı Merkezini meşgul etmek amacıyla arayarak görevlilerle konuşan veya ısrarla çağrı bırakan kişiye, il valileri tarafından binbeşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) 112 Acil Çağrı Merkezine yapılan ihbarın asılsız olduğunun olay yerine giden ekiplerce tutanakla tespit edilmesi halinde kişiye, il valileri tarafından onbeşbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

(3) Bu maddede yazılı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde idari para cezası iki katı olarak uygulanır.”

MADDE 14- 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 8 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ders ücreti

MADDE 8- (1) Diploması Akademisi Başkanlığında ücret karşılığı ders vermek üzere görevlendirilen Bakanlık personeli ve diğer kişilere, haftada yirmi, bir takvim yılında üç yüz altmış saati aşmamak ve 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 11 inci maddesinde öngörülen azami ek ders ücretlerini geçmemek üzere, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığı tarafından belirlenen miktar, esas ve usuller çerçevesinde ders ücreti ödenir.”

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 15- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun;

a) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde yer alan “ve Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi “ve Adalet Bakanlığı Müsteşarı” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi “Adalet Bakanlığı Müsteşarı” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,” ibaresi “Adalet Bakanlığı Müsteşarı,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 6087 sayılı Kanunun ek 2 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- 6087 sayılı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- Bu Kanunda Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevler anılan kadro ihdas edilip atama yapılıncaya kadar Adalet Bakanının belirlediği bakan yardımcısı tarafından yerine getirilir.”

MADDE 18- 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 27 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Genel Sekretere bakanlık genel müdürlerine uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Kamu denetçiliği uzmanlarına aynı derecede bulunan adalet uzmanları, kamu denetçiliği uzman yardımcılarının adalet uzman yardımcıları ve Kurumun diğer personeline ise Adalet Bakanlığında aynı unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır. Adalet Bakanlığında emsali personele ödenenlerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz.”

MADDE 19- 6328 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun;

a) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde yer alan “ve Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi “ve Adalet Bakanlığı Müsteşarı” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi “Adalet Bakanlığı Müsteşarı” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,” ibaresi “Adalet Bakanlığı Müsteşarı,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 6087 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- 6087 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- (1) Bu Kanunda Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevler anılan kadro ihdas edilip atama yapılıncaya kadar Adalet Bakanının belirlediği bakan yardımcısı tarafından yerine getirilir.”

MADDE 18- 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 27 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Genel Sekretere bakanlık genel müdürlerine uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Kamu denetçiliği uzmanlarına aynı derecede bulunan adalet uzmanları, kamu denetçiliği uzman yardımcılarının adalet uzman yardımcıları ve Kurumun diğer personeline ise Adalet Bakanlığında aynı unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır. Adalet Bakanlığında emsali personele ödenenlerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz.”

MADDE 19- 6328 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Başdenetçi ve denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarları, Başdenetçi için “en yüksek Devlet memuru”, denetçiler için “bakanlık genel müdürleri” esas alınarak belirlenir. Bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir ve emeklilik yönünden Başdenetçi “en yüksek Devlet memuru”, denetçiler “bakanlık genel müdürleri” için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılır.”

MADDE 20- 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 121/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici barınma merkezleri ödeneği

MADDE 121/A- (1) Bu Kanun kapsamındaki geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla, Göç İdaresi Başkanlığı bütçesinde geçici barınma merkezleri ödeneği tefrik edilir. Göç İdaresi Başkanlığı bütçesinde gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılacak kullanılacak bu kaynaktan, Göç İdaresi Başkanlığınca uygun görülen hallerde, kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin hesaplarına da aktarma yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler de, yukarıda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Göç İdaresi Başkanlığı hesabına aktarma yapabilir. Bu şekilde aktarılan tutarlar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin özel hesaplarda izlenir. Geçici barınma merkezlerinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sınırlı olmak üzere bu hesaptan yapılacak harcamalar 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir; aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi, denetlenmesi ve alımlara ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü alınarak Göç İdaresi Başkanlığınca belirlenir.

“Başdenetçi ve denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarları, Başdenetçi için en yüksek Devlet memuru, denetçiler için bakanlık genel müdürleri esas alınarak belirlenir. Bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir ve emeklilik yönünden Başdenetçi en yüksek Devlet memuru, denetçiler bakanlık genel müdürleri için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılır.”

MADDE 20- 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 121/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici barınma merkezleri ödeneği

MADDE 121/A- (1) Bu Kanun kapsamındaki geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla, Göç İdaresi Başkanlığı bütçesinde geçici barınma merkezleri ödeneği tefrik edilir. Göç İdaresi Başkanlığı bütçesinde gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılacak kullanılacak bu kaynaktan, Göç İdaresi Başkanlığınca uygun görülen hallerde, kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin hesaplarına da aktarma yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler de yukarıda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Göç İdaresi Başkanlığı hesabına aktarma yapabilir. Bu şekilde aktarılan tutarlar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin özel hesaplarda izlenir. Geçici barınma merkezlerinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sınırlı olmak üzere bu hesaptan yapılacak harcamalar 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir; aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi, denetlenmesi ve alımlara ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü alınarak Göç İdaresi Başkanlığınca belirlenir.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Göç İdaresi Başkanlığı bu madde kapsamında belirlenen görevlerini yerine getirirken hizmet satın alabilir.”

MADDE 21- 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(2) Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan on bir üyeden oluşur.

(3) İkinci fıkraya göre Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan iki ay önce durum, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulur. Başvurular Cumhurbaşkanlığına yapılır. İkinci fıkrada belirtilen usule göre yeni seçilen üyeler, yerlerine seçildikleri üyenin görev süresinin bitiminden itibaren göreve başlar.”

“(8) Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak üyenin;

a) Seçilmesi için gerekli şartları taşımaması ya da sonradan kaybetmesi,

b) Kurul kararlarını süresi içinde imzalamaması,

c) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam beş Kurul toplantısına katılmaması,

ç) Ağır hastalık veya engellilik nedeniyle iş göremeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelenmesi,

d) Görevi ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,

e) Geçici iş göremezlik hâlinin üç aydan fazla sürmesi,

f) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanması,

hâllerinin Kurul tarafından tespit edilmesi üzerine Cumhurbaşkanı veya görevlendireceği bakanın onayıyla üyeliğine son verilir.”

(2) Göç İdaresi Başkanlığı bu madde kapsamında belirlenen görevlerini yerine getirirken hizmet satın alabilir.”

MADDE 21- 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(2) Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından seçilen on bir üyeden oluşur.

(3) İkinci fıkraya göre Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan iki ay önce durum, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulur. Başvurular Cumhurbaşkanlığına yapılır. İkinci fıkrada belirtilen usule göre yeni seçilen üyeler, yerlerine seçildikleri üyenin görev süresinin bitiminden itibaren göreve başlar.”

“(8) Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak üyenin;

a) Seçilmesi için gerekli şartları taşımaması ya da sonradan kaybetmesi,

b) Kurul kararlarını süresi içinde imzalamaması,

c) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam beş Kurul toplantısına katılmaması,

ç) Ağır hastalık veya engellilik nedeniyle iş göremeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelenmesi,

d) Görevi ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,

e) Geçici iş göremezlik hâlinin üç aydan fazla sürmesi,

f) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanması,

hâllerinin Kurul tarafından tespit edilmesi üzerine Cumhurbaşkanı veya görevlendireceği bakanın onayıyla üyeliğine son verilir.”

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) Ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde değiştirilmiştir.

b) Ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Ek 38 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanına” ibaresi “Genel Sekreterine” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) Geçici 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde değiştirilmiştir.

d) Eki (II) sayılı Cetvelin (1) numaralı sırasında yer alan “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri” ile aynı Cetvelin (3) numaralı sırasında yer alan “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı” ibareleri metinden çıkarılmıştır.

e) Eki (IV) sayılı Cetvelin başlığında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde, aynı Cetvelin “I - GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI” bölümünün (a) sırasında yer alan “Genel Sekreter” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreteri” şeklinde, (ç) sırasında yer alan “Genel Sekreter Yardımcısı” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı” şeklinde değiştirilmiştir.

f) Eki (V) sayılı Cetvelin (1) numaralı sırasında yer alan “Genel Sekreter” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreteri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer istihdamı

EK MADDE 24- Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebilir.

MADDE 22- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) Ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde değiştirilmiştir.

b) Ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Ek 38 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanına” ibaresi “Genel Sekreterine” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) Geçici 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde değiştirilmiştir.

d) Eki (II) sayılı Cetvelin (1) numaralı sırasında yer alan “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri” ile aynı Cetvelin (3) numaralı sırasında yer alan “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı” ibareleri cetveldен çıkarılmıştır.

e) Eki (IV) sayılı Cetvelin başlığında yer alan “İdari İşler Başkanlığı” ibaresi “Genel Sekreterliği” şeklinde, aynı Cetvelin “I - GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI” bölümünün (a) sırasında yer alan “Genel Sekreter” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreteri” şeklinde, (ç) sırasında yer alan “Genel Sekreter Yardımcısı” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı” şeklinde değiştirilmiştir.

f) Eki (V) sayılı Cetvelin (1) numaralı sırasında yer alan “Genel Sekreter” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreteri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer istihdamı

EK MADDE 24- Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebilir.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu madde kapsamında merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Bu madde kapsamında taşra teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez şartı hariç olmak ve yeterli sınavı yazılı ve sözlü aşamalardan oluşmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Millî Eğitim Bakanlığının bu madde kapsamındaki yardımcılık kadrolarına, ayrıca yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak kaydıyla, öğretmen olarak en az sekiz yıl hizmeti bulunanlar arasından da atama yapılabilir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen yardımcı veya stajyerlerden verilen ilave süre içerisinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar, yardımcı veya stajyer unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanırlar.

Bu madde kapsamında istihdam edileceklerin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterli sınavları, çalışma usul ve esasları, hizmetin gerektirmesi halinde birim veya görev yeri itibarıyla yer değiştirme esasları ile diğer hususlar kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör ve aktüerler ile bunların yardımcı ve stajyerleri, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli

Bu madde kapsamında merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Bu madde kapsamında taşra teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez şartı hariç olmak ve yeterli sınavı yazılı ve sözlü aşamalardan oluşmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Millî Eğitim Bakanlığının bu madde kapsamındaki yardımcılık kadrolarına, ayrıca yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak kaydıyla, öğretmen olarak en az sekiz yıl hizmeti bulunanlar arasından da atama yapılabilir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen yardımcı veya stajyerlerden verilen ilave süre içerisinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar, yardımcı veya stajyer unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanırlar.

Bu madde kapsamında istihdam edileceklerin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterli sınavları, çalışma usul ve esasları, hizmetin gerektirmesi halinde birim veya görev yeri itibarıyla yer değiştirme esasları ile diğer hususlar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör ve aktüerler ile bunların yardımcı ve stajyerleri, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.”

MADDE 24- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurumlar arası geçici görevlendirme

EK MADDE 25- Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenler, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebilir. Bu süre birer yıl olarak uzatılabilir.

Kamu kurum veya kuruluşlarının emrine geçici görevlendirilenler mali ve sosyal hak ve yardımlarını kurumlarından alırlar. Bunlar bu şekilde görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıklı izinli sayılırlar.

Kurum veya kuruluşların kadro veya pozisyonlarına geçici görevlendirmenin yapılabilmesi için, görevlendirileceklerin ilgili mevzuat uyarınca kadro veya pozisyona asaleten atanmada aranan, asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil, tüm şartları bir arada taşımaları gerekir. Bu şekilde görevlendirilenler görevlendirildikleri kadro veya pozisyon için öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan emsali personel gibi faydalandırılır. Bunlar geçici görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıksız izinli sayılırlar. Bunların Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkileri kendi kurumlarındaki statüleri dikkate alınarak devam ettirilir.

Geçici görevlendirilenlerin özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır. Bunların geçici görevlendirildikleri kurumda geçirdikleri süreler kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.”

MADDE 24- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurumlar arası geçici görevlendirme

EK MADDE 25- Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenler, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebilir. Bu süre birer yıl olarak uzatılabilir.

Kamu kurum veya kuruluşlarının emrine geçici görevlendirilenler mali ve sosyal hak ve yardımlarını kurumlarından alırlar. Bunlar bu şekilde görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıklı izinli sayılırlar.

Kurum veya kuruluşların kadro veya pozisyonlarına geçici görevlendirmenin yapılabilmesi için, görevlendirileceklerin ilgili mevzuat uyarınca kadro veya pozisyona asaleten atanmada aranan, asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil, tüm şartları bir arada taşımaları gerekir. Bu şekilde görevlendirilenler görevlendirildikleri kadro veya pozisyon için öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan emsali personel gibi faydalandırılır. Bunlar geçici görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıksız izinli sayılırlar. Bunların Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkileri kendi kurumlarındaki statüleri dikkate alınarak devam ettirilir.

Geçici görevlendirilenlerin özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır. Bunların geçici görevlendirildikleri kurumda geçirdikleri süreler kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu maddeye göre görevlendirilenler, görevlendirildikleri kurumların mevzuatına uymakla yükümlüdür.

Toplamda altı ayı geçen görevlendirmelerde personelin muvafakatının de alınması şarttır.

Kanunlarda yer alan geçici görevlendirme hükümleri saklıdır.

Bu madde kapsamında geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 25- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 27 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sözleşmeli personel istihdamı

EK MADDE 27- 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Bunlara, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdi ödemelerin bir aylık toplam net tutarı; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçmemek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirlenir.

Bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen personel, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev,

Bu maddeye göre görevlendirilenler, görevlendirildikleri kurumların mevzuatına uymakla yükümlüdür.

Toplamda altı ayı geçen görevlendirmelerde personelin muvafakatının de alınması şarttır.

Kanunlarda yer alan geçici görevlendirme hükümleri saklıdır.

Bu madde kapsamında geçici görevlendirme yapamayacak kurum ve kuruluşlar ile görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 25- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 27 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sözleşmeli personel istihdamı

EK MADDE 27- 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Bunlara, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdi ödemelerin bir aylık toplam net tutarı; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçmemek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirlenir.

Bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen personel, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev,

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yetki ve yükümlülükleri, sözleşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususlar kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 26- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 28 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İş mevzuatına tabi personel istihdamı

EK MADDE 28- 657 sayılı Kanuna tabi personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Bunlara, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutarı; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçmemek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirlenir.

Personele ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri ile istihdamlarına dair diğer hususlar kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 27- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 34 üncü maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde ve ikinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanı” ibaresi “Genel Sekreteri” şeklinde değiştirilmiştir.

“En yüksek Devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterine mülga mevzuat hükümlerinde Başbakanlık Müsteşarı; Cumhurbaşkanlığından daire başkanlarına bakanlık daire başkanları (ana ve yardımcı hizmet birimi) için kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki

yetki ve yükümlülükleri, sözleşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususlar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 26- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 28 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İş mevzuatına tabi personel istihdamı

EK MADDE 28- 657 sayılı Kanuna tabi personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Bunlara, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutarı; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçmemek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirlenir.

Personele ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri ile istihdamlarına dair diğer hususlar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 27- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 34 üncü maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde ve ikinci fıkrasında yer alan “İdari İşler Başkanı” ibaresi “Genel Sekreteri” şeklinde değiştirilmiştir.

“En yüksek Devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterine mülga mevzuat hükümlerinde Başbakanlık Müsteşarı; Cumhurbaşkanlığındaki daire başkanlarına bakanlık daire başkanları (ana ve yardımcı hizmet birimi) için kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı hükümler esas alınır. İlgili mevzuatta mali ve sosyal hak ve yardımlar ile emeklilik hakları bakımından Başbakanlık Müsteşarına ve en yüksek Devlet memuruna yapılan atıflar Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterine yapılmış sayılır.”

“İlgili mevzuatında yer alan hükümler saklı kalmak üzere Strateji ve Bütçe Başkanı ile Siber Güvenlik Başkanına, bakanlık müsteşarı için kadrosuna bağlı olarak mevzuatta öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler, aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı hükümler esas alınır.

Devlet Arşivleri Başkanı ve Milli Saraylar İdaresi Başkanına Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı; Strateji ve Bütçe Başkan Yardımcılarına bakanlık genel müdürü; İletişim Başkan Yardımcıları, Devlet Arşivleri Başkan Yardımcıları ve Milli Saraylar İdaresi Başkan Yardımcılarına Türkiye İstatistik Kurumu Başkan Yardımcısı için ilgili mevzuatta kadrolarına bağlı olarak öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı hükümler esas alınır.”

MADDE 28- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı, yedinci, sekizinci, onuncu ve onbirinci fıkraları aşağıdaki şekilde, dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler” ibaresi “mülga ek 18 inci, ek 37 nci ve geçici 33 üncü maddeler” şeklinde değiştirilmiş, beşinci cümlesinde yer alan “fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç” ibaresinden sonra gelmek üzere “bakanlık genel müdürüne yapılan ödemeleri geçmemek üzere” ibaresi eklenmiş ve onsekizinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen şartları taşımak gerekir.

ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı hükümler esas alınır. İlgili mevzuatta mali ve sosyal hak ve yardımlar ile emeklilik hakları bakımından Başbakanlık Müsteşarına ve en yüksek Devlet memuruna yapılan atıflar Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterine yapılmış sayılır.”

“İlgili mevzuatında yer alan hükümler saklı kalmak üzere Strateji ve Bütçe Başkanı ile Siber Güvenlik Başkanına, bakanlık müsteşarı için kadrosuna bağlı olarak mevzuatta öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler, aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı hükümler esas alınır.

Devlet Arşivleri Başkanı ve Milli Saraylar İdaresi Başkanına Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı; Strateji ve Bütçe Başkan Yardımcılarına bakanlık genel müdürü; İletişim Başkan Yardımcıları, Devlet Arşivleri Başkan Yardımcıları ve Milli Saraylar İdaresi Başkan Yardımcılarına Türkiye İstatistik Kurumu Başkan Yardımcısı için ilgili mevzuatta kadrolarına bağlı olarak öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı hükümler esas alınır.”

MADDE 28- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı, yedinci, sekizinci, onuncu ve onbirinci fıkraları aşağıdaki şekilde, dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler” ibaresi “mülga ek 18 inci, ek 37 nci ve geçici 33 üncü maddeler” şeklinde değiştirilmiş, beşinci cümlesinde yer alan “fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç” ibaresinden sonra gelmek üzere “bakanlık genel müdürüne yapılan ödemeleri geçmemek üzere” ibaresi eklenmiş ve ondokuzuncu cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen şartları taşımak gerekir.

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanacaklar için aranan hizmet süresinin hesabında, dört yıllık yükseköğrenim gördükten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında, sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak fiilen çalışılan sürelerin tamamı dikkate alınır.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan şartları taşımak kaydıyla 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atama veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez. Dokuzuncu fıkranın ilgili hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu fıkra göre açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Cumhurbaşkanınca süreli atanan üst kademe kamu yöneticileri, ilgili kanunlarda öngörülen görevden alma gerekçeleri yanında kurumsal hedeflere ulaşılamaması nedeniyle de süreleri tamamlanmadan görevlerinden alınabilirler.”

“Üçüncü fıkra uyarınca atananlar, atandıkları kadro veya pozisyonlar için ilgili mevzuatında öngörülen malî ve sosyal hak ve yardımlardan, 657 sayılı Kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın, aynı usûl ve esaslar dâhilinde yararlanırlar. Bu suretle üst dereceli kadrolara atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her üç yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak aylık derecelerinin yükselmesinde dikkate alınır. Ancak atandıkları kadro dereceleri, başka görevlere atanma hâlinde kazanılmış hak sayılmaz.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlar, atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanunun

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanacaklar için aranan hizmet süresinin hesabında, dört yıllık yükseköğrenim gördükten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında, sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak fiilen çalışılan sürelerin tamamı dikkate alınır.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan şartları taşımak kaydıyla 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atama veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez. Dokuzuncu fıkranın ilgili hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu fıkra göre açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Cumhurbaşkanınca süreli atanan üst kademe kamu yöneticileri, ilgili kanunlarda öngörülen görevden alma gerekçeleri yanında kurumsal hedeflere ulaşılamaması nedeniyle de süreleri tamamlanmadan görevlerinden alınabilirler.”

“Üçüncü fıkra uyarınca atananlar, atandıkları kadro veya pozisyonlar için ilgili mevzuatında öngörülen malî ve sosyal hak ve yardımlardan, 657 sayılı Kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın, aynı usûl ve esaslar dâhilinde yararlanırlar. Bu suretle üst dereceli kadrolara atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her üç yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak aylık derecelerinin yükselmesinde dikkate alınır. Ancak atandıkları kadro dereceleri, başka görevlere atanma hâlinde kazanılmış hak sayılmaz.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlar, atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanunun

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak da çalıştırılabilir. Sözleşme taban ve tavan ücretleri; kurum ve kuruluşlar, unvanlar, yapılan hizmetin güçlüğü, sorumluluğu ve riskleri, iş yoğunluğu, çalışma şartları, hizmet yerinin sosyo-ekonomik durumu ve coğrafi özellikleri ile hizmete ve hizmet yerine ilişkin olarak, aynı kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta olan emsallerine; emsalinin bulunmaması durumunda da benzer kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlara göre farklılıkları ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Sözleşme ücreti, taban ve tavan ücretleri aralığında sözleşme imzalamakla yetkili kılınan makam tarafından belirlenir.

Kamu görevlisi olmayanlar arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanarlardan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

“Bu maddede belirtilen üst kademe kamu yöneticiliğine atanmaların, görev sürelerinin sona erdiği veya görevden alındıkları tarihte emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, ikinci fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlara atanmak yerine yaş haddini beklemeksizin emekli olmaları durumunda, emeklilik ikramiyeleri hizmet süreleri dikkate alınarak yüzde elli fazlasına kadar ödenebilir. Bu oran Cumhurbaşkanınca arttırılabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Bu madde hükümleri, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 29- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 36 - Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge

ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak da çalıştırılabilir. Sözleşme taban ve tavan ücretleri; kurum ve kuruluşlar, unvanlar, yapılan hizmetin güçlüğü, sorumluluğu ve riskleri, iş yoğunluğu, çalışma şartları, hizmet yerinin sosyo-ekonomik durumu ve coğrafi özellikleri ile hizmete ve hizmet yerine ilişkin olarak, aynı kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta olan emsallerine; emsalinin bulunmaması durumunda da benzer kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlara göre farklılıkları ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Sözleşme ücreti, taban ve tavan ücretleri aralığında sözleşme imzalamakla yetkili kılınan makam tarafından belirlenir.

Kamu görevlisi olmayanlar arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanarlardan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

“Bu maddede belirtilen üst kademe kamu yöneticiliğine atanmaların, görev sürelerinin sona erdiği veya görevden alındıkları tarihte emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, dokuzuncu fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlara atanmak yerine yaş haddini beklemeksizin emekli olmaları durumunda, emeklilik ikramiyeleri hizmet süreleri dikkate alınarak yüzde elli fazlasına kadar ödenebilir. Bu oran Cumhurbaşkanınca arttırılabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Bu madde hükümleri, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 29- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 36- Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için, öğrenim durumu şartı dışında;

a) Belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak,

b) 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dâhil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak,

c) Hâkimlik ve savcılık mesleğinden olmak,

ç) Belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak,

gibi özel şartlar aranmaz.

Bu madde kapsamında belirtilen kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dâhil olanlar ile hâkim-savcılık mesleğine dâhil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması halinde, anılan kadroların hizmet sınıfı bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edilir. Bu şekilde atananlara malî haklar kapsamında, kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının kurum içerisindeki emsali personele malî haklar kapsamında kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamından düşük olması halinde aradaki fark bu görevde kaldıkları sürece tazminat olarak ödenir.

Bu maddede yer alan hükümler; ek 11 inci madde kapsamında yer alan kurumların, Adalet Bakanlığının ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bu madde kapsamında yer alan kadrolarıyla aynı veya benzer unvanlı kadro, pozisyon ve görevleri ile mevzuatla bu kadrolara denk kabul edilen yönetici kadro, pozisyon ve görevlerine atananlar hakkında da uygulanır.

Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 30- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 33- 9/7/2018 tarihinden önce bakanlık müşaviri kadrolarına atanmış veya çeşitli kanun, kanun hükmünde kararname veya diğer mevzuat hükümlerine göre bakanlık

müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için, öğrenim durumu şartı dışında;

a) Belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak,

b) 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dâhil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak,

c) Hâkimlik ve savcılık mesleğinden olmak,

ç) Belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak,

gibi özel şartlar aranmaz.

Bu madde kapsamında belirtilen kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dâhil olanlar ile hâkim-savcılık mesleğine dâhil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması halinde, anılan kadroların hizmet sınıfı bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edilir. Bu şekilde atananlara malî haklar kapsamında, kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının kurum içerisindeki emsali personele malî haklar kapsamında kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamından düşük olması halinde aradaki fark bu görevde kaldıkları sürece tazminat olarak ödenir.

Bu maddede yer alan hükümler; ek 11 inci madde kapsamında yer alan kurumların, Adalet Bakanlığının ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bu madde kapsamında yer alan kadrolarıyla aynı veya benzer unvanlı kadro, pozisyon ve görevleri ile mevzuatla bu kadrolara denk kabul edilen yönetici kadro, pozisyon ve görevlerine atananlar hakkında da uygulanır.

Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 30- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 33- 9/7/2018 tarihinden önce bakanlık müşaviri kadrolarına atanmış veya çeşitli kanun, kanun hükmünde kararname veya diğer mevzuat hükümlerine göre bakanlık

(Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ve
Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir ile 45
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

müşaviri veya müşavir ya da danışman kadro veya pozisyonlarına atanmış sayılanlardan bu maddenin önceki hükümleri uyarınca atanmış olup 11/4/2025 tarihi itibarıyla atandıkları söz konusu kadro veya pozisyonlarda bulunanlar; atanma şartlarını kaybedenler, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar veya görevleri sona erenler hariç olmak üzere, 31/7/2025 tarihine kadar kurumlarına başvurmaları hâlinde atamaya yetkili amirler tarafından 9/7/2018 tarihinden önceki kadro veya pozisyonlarına atanırlar. Bu maddenin önceki hükümleri çerçevesinde şahsa bağlı yönetici kadro veya pozisyonlarına bağlı mali haklardan yararlananlar ile bu fıkra kapsamında başvuruda bulunmayanların mali hakları hakkında önceki hükümlerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanmasına devam edilir.

Birinci fıkraya göre atanacakların kadro veya pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. İhdas edilmiş sayılan kadro ve pozisyonlar herhangi bir şekilde boşalmalarını müteakiben, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır. Birinci fıkraya göre atanacakların mevcut kadro veya pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır.

Bu madde kapsamında önceki kadro veya pozisyonlarına atananlar, 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesinin beşinci fıkrası hükümlerinden yararlandırılırlar.

Bu maddenin uygulanması, geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmasını gerektirmez.”

MADDE 31- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 32- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

müşaviri veya müşavir ya da danışman kadro veya pozisyonlarına atanmış sayılanlardan bu maddenin önceki hükümleri uyarınca atanmış olup 11/4/2025 tarihi itibarıyla atandıkları söz konusu kadro veya pozisyonlarda bulunanlar; atanma şartlarını kaybedenler, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar veya görevleri sona erenler hariç olmak üzere, 31/7/2025 tarihine kadar kurumlarına başvurmaları hâlinde atamaya yetkili amirler tarafından 9/7/2018 tarihinden önceki kadro veya pozisyonlarına atanırlar. Bu maddenin önceki hükümleri çerçevesinde şahsa bağlı yönetici kadro veya pozisyonlarına bağlı mali haklardan yararlananlar ile bu fıkra kapsamında başvuruda bulunmayanların mali hakları hakkında önceki hükümlerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanmasına devam edilir.

Birinci fıkraya göre atanacakların kadro veya pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. İhdas edilmiş sayılan kadro ve pozisyonlar herhangi bir şekilde boşalmalarını müteakiben, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır. Birinci fıkraya göre atanacakların mevcut kadro veya pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır.

Bu madde kapsamında önceki kadro veya pozisyonlarına atananlar, 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesinin beşinci fıkrası hükümlerinden yararlandırılırlar.

Bu maddenin uygulanması, geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmasını gerektirmez.”

MADDE 31- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 32- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.